

हास्थविर भिक्षु सुदर्शनयात

आवराजाली

महास्थविर भिक्षु सुदर्शनयात

आढराज्जली

Dhamma Digital

सुधी होतु नेपाल
बुद्ध विहार भृकुटीमण्डप,
काठमाडौं

Sukhi Hotu BV Series 008/2547

प्रकाशकः

सुखी होतु नेपाल

बुद्ध विहार भृकुटीमण्डप

फोन न : ४२२६७०२, ४४८२९८४

E-mail: sukhi@ntc.net.np

© सुखी होतु नेपाल

कम्प्यूटर :डिल्ली राम गौतम "राजु",
:किरण मुनि वज्राचार्य
प्रकाशन : बु. सं. २५४७ बि.सं. २०६०
: ने. सं. १९२३, ई.सं. २००३
प्रथमावृत्ति : १०००
मूल्य : सहयोगार्थ रु. २०/- मात्र
मुद्रण : मुनिज बज्र प्रिन्टर्स, सिद्धार्थ सडक
काठमाडौं, फोन नं. ४२८३७७९

Bhikshu Sudarshanya Mahasthaviryat Adaranjali

Edited by: Kondanya, Bhikshu Nigrodha

Cover Design by: Deepak Maharjan

Computer Layout:

Dilliram Gautam & Kiran Muni Bajracharya

Published by: Sukhi Hotu Nepal ☎ 4226702

Buddha Vihara Bhrikuti Mandapa KTM

Published on: 2003 A.D. Copies : 1000

Printed at: Munij Bajra Printers

Siddhartha Sadak, Phone: 4283779

आढराञ्जली वैत हे.....

गुम्हसिनं नेपलय् थेरवाद बुद्धशासन,
बुद्ध व बुद्ध धर्म, बौद्ध संस्कृति, नेपालभाषा व
साहित्य, इतिहास अले पुरातत्वया लागि सम्पूर्ण
जीवन पानावन, उम्ह श्रद्धेय अन्तरीष्ट्रिय
ख्यातिप्राप्त भिक्षु सुदर्शन महास्थविरप्रति धर्मसंवेग
लिसैं सविनयपूर्ण सश्रद्धां
देष्णः

चिकित्साधंगु णुगः खँ छत्वाः

क्षण भंगुरगु थ्व भौतिक जीवन जीर्ण जुइ, भ्वाथः जुइ, ज्याथः जुइ । थ्व संसारयागु यथार्थ स्वभाव नियाम धर्मयात सुनां नं पने फइ मखु । तर थ्व भौतिक जीवन घाना च्वंतल्ले उगु जीवनय् च्वना छम्ह प्राणिं वा छम्ह व्यक्तिं छु गुजागु मू दुगू व्यक्तित्व व अस्तित्व तोता वनी, व जीर्ण जुइ मखु, भ्वाथः जुइ मखु, ज्याथः जुइ मखु । व ला ल्यना हे च्वंच्वनी ।

अथेहे धयाथें सहोदर आयुष्मान भिक्षु सुदर्शन महास्थविर थ्व थुगु भौतिक संसार तोता बिज्यागु धा धां मधां दच्छि दइगु जुइ धुंकल । वसपोलयागु भौतिक जीवनला दच्छि न्ह्यवः हे खरानी जुया धुले विलीन जुइ धुंकल । भौतिक नश्वर स्वभाव ल्यना च्वंगु मदये धुंकल । तर अथे नं वसपोलयागु गुगु म्हुना वनी मखुगु, फुना वनी मखुगु, वास्तविक व्यक्तित्व व अस्तित्व खः व ल्यना हे वं च्वंगु दनी, म्वाना हे च्वंगु दनी, म्वाना हे च्वनी तिनि । तना, न्हना, म्हुना, फुना वनी मखुनि ।

वसपोल छम्ह नेपाःया सपुतम्ह काय्मचा खः, थीगु नगु खः । प्रतिभाशाली बहुआयामिक अस्तित्वं जाःम्ह व्यक्तित्व खः । वसपोलं थःगु जीवनय् साहित्य, भाषा, संस्कृति धर्म जक मखु मेमेगु थीथी ख्यलय् थी थी कथंया गुगु चिं तोता थका बिज्यात; अले पवित्र बुद्ध-जन्म स्थल लुम्बिनीयागु उन्नति, प्रगति व

विकासया लागी गुगु देन वसपोल विद्या विज्यात, असीम ममताया
 आत्मीय भावना ब्वलंका विज्यात; उकिया चिं सदां त्वःममनिगु
 कथं, त्वमके हे मज्यू कथं त्पना हे च्वनच्वनी । अथे त्पंका
 तयेत कृतज्ञभाव दुपिं मनूतय पाखें वसपोलयागु देन व ज्या
 खँतयगु सही सही कथं मूल्याकन जुइ माःगु जक मखु ;
 वसपोलयागु वास्तविक जीवनी पक्षयात नं सकसियां न्हयोने
 गथे दु अशें न्ह्यब्वयेगु कुतः जुइ माःगु आवश्यकता दु । उलिं
 जक मखु, आत्यावश्यक धका हे तायेका च्वना । थुगु ख्यलययागु
 ज्या नं सहृदयीपिनि पाखें भविष्यय् याकनं पूर्वका वी तिनि
 धयागु क्वातूगु भलसा कया च्वना । वसपोल मदुगु दच्छिदुगु
 पुण्यस्मृतिरा सुखी होतु नेपालपाखें पिदनेत्यंगु भिक्षु सुदर्शन
 महास्थविरयात आदराञ्जली मुना-सफू पिदनाच्चंगु बाँलाःगु हे
 ज्या खः, साधुवादपूर्ण ज्या खः धैगु मत्तितसे थःगु नुगः खँ
 छत्वाःचा थ्व भ्वंतय् किया च्वना ।

वसपोलयात याकनं दुःखया अन्त अवस्था निर्वाण चू
 लायेमाः ।

भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविर

विश्व शान्ति विहार,

न्हूगु बानेश्वर, येँ ।

२१-०३-०६०

आदरञ्जली पिलूवःगु खः थुकथं.....

मनूया जीवन धःचाः थें हित्तु हिलाः, खुसिथें नागबेली कयाः, न्हिचाः थें गुबलें निभाः सा गुबलें ग्वः फय्या ग्यानापुगु वा वइगु थें, न्हिलासू व ख्वः सू थें अभ् दिपा मदुगु यात्रा कथं न्ह्यानावं च्वनीगु खः । जीवन यात्रा सकसियां आज्जुइ थ्यंकः वनी हे धाय् थाकु, गुलिं थुकी सफल जुइ सा गुलिं असफल । अल्याख मनूतय जीव-संसारय् सफल यात्राया छुमां त्वःता थकूम्ह छम्ह व्यक्तित्व खः- श्रद्धेय भिक्षु सुदर्शन महास्थविर ।

नेपलय् राणाशासन क्वःदय् धुंका निस्वंगु प्रजातन्त्रया लिसे लिसें तःगु क्षेत्रय् न्हू न्हू कथं ह्युपाः वल । थुकिया नापनापं नेपलय् स्थविरवाद बुद्धधर्म पुनर्जागरण इतिहासया नमो बागी सुरु जुइगु खः । उबले नेपलय् बुद्धया चेला जुसे बुद्धशासनिक क्षेत्रयात न्यनावंकेगु तातुना प्रव्रजित जीवन हंपिं श्रद्धेय भिक्षुपिन्त नं च्वछाय्माः धाय्बले अत्युक्ति गथे जुइ ? वस्पोलपिसं धर्म जक मखु नेपाल भाषायात म्वाकातय्त नं ज्वःमदुगु भूमिका मिह्तूगु मदु धका छु ख्वाल धाय्गु ? थुगु खंयात भिक्षु सुदर्शन महास्थविर या व्यक्तित्व व कृतित्वं नं स्पष्टयाय्त थप उर्जा जुयाब्यूगु दु ।

भिक्षु सुदर्शन गुम्हसिनं श्रामणेरकालं निसें हे च्वसा न्ह्याकूसे, न्वंवाय्गु कलायात न्ह्यच्यूकूसे महास्थविर अर्थात ६८ दँया वैशतकया दुने धर्म, नेपाल भाषा साहित्य, बुद्धदर्शन, बौद्ध संस्कृति, इतिहास व पुरातत्वया क्षेत्रय् अध्ययन, अध्यापन, प्रवचन लिसें लेखन क्षेत्रय् गुगु कीर्ति त्वःता वन वस्तुतः उपिं भीगु नितिं ग्यसुलाःगु सम्पत्ति सरह जुयाच्चंगु दु । अपशोच ! दुःखयां खँ, गुम्हसिनं थःगु सम्पूर्ण जीवन हे धर्म, भाषा, संस्कृति अले बुद्ध दर्शनया लागि पानावंगु खः, उम्हसिगु देहअवसानं ल्यू संस्मरणय् छु गुगुकथं ज्याखं जुइमाः गु खः उपिं जूगु हे खः ला धका भीके दुने दुने न्ह्यसः थने माःगु खने दु । गन ब्वलनी अन उकियात त्वय्कः हे मजूसं लिसेः ला अवश्य हे ब्वलनीगु नं स्वाभाविक हे जुल ।

योगदान दुपिं व्यक्तित्वपिनिगु हे भीसं आवश्यकतवरं
आदर, सम्मान, गौरव लिसें स्मरण याय् मसःसा मेगु भीसं
याय्गु छु ? मदुगु दच्छिद्या दुने हे छु नि छु थें मनूतय्त ताय्
धुकल धाःसा दँ दँ बितेजुजुं वनीबलेया कल्पना ला छखे हे तिनि ।
गुम्हसिनं नेपाःया सन्दर्भय् धायगु खःसा माक्व भौतिक रूपं नगर
मण्डप श्रीकीर्ति विहारया थौया थ्व स्वरूप बियावन, उम्ह सित
सम्बन्धित ख्यलं, सम्बन्धित व्यक्तिसं गुगुकथया संरचनागत
ढंगं छु गुगु याय्माःगु खः उपिं मजुल, छाया थथेजुल धका सुनां
नं थथे बार बार धयावच्चंगु दु धका धाल धाःसा थुकी कपाः
स्याकेगु हे छाया !?

क्षणभंगूरतां जायाच्चंगु जीवनया दिपा लिपा दानधर्म
वा पुण्य संचय् थुकथं हे उकथं हे याय्माः धैगु लाः मदु खः,
अथेसां छु नं छुं रूपं छुं छुं त्वःता वनीपिनिगु संस्मृति छुं छुं ज्या
खं यानावं च्वनी थुकियात भीसं रचनात्मक कथं नालेमाः । सुं
गुम्हसिनं थुकथया ज्यायात मात्र परम्परागत सोच धका वकालत
यातखन धाःसा उपिसं उकीया मेगु विकल्प ब्यूसे समाधानया
लंपु श्रृजना याना बीमाः, थ्व बुद्धिमत्ताया विषय जुइ न कि बुद्धि
विलासिताया । तः धंगु खं ल्हाइपिसं व्यवहारय दुतिना, सम्बन्धित
समाजनापं भ्यलय् मपुंसे अमृतया भण्डार थःके दु धका च्वनेगु,
सुंग मुम्हसिनं अभिसोच तय्गु धैगु समुन्द्र गपाय्जाः धका
कथिं सुया स्वय्गु थें जुइ धाय्बले अत्युक्ति जुइला थें ? न्ह्यागु
हे थजुइब्यू, सुं नं व्यक्तित्वया सहीकथं मुल्यांकन जुइमाः, दु बले
जक मखु मदय्धुंका नं याय्माःगु कर्ताव्याकर्तव्य धर्म पूर्वकेगु
भीगु कर्तव्य खः ।

श्रद्धेय सुदर्शन भन्ते मदय् धुंका न्याला खुलाति लिपा
विश्वशान्ति विहारया प्रमुख श्रद्धेय ज्ञानपूर्णिक महास्थविरं
“कोण्डन्य ! आयुष्मान् सुदर्शनया बांलाक हे पूर्वगु जीवनी-सफू
छगू च्व, प्रकाशनया लागि जिं अभिभारा वहन याय्, च्वय्गु शुरु

यायमाल ।" धका भावुक मुद्राय धया बिज्याबले जिगु नुगलय
 तिक्क मिंगु खः । "ज्यू, हवस् भन्ते !" धका वचं ला बियागु खः
 तर दुर्भाग्य थःम्हं उगू बचं थौ तकं पूर्वके मफयाच्चन तिनि ।
 बचं बीधुंका उगू ज्या पूर्वके मफइवले थःत मानसिक रूपं
 गुजाःगु अनुभूति जुइगु खः उगू अनुभूतिं थःत प्रतिप्रश्न यानाच्चंगु
 च्वनं तिनि । अथेसां 'सन्ध्या टाइम्स' न्हिपौ व 'आनन्दभूमि' पाखें
 भिक्षु सुदर्शन विशेषांक पिंदगुयात सन्तोषया रूपय् भाःपिया
 च्वनागु खः ।

दिं व अवस्था ला खः, ई मवं तले गबले वनी धयाथें,
 वनेधुंका गुलियाकनं दच्छि दुगु, भिदं दुगु थें जुइगु, स्वाभाविक
 हे जुल । थौ उकथं हे म्हिगः ला थौ धाधां भिक्षु सुदर्शन
 महास्थविरं भौतिक नश्वर देह त्वःता वंगु २०६० आषाढ २७
 गते त्रयदशी खुनुदच्छि क्यनीगु जुल । वस्पोलया नामं महापरित्राण
 आदि पुण्य जुइगु अवसरस सुखी होतु नेपालया लुखां थुगु भिक्षु
 सुदर्शन महास्थविरयात आदराञ्जली पिदना च्वंगु जुल । आपासिनं
 वस्पोलया नामं छुं सफू, स्मृति ग्रन्थ पिदनी मखुला ? धका
 न्यनीगुखः । तर उकथंया छुं नं औपचारिक रूपं, सम्बन्धित
 व्यक्ति अले संस्थापाखें थथे छुं सफू पिमदनीगु जुया न्ह्यागुसां
 ला पिथनेमाः नि धका शुभ चिन्तकपिसं धयाच्चकथं सुदर्शन
 भन्तेनं गुगु मरणोपरान्त पुण्यकर्म यायूत धका ध्यबा-कोष
 छुटेयाना थकूगु खः, उकिं हे- मिलेयाना धर्मदान कथं सफू
 पिथन्गु खं व्याःगु खः । तर लिपा खं मथुल वा खं थुइके हे मफुत,
 वा..... छु जुल आनाकानाया भाव जक पिदन । तर निर्णय
 जुइधुंकूगु जुया, पिथनेमाः गु खं सुखी होतु नेपालयात सुभाब
 बियां । लिपा भिक्षु सुशीलया भिक्षु सुदर्शनया नाटक जिगु
 मिखाय्, व थुगु 'आदराञ्जली' पिथनेत सम्पूर्ण आर्थिक अभिभार
 सुखी होतु नेपालं हे थःगु ब्वहलय् काःगु जुया थुपिं सफूत
 पिदनाच्चंगु सकसियां लागी सुखकर विषय जुयाब्यूगु दु ।

'आदराञ्जली' दुने विशेषतः 'आनन्दभूमि', 'सन्ध्या टाइम्स' या बः कासे श्रद्धेय सुदर्शन भन्तेया न्हापांगु च्वसू (धर्मोदय २००८ वि.सं.), 'ज्ञानमाला' पाखें वस्पोलया भजन, अले मेमेगुली वस्पोलया विषयलय् पिदंगु व पिमदनीगु च्वसू, चिनाखं जक जूसां मुनाः पिथनेगु ज्या जूगु खः । थुकिंया लागि विशेषतः 'सन्ध्या टाइम्स' व 'आनन्दभूमि' परिवार प्रति सहृदयं आभार व्यक्त यानाच्वना ।

आदराञ्जली मुना सफूली नुगः खं च्वया बिज्याःम्ह श्रद्धेय ज्ञानपूर्णिक महास्थविरप्रति नं दुनुगलं निसें कृतज्ञता प्वंकुसे वस्पोलया सदइच्छायात विस्तारं जूसां पूर्वके धैगु कामना यानाच्वना । अथे हे थुगु सफूयात पूर्णता बीत सल्लाह, सुभाव ब्यूसे ग्वहालि याना बिज्याःपिं श्रद्धेय बोधिज्ञान भन्ते, भिक्षु निग्रोध, भिक्षु सुशील, डिल्लीराम (राजु) गौतम, किरणमुनि वज्राचार्य अले इलय् हे सफू पिथना ब्यूम्ह मूनिज वज्र प्रेसया सहायकाचार्य महेन्द्र दाजुयात न साधुवाद ।

अन्ततः थुगु सफूयात बस मुना-सफू हथासं पिदंगु सफूया रूप्य् जक नाला कायेगु अवस्था दु धाइपिं दु सां थुकिं नं कमसे कम वस्पोल सुदर्शन भन्तेया स्मृतिस वस्पोलया योगदानयात कःघाना मुनेगु ज्या जुल । थुजाःगु सफू पिथनेत सुखी होतु नेपालपाखें गुगु ग्वहालिया ल्हाः चक्कंकूगु खः । निश्चय नं थ्व बांलागु धर्मप्रीतिपूर्ण ज्या जुल । थुकिंया लागि सुखी होतु नेपालया सम्पूर्ण दुजः परिवारपिनि आभार व्यक्त यासे सुखी होतु नेपालया उत्तरोत्तर उन्नति प्रगतिया भिंतुना च्वना ।

कोण्डन्य

२३-०३-०६०

बुद्ध विहार भृकुटीमण्डप

पिका: पाखें

नेपाःया बुद्ध शासनिक इतिहासय् पिलूवःपिं व्यक्तित्व मध्ये अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रय् लोकं ह्वाःम्ह बहुआयामिक ब्यक्तित्व श्रद्धेय दिवंगत भिक्षु सुदर्शन महास्थविर नं छम्ह स्मरणीय व्यक्तित्वया धलखय् दुत्युम्ह श्रद्धेय व्यक्तित्व खः । गुम्हसिनं इलय् हे प्रव्रजित जुसे श्रामणेर अवस्थाय् विभिन्न विधाय् च्वज्या न्हचाकुसे ६८ दँ तक बुद्धधर्म, दर्शन, संस्कृति, नेपाल भाषा व साहित्य, बौद्ध इतिहास व पुरातत्त्व विषययात विविध तवरं योगदान बिया थकल, उम्ह श्रद्धेय भन्तेया जीवनलिसे स्वापूदगु खँ मुनाः छलपोल छिक्कपिनि न्हचःने पिब्वय् दया जिमित धर्मप्रीति उत्पन्न जुयाच्वन ।

सुखी होतु नेपालपाखें सहप्रकाशक जुया आनन्द भूमि बौद्ध मासिक परिमार्जितरूपं पिथनेत निर्देशकया भूमिका म्हिता बिज्याःम्ह वस्पोल मदुगु दच्छि दुगु स्मृतिस भिक्षु सुदर्शनयात आदराञ्जली मुना-सफू थुगु रूपय् जूसां सुखी होतु नेपालया लुखां पिदने खंगु जिमिगु लागि सुखकर खःसा उपिं सुख ब्वनामिपिं लिसे ब्याकः वयदुगु भं सुखया हे विषय जुल ।

आदराञ्जली सफू-मुनेगु ज्याय् विषेश संलग्न एवं सुखी होतु नेपालया अध्यक्ष कोण्डन्य भन्तेयात लिसें थुगु सफूयात थ्व स्वरूपं पिथनेत ग्वाहालि याःपिं सकलसितं साधुवाद ।

विनीत

भिक्षु निग्रोध

सचिव

सुखी होतु नेपाल

बुद्ध विहार भृकुटीमण्डप

२१ आषाढ २०६०

ग्वहालि कयागु

विशेष साधुवाद

१. आनन्द भूमि वर्ष ३० अङ्क ३
२. आनन्द भूमि वर्ष ३० अङ्क ५
३. सन्ध्याटाइम्स निहपौ दँ ७ ल्या २२३
४. सन्ध्याटाइम्स निहपौ दँ ७ ल्या २३१

साधुवाद

१. धर्मोदय वर्ष ४ पूर्ण ल्या ४८/४९
२. ज्ञानमाला बु.सं. २५४१ १७ औं प्रकाशन

Dhamma.Digital

धलःपौ-ल्याः

	विषय	ल्याः
	देछा	
	चिकिचाधंगु नुगः खँ- भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविर आदराञ्जली थुकथं पिलूवःगु खँ.....	
	पिकाःपाखें	
१.	राष्ट्र मर्माहत जूगु न्हि- सन्ध्या टाइम्स	१
२.	अनाथपिण्डिक - श्रामणेर सुदर्शन	८
३.	बुद्ध धर्मया भूलभूत विशेषता - भिक्षु सुदर्शन	१३
४.	भिक्षु सुदर्शनया नां व कीर्ति जक ल्यंदनी -भिक्षु अश्वघोष महास्थविर	१७
५.	भन्ते सुदर्शन मचाबले- छत्रराज शाक्य	२०
६.	छगू खं जि व भन्तेया दथुइ जक ब्याःगू -दुर्गालाल श्रेष्ठ	२४
७.	अन्तिम बिदा- मंगलमान शाक्य	२७
८.	सुदर्शनया लुमन्ति- पूर्णकाजी ताम्रकार	३४
९.	महास्थविर सुदर्शन भन्ते मन्त- द्रोण्डन्य	३८
१०.	भन्ते मन्त पःखा दुन लं चाल- सुजनकीर्ति	४१
११.	भन्तेनाप अन्तिम खंल्हाबंल्हा- प्रकाशमान	४३
१२.	असीमित इच्छाया धनीम्ह - भिक्षु सुशील	४८
१३.	वैज्ञानिक सोच दुम्ह - रमेशकाजी स्थापित	५२
१४.	बुद्धिष्ट क. से. सल्लाहकार....- अ.त्राणवती	५६
१५.	भन्ते व भीगु मचा साहित्य- नरेशवीर शाक्य	५९
१६.	जिगु नितिं इनसाइक्लोपेडिया खः- रीना तुलाधर	६२
१७.	बुद्ध शासनिक छगः-नगु महास्थविर- कोण्डन्य	६६

१८.	पूज्य भन्तेया प्रेरणाय् -रत्नसुन्दर शाक्य	७०
१९.	पूज्य भन्ते व गण महाविहार- भिक्षु सोभित	७६
२०.	सुदर्शन भन्तेया लुमन्ति- प्रकाश प्रधानाङ्ग	७८
२१.	श्रद्धा-सुमन - बुद्धरत्न शाक्य 'क'	८२
२२.	श्रद्धाञ्जली देछा- चन्द्रशोभा शाक्य	८४
२३.	जिं म्हसीकाम्ह भन्ते- मुनीरत्न वज्राचार्य	८५
२४.	भन्तेया लुमन्ति- शोभा शाक्य	८९
२५.	थःत सृजनाय् च्वलावंह भिक्षु -दुर्गालाल श्रेष्ठ	९१
२६.	भिक्षु सुदर्शनयात स्वस्वं- भिक्षु सुशील	९२
२७.	वसपोल भन्ते- शैलेश कुमार महर्जन	९३
२८.	भन्तेया ग्वाहालि भावना....-भिक्षु बोधिज्ञान	९४
२९.	बुद्ध शासनिक एक अध्याय भिक्षु- आनन्दभूमि	१०३
३०.	बुद्ध लुमका- श्रामणेर सुदर्शन -बुद्ध भजन	
३१.	नुगः मछिंका- श्रामणेर सुदर्शन	
३२.	स्वाँयापुन्हीया नसंच- श्रामणेर सुदर्शन	
३३.	प्रणाम- श्रामणेर सुदर्शन	

Dhamma.Digital

राष्ट्र मर्माहत जूगु िह

भिक्षु सुदर्शन महास्थविरया निधन निश्चय नं नेपाःया थेरवादी बुद्ध शासन व नेपालभाषा साहित्य ख्यःया लागिं छगू पूर्वके मफइगु ह्याकिं खः । नेपालय् थेरवादी बुद्ध धर्मया स्थापना व प्रचार प्रसार यायेगु ज्याय् वसपोलपाखें गुगु भूमिका म्हिताबिज्याःगु खः, उकिया तुलना मेपिं सुलिसे हे यायेफइमखु । देया बुद्ध धर्मया ख्यलय् योगदान दुपिं व नेतृत्वकारी भूमिका म्हिता वयाच्चपिं अन्य भन्तेपिं थौंकन्हय् वैशया ल्याखं अशक्त जुजुं वनाच्चंगु व वसपोलपिनि भूमिकाया दं काइपिं भिक्षु पुस्ता नं बालाक तयार जुइमफुनिगु थौया इलय् लाक्क थ्व खँय् नापं च्यूताः तयाः छुं भचा पलाः न्ह्याकाच्चनाबिज्याःम्ह वसपोलया असामयिक निधनं आः नेपाःया थेरवादी बुद्ध शासन न्ह्याकीगु नेतृत्वय् समेत संकट वइगु खःलाकि धकाः चिन्ता प्वंकेमाःगु अवस्था न्हयःने वयाच्चंगु दु । थ्व ख्यलय् सक्रिय भिक्षुपिं जक मखु मेपिं उपासक-उपासिकापिसं नापं आः थुकी दुग्यंक ध्यान तयेमाःगु आवश्यकता दु ।

नेपालभाषा साहित्यया ख्यलय् ला वसपोल थःगु ईयाम्ह चर्चित साहित्यकार हे जुल । वसपोलं नेपालभाषा साहित्ययात आपालं दुग्यंगु नाटक बियाः थुकिया भण्डार च्वजाय्काबिज्याःगु दु ।

अथेहे इतिहास, पुरात्व आदि ख्यलय् नं वसपोलं यानाबिज्याःगु अध्ययन वास्तवय् अतिकं च्वन्ह्याः । थ्व ल्याखं वसपोल छम्ह बौद्ध भिक्षु जक खःसां वसपोलया व्यक्तित्व भिक्षुया लागा स्वयां नं ब्यापक व विस्तृत जुयाच्चंगु प्रस्ट सीदु । थुज्वःम्ह व्यक्तित्वया निधनं थौं छगू जक ख्यः मखु देया आपालं ख्यः स्तब्ध जूगु दु । वसपोलया निधन छुं छगू वा निगू जक ख्यलय् जूगु क्षति मखु । थ्व राष्ट्रयात हे जूवंगु क्षति खः । राष्ट्र थुकिं अवश्य नं मर्माहत जूगु दयेमाः ।

(सन्ध्या टाइम्स)

भिक्षु सुदर्शन महास्थविरया संक्षिप्त तहसीका

- जन्ममिति : १ जुलाई १९३८ (स्कूल, एस.एल.सी. व पासपोर्ट अनुसार)
- जन्मथाय् : बही ननी, श्री शिवदेव संस्कारित श्री रुद्रवर्ण महाविहार (वकुबहाल)
- अबुया नां : न्हुछेराज शाक्य
- मांया नां : हर्षमाया शाक्य
- गृहस्थ : लुम्बिनीराज शाक्य (रुद्रराज : लुद्रराज : माहिला)
- श्रामणेर दीक्षा : ७ जनवरी १९५०
- दीक्षास्थल : कुशीनगर, उपाध्यायः ॐ चन्द्रमणि महास्थविर
- श्रामणेर नां : श्रामणेर सुदर्शन
- उपसम्पदा (भिक्षु) दीक्षा : सारनाथ, वाराणसी, भारत

शैक्षीक योग्यता

- कोविद (हिन्दी) : १९५४ अप्रिल, द्वितीय श्रेणी, परीक्षा केन्द्र : कलकत्ता दक्षिणकेन्द्र साहित्यरत्न (नेपालभाषा)
- : वि.सं. २०२४ (१९६७) आश्विन, प्रथम श्रेणीइ प्रथम (बोर्ड प्रथम), नेपाल राष्ट्रिय विद्यापीठ, बीरगञ्ज, नेपाल
- एस.एल.सी. : १९६८ जनवरी प्रथम श्रेणी (माघ २०२४)
- आई.ए. : १९७३ अगस्ट, द्वितीय श्रेणी (भाद्र २०३०)
- बी.एड : १९७५-७६ (२०३२-३३ श्रावण) मेरित (रजिस्टर्ड नं. ३९४८-७०)
- एम.ए. : १९७९-८० (२०३५-३६) मेरित प्रथम श्रेणी प्रथम
- विषय : नेपाली इतिहास, संस्कृति र पुरातत्व

- १९७६ इस्वी : संघमहानायक लिसे बैंकक यात्रा (जनवरी-७)
- १९७९ इस्वी : राष्ट्रिय बौद्ध गोष्ठी, लुम्बिनी (मंसीर) (४-६ नोवेम्बर)
- १९८१ इस्वी : परमाणु निःशस्त्रीकरण विश्व सम्मेलन, जापान
- १९८१ इस्वी : परमाणु निःशस्त्रीकरण विश्व धर्म सम्मेलन, राजगृह, भारत
- १९८२ इस्वी : यथ सेमिनार अन वर्ल्ड रिलिजन (YSWR) अन्तर्गत सदस्यरूपय् न्ययोर्क, इजरायल, इजिप्त, भारत, थाइलैण्ड, हंकंग, जापान, चीन व दक्षिण कोरिया भ्रमण
- १९८२ इस्वी : YSWR या समूहनेता जुयाः विश्व-भ्रमण व टर्की यात्रा
- १९८४ इस्वी : YSWR या वरिष्ठ आध्यात्मिक सल्लाहकार रूपय् विश्व-भ्रमण
- १९९० इस्वी : तिब्बत, चीन, लाओस सीमातक थाइल्याण्ड भ्रमण बैशाख पुन्हि कुन्हु पोतला दवार, तिब्बतय् बुद्धपूजा

साहित्यिक सेवा

- १९५० : नेपालभाषा रचना काल (जनवरी ३०)
- १९५३-५४ : धर्मोदय मासिक पत्रिकाया अन्तरंग सम्पादक
- १९५५-१९५८ : जनवरीतक धर्मोदय पत्रिका (स्वांयाः पुन्हि) पत्रिका सम्पादन
- १९५९ : नाटक १२ गू लेखन पूरा
- २५०५-१५ बु.सं. : वार्षिक बैशाख-पुर्णिमा (स्वांयापुन्हि) पत्रिका सम्पादन
- २०१७ वि.सं. : नेपालभाषा पत्रिका दैनिकय् अन्तरंग सम्पादन
- २०१७ वि.सं. : लुम्बिनी मासिक पत्रिका सम्पादन
- २०२९-३६ वि.सं. : लुम्बिनी लय्पौ सम्पादन
- २०५७ वि.सं. : आनन्दभूमि बौद्ध लय्पौया निर्देशक

शैक्षिक सेवा

- २००७ वि.सं : पाल्पा तानसेन टक्सारय् शील पाठशालाय्
- १९५० अक्टुबर : पाल्पा तानसेनय् धर्मदेशना अभ्यास
- १९५४ : आ.कु. विद्यापीठ सुपरिटेण्डेण्ट
- २०१२-१४ : आनन्दकुटी विद्यापीठय् शिक्षण
- १९५८ इस्वी : पाली त्रिपिटक प्रकाशन वाराणसीइ कार्य
- २०१९ वि.सं. : रेडियो नेपालपाखें नेपालभाषाया समनाचार प्रशारण बन्द या:गुया विरोध या:गुलिं सुरक्ष कानून अन्तर्गत खुला व खुन्हु नजरबन्द
- २०२४-२६ : आनन्दकुटी विद्यापीठय् शिक्षण
- २०२६-२८ : आनन्दकुटी साइन्स कलेजय् अध्यापन
- २०२८-३२ : आनन्दकुटी विद्यापीठया सुपरिटेण्डेण्ट
- २०३७/४/२० : नेपाली इतिहास, संस्कृति तथा पुरात्व शिक्षण समिति, त्रिवि, किपुली सहायक प्राध्यापक
- २०३७/१०/४ : उप-प्राध्यापक पदय् नियुक्ति
- २०४०/११/१ : कीर्तिपुर बहुमुखी क्याम्पसय् पदस्थापना
- थीथी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सन्मेलन एवं यात्रा**
- १९५२ इस्वी : सांची अग्रश्रावक धातु प्रतिष्ठान समारोह
- १९५४ इस्वी : खुगूगु संगीति (संगायन) रंगून, बर्मा (दर्शक)
- १९५६ इस्वी : प्यंगूगु विश्वबौद्ध सम्मेलन सहयोग
- १९६१ इस्वी : श्रीलंकाया मैत्रीपूर्ण मण (मई)
- १९६३ इस्वी : ११ औं एशियाली बौद्ध देश सम्मेलन, पेकिंग, चीन
- १९६३ इस्वी : हंगकंग, बर्मा एवं ढाकाया यात्रा
- १९७२ इस्वी : थाइलैण्ड, मलेशिया, सिंगापुर व इण्डोनेशिया
- १९७२ इस्वी : मस्को यात्रा, निचिदात्सु फुजी गुरुजी जन्मोत्सव एवं एशियाली बौद्ध देश शान्ति सम्मेलन, जापान
- १९७६ इस्वी : तृतीय एशियन बुद्धिस्ट कन्फरेन्स (नवम्बर १-३) न्यूदिल्ली

टपना

- सफू : नेपाली भाषा १०, नेपालभाषाय् मौलिक २५,
अनुदित ८, सम्पादित १८
- नाटक : नेपालभाषाय् ८ (प्रकाशित, अप्रकाशित नं दु)
- साहित्य : नेपालभाषा विविध पुस्तक ४ (नाटक त्रि.वि.या
आई.ए., बी.ए., व एम.ए. स्तर पाठ्यक्रम)

पदक

- श्रेष्ठ सिरपा: : जुजु जयप्रकाश नाटक (ने.स. १०७८)
- २०३८/११/१२ : महेन्द्र विद्याभूषण 'ख' व श्री गोकुलचन्द्र पदक,
२०५९ : धर्मबहादुर धाखा सिरपा:

तेतेगु त्रियाकलाप संघ-संस्था

- २००८ वि.सं. निसं: थीथी साहित्यिक, सामाजिक एवं सांस्कृतिक संघ
संस्था, खल, परिषद आदिइ ब्वति कया: लुम्बिनी
विकास सहयोग समितिया उपाध्यक्ष (२०२९)
- २०४१ वि.सं. - अखिल नेपाल भिक्षु महासंघया महाथेरसमागम
व चुनाव लिपा सहसचिव (११मार्ग)
- २०४९ वि.सं. - अध्यक्ष, धर्मोदय सभा, ये,
- अखिल नेपाल भिक्षु महसंघया उपाध्यक्ष
- प्रमुख, नगरमण्डप श्रीकीर्ति विहार
- नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा (सह-शिक्षाध्यक्ष)
- आनन्दभूमि बौद्ध मासिक पत्रिकाया निर्देशक
- विश्वशान्ति बौद्ध शिक्षालयया उपाध्यक्ष
- बौद्ध महिला संघया धर्मानुशासक
- सुखी होतु नेपालया निर्देशक
- नगर मण्डप जापानी भाषा केन्द्रया सल्लाहकार
- श्रीकीर्ति बौद्ध केन्द्र, अध्यक्ष हिमालयन बुद्धिष्ट
कसेन्टर

ऐतिहासिक बौद्धतीर्थ यात्रा ग्वस्ताः

२०२१ वि.सं. - ५०० नेपाली, बौद्धतय विशेष रेलपाखें लुम्बिनी, कुशीनगर, श्रावस्ती, बुद्धगया गृह, राजगृह यात्राया नेतृत्व याःगु

२०२६ वि.सं. : ५६० नेपाली बौद्धतय विशेष रेलगाडीपाखें लुम्बिनी, कुशीनगर श्रावस्ती, लखनौ, दिल्ली, आग्रा, सांची, अजन्ता, एलोरा, बम्बई, कलकत्ता, राजगृह, नालदा, बुद्धगया, सारनाथ यात्राया व्यवस्थाया नेतृत्व याःगु

२०३४ वि.सं. : ६५० नेपाली बौद्धतय विशेष रेलगाडीपाखें थुज्वःगु ऐतिहासिक यात्राया लागिं उपाध्यक्ष जुयाः ग्वहालि याःगु

संस्थापन व व्यवस्थापन

नेपालया बुद्ध धर्म प्रचार प्रसार यायेत अगज व्यक्तित्व/अखिल नेपाल भिक्षु महासंघया स्थापना कालनिसें सक्रिय व्यक्तित्व । नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा स्थापना कालनिसें कर्मयोगी

२०१८ वि.सं. : गणमहाविहार, ये (जीर्णोद्धार संस्थापक)

२०३२ वि.सं. : किपुली जग्गादान प्राप्त

२०३३ वि.सं. : नगर मण्डप श्रीकीर्ति विहार, किपूया संस्थापना (२०३३ आश्वीन २९ महाकथिन दान)

२०४१ वि.सं. : महाथेर समागमलिपा चुनावपाखें अ.ने.भि.सं. सहसचिव ११-२२ मार्ग

२०४३ वि.सं. : संघमहानायक प्रजानन्द महास्थविरया ८६ दै बन्हिया लसताय् ८६ म्ह श्रद्धालुपिनि मंकाः दुर्लभ प्रव्रज्या समारोहया मू व्यवस्थापक व कार्यवाहक (श्रीकीर्ति विहार)

२०४३ बि.सं : परमपूज्य सोमदेत फ्रा जाणसंवरया ७३ दँ बुन्हिया लसताय् ७३ म्ह शाक्यपुत्रपिनि अ.ने.भि. महासंघया तत्त्वावधानय् मंका: दुर्लभ प्रव्रज्या व्यवस्थापनया कार्यवाहक । (श्रीकीर्ति विहार)

२०४४ बि.सं : संघमहानायक प्रज्ञानन्द महास्थविरया ८७ दँ बुन्हिया लसताय् ८७ म्ह मिसापिनि अनागारिका दीक्षा व दशशील उपासिकापिनि मंका: धार्मिक क्रियाया मू व्यवस्थापक (नगर मण्डप श्रीकीर्ति विहार)

स्वांयापुन्हिया नसंचा

-श्रामणोर सुदर्शन

बुद्धया महिमा सीके यात । दँ दँ पासापिं सकले दँ ॥१॥
अलसि भुना: अज्ञान मुना: । गुलि भी च्वने सकले दँ ।
चेतन च्याका: अज्ञान न्हंका: । बुद्ध बूगु ख: थौं हे दँ ॥१॥
स्वार्थ स्वतिका: द्वेषं क्वचिका: मोहं चिकाच्वने गुलि दँ ।
विश्व लुईका: थ:त हे तंका: बुद्धं ब्यूगु ख: थौं हे दँ ॥२॥
बुद्धं ब्यूगु ज्ञान मुंका: शरण वनेत सकले दँ ।
जीवन ज्वना: मरण त्व:ता: निर्वाण जूगु ख: थौं हे दँ ॥३॥

अनाथ पिण्डक

-सुदर्शन श्रावणेर

(श्रामणेर सुदर्शनया न्हापांगु च्वसुकथं धर्मोदय वर्ष ४
पूर्ण ल्या: ४८-४९, नेपाल संवत् १०७१, बु.सं. २४९५, भाद्रपद
वि. संवत् २००८ स पिदंगु न्हापांगु बाखँ -सं.)

उखुनु न्ह्याबलें थ्ये वनेसात आदर सत्कारादि तःवः
मदु । छाया थें मस्यू । थःम्ह पासानं थौं उख्ये थुख्ये लिमला फमला
ब्वां ब्वां जुयाच्वन । वैत वज्या ब्वईगु वैत वज्या ब्बै च्वन । तलं
कुनें, कुनें तले जुया च्वन । वं विचार यात- "थौं थन बिहा बीया
भ्वे जकं मखुला ?..... भुतुली मनूत ग्वाःग्वाः वकुं त्याःत्याः ।

बल्ल बल्ल गृहपति नाप खँ ल्हाःवः दत । थः पासा म्हं न्यन-
पासा ! गबेत जाल वैगु ? खँहे मखँ, होसहे मदुका । उख्ये थुख्ये
जक जुया च्वना ।

सेठ-ताउ मजानिं भतीचा जाल धया खँस्वाका हानं
आश्चर्य पूर्ण शब्दयाना न्यन- "प्रिय मित्र ! थौं छाया थपाय सकं
लिमलागु ? सुयाँ ब्याहा-बी या भ्वेला मखुला ? बा मगधया
अधिपति बिम्बिसार जुजु जकं वैगुला ?

मित्र ! न थन बिहाः खः न मगधया अधिपतिहे वैगुखः ।
पासां जि लिमला-फमला उख्ये थुख्ये जुया च्वनागुलिं ध्व न्यना
दीगु जुईका मखुला ?..... महा कारुणिक भगवान् बुद्ध
शिष्यपिं सहित कने थन बिज्याइगु खः । उकिं हे कनेसित लिमलाना
च्वंगु खः ।

आश्चर्य पूर्ण - भगवान् ! भगवान् !! ओ भगवान् बिज्याइगु ?
अहो..... "बहुजन हिताय बहुजन-सुखाय" । लोके बुद्ध रत्न उत्पन्न
जुई धुंकगु ? छल्पोलनं वसपोलया शिष्य जुई धुनगुला ? संसारया
अन्धकार फ्वीनला ? जम्बू द्वीपे अमृत वर्षा ज्वी धुंकूगुला ?

(८)

खःपासा ! कपिलवस्तुया अधिपति सुद्धोदनया छम्ह राज पुत्र पिहाँ वया खुदँतक दुष्कर चय्या यात.....। गयाया आकर्षक उद्याने छमा वंगल सिमाया व्हे मारगण बिजय याना बुद्धत्व प्राप्त याना बिज्यात । अनं लिपा न्हापां सारनाथ धैगु उद्याने धर्म चक्र चाहिका बिज्यात । अनं नसें थःगु धर्म प्रचार यायां आपालं मानव पित्त हितोपकार याना बिज्यात । वया शिष्यपिं जक हे गुलि दे धुंकल ! पासां आःतकं ध्व खबर मस्यूनिं ?

अनाथं पिण्डिक ध्वे जक मानिम्ह । श्रोता पति कर्म फल ज्वना वे धुंकूम्ह । वया थथें बुद्ध दर्शनया वनेगु इच्छा जुल । तर पासांम्हं थुगु समये वसपोल दर्शन याः वनेगु अनुकल समय मखु धया जक व रोके जुल ।

कने जुईके हथाय् । चान्हे न्हयो मवः । गोकदना स्वतनं चान्हे हे तिनी, न्हयक्व दना स्वःसां वहे चाःथें च्वं ! अहो ! थौया चाला धात्थें हे ताःहाकःगु खःका ।.....“आःइले भगवान् बुद्ध आराम याना बिज्याना च्वन जुई । थुईले वनां वसपोल यात कष्ट बीगुला उचित मजू ।” ध्व विचार याई हानं धनी । न्हयो वेके धका गुलि सन तर दर्शन अमृत अभिलाषाया लहरं ततः क्यना न्हयो वेकेहे मब्यू ।.....

भचा सुंक च्वन । हानं दन । स्वकोगू खुशी जेत वन स्वया सरासर वन ।

भगवान् थःगु दिन चय्या अनुसारं स्वंगूगु पहरया न्हाप्पां यागु भागे चक्रमण याना बिज्याना च्वन । तापाकं नसें वसपोलं वहे दर्शन अमृत अभिलाषियात खन । वसपोल थःगु आसने फेतू बिज्यात ।

वनं उम्ह महाकारुणिक भगवान् बुद्धयात खन । वया हर्षया सिमाना मन्त । सारा शरीर प्रितिं ब्याप्त जुल । बुलुं बुलुं व भगवान् बुद्धया समीपे ध्यन । वन्दना याना छखे लिक फेतुत ।

भगवान् बुद्धं वैत थःमहं बुद्धं गयाय् आविष्कार याना
 बिज्यागु मार्ग यात कना बिज्यात । बुद्ध वचनामृत पान याका
 बिज्यात । अले वैगु मन आनन्दं भरे जुल । शान्तं विशेष
 धायकाल । मिथ्या दृष्टिं रहितमह च्यागु मार्ग मध्ये प्रथम मार्ग
 लाभीमह जुल । वया दर्शन अभिलाषाया फल सल । अले वं थुकथं धाल-

बुद्धं सरणं गच्छामि

धम्मं सरणं गच्छामि

संघं सरणं गच्छामि

वया मन हर्ष । वया हर्ष अमृत्य रत्न प्राप्त जूगु स्वयानं
 हर्ष । लें लें हर्ष युक्त जुया धैवन-“का थन विहार देकि थनं थनं
 हे अरहन्त सम्यक् मम्बुद्ध बिज्याई । थुगु समये छिमिसं भगवान्
 बुद्ध सहित वसपोलया श्रावक संघ पिनीगु दर्शन प्राप्त जुई ।
 छिमिसं उगु बखते अमृत पान याय् दै अप्रमाद जू ।”

थुगु रूपं हे छगू योजन पत्तिकं छगू छगू विहार देकेबिया
 थःगु छें (श्रावस्ती) थ्यंक वन । श्रावस्तीनं विहार देकेया निश्चित थाप्
 माः जुल । छगू जग्गा लुल । धात्थें योग्यगु न व शहरं पिने, न दुने न
 आपा मनूतेगु कोलाहल दु न शून्य सान जंगल । तर व जग्गा मेपिनिगु
 जुया च्वन । व जग्गाया मालिक जेत कुमार सेठं अन कुमार याथाय्
 वना धाल- “ध्व जमीन छकू जित ब्यू मागु मू जिं बी ।” जेत
 कुमार -“चाहे छं असर्फि लाया ब्यूसां ध्व जमीन बीमखु ।” सेठ-
 “ऐसा जमीने असर्फि लाया ब्यूसाला बीगु जुल धैगु सीका वं थःगु छें
 अशर्फि कायके छ्व ।

गाडिका गाडी अशर्फि प्वक च्वन । ल्हायावं च्वन । उगु जङ्गल
 छगूलिं म्हासुसे उकीया हे तेज वैच्वन उकीया हे ध्यारारारा सः
 वैच्वन । अशर्फिं बँ त्वप्पीत मनूतेसं अशर्फि लायावं च्वन ।

जेतकुमार पिहाँवल-वःखँबले गजब चाल । वं छैवत थ्वं
 अशर्फि लाया तक नं ध्व जग्गा छकू न्यागु जुई धका गुलि विचार

यात । तर वं सीकीहे मफु छुं तः धंगु ज्यायात जुई धैगु मात्र सीकेफु थुकी यातहे जुई धैगु आश्चर्य इति मिति कना सीके हे मफु । वं सेठ याथाय् वनां धाल-

“सेठ ! छंगु चित्त खना जि गजब जुल । छैवत थेंध्व जग्गा छकूया निम्तिं छं थुलिमछि ध्येबा पुला च्वंगु । थ्व जिं सीके मफु । न्ह्यागुसां म्वाल व बाकी दनिगु छकूसां अशर्फिं त्वप्पी म्वाल । जिगु दान जुलं ।”

सेठ-“साधु !! छनं पुण्यया सह भागी जूवल । छनं उम्ह सम्यक सम्बुद्ध या धर्मे पुसापित । धन्य, छन्त थुकीया फल आपालं जक मखु अत्यन्त सै, असंख्य दै.....।

सेठ उगु थासे छगू महान विशालगु विहार देकल । उकीया नां वेगुनां कक्कया जेतवन धका छुत ।

भगवान् बुद्ध क्रमशः चारिका यायां निहं छगू छगू योजन बिज्याना राज गृहं श्रावस्ती, पी न्यान्हुं ध्यंक बिज्याना राज गृहं श्रावस्ती, पी न्यान्हुं ध्यंक बिज्यात । अनाथ पिण्डिकं थ्वखँ न्यने मात्रं प्रफुलित जुल । वं भगवान् बुद्ध यात लसो वन । भगवान् बुद्धयात वन्दना याना भिक्षु संघपिं सहित निमन्त्रणा प्रार्थना यात । भगवान् बुद्धं मौन-द्वारा वैगु निमन्त्रण स्वीकार याना बिज्यात ।

कने खुनु भगवान् बुद्ध सहित भिक्षु संघपिं अनाथ पिण्डिकया छें ध्यंक बिज्यात । अन भोजनादि याना आपालं मनूते दर्शन अमृत अभिलासा पूर्ण याना बिज्यात तथा साथ साथे अमृतनं पान याका बिज्यात । अन्तिमे भगवान् बुद्ध याके सेठ न्यन- “सास्ता ! जेतवन विहार तयार जुल । जेतवन आः छु यायगु ?”

भगवान् बुद्ध-“ सेठ ! छं स्वया । पुण्यला ब्यक्ति गत याना दान बीगु स्वया चतुर्दिशां वैपिं भिक्षु संघपिन्त दान बीगु महोत्फल । थ्व दानति महत्वदुगु दान लोके छुं मदु ।”

सेठ अनं जेतवन चतुर्दिशां वैपिं भिक्षु संघ पित्त प्रदान
यायूतः धुमधाम ज्वीक प्रतिष्ठा यात । उकी भिं च्यागू कडवर
धन खर्च यात । थुगु रुपं उम्ह महा दाता सेठ अनाथपिण्डकं
जेतवन यात जग स्वं बले भिं च्यागू कोटि, देकेतः, भिं च्यागू
कोटी प्रतिष्ठा यायूत भिं च्यागू कोटी, जम्मा न्येप्यंगू कोटिला
सीदेक धन खर्च याना उम्ह दानवीरं बुद्ध शासन यात तेवा ब्यूम्ह
महाजनयात बौद्ध-धर्म दतले वैगु नां नं सकसिनं थथे कयाच्चनी
“धन्य उम्ह महान दाता अनाथ पिण्डक” ।

प्रणाम

- श्रामणेर सुदर्शन

तथागत ! छलपोलया चरणसं प्रणाम शत शत प्रणाम !
हृदयाकाशय् अज्ञानया धन इष्या-द्वेष वर्षा जुयाच्चन
हिंसा-उन्मत्त जुल वसुधा भन अक्क जुई गय् शान्ति वर्षा थन ?
तथागत ! छलपोलया चरणसं प्रणाम प्रणाम शत शत !
जगतिया मनुजया ध्व हे पीर उर सरिताय् अज्ञान-नीर
च्याःगु सदि सदिया धर्म-दीप च्याइगु गय् जक धर्म-महीप !
तथागत ! छलपोलया चरणसं शत शत प्रणाम प्रणाम !
जि जि जक धयाः भी धाये ल्वःमन स्वार्थ सेवाभाव नुना
माया मतिना फुक्क फुनावना :जुइगु गथे निर्वाण-साधना ?
तथागत ! छलपोलया चरणसंप्रणाम शत शत प्रणाम !

बुद्ध धर्मिया मूलभूत विशेषता

-मिक्षु सुदर्शन महास्थवीर

बुद्धधर्मिया न्हापांगु विशेषता खः, स्वाख्यात् (स्वाक्खातो) अर्थात् स्वतन्त्र -चिन्तन व थःथम्हंतुं सयेकाः थुइकाः जक धर्मयात नालाकायेगु, पालन यायेगु । बुद्धया थ्व हे उपदेश दु । बुद्धं धया बिज्याःगु दु, “भिक्षुपिं, जिं गुगु धर्म उपदेश बियागु दु, उकियात बांलाक ल्यायाः, नुगलय् वायेकाः जक सेवन या, भावना या, बृद्धि या, गुकिं यानाः थ्व श्रेष्ठ जीवन थःगु लागी चिरस्थायी (अमर) जुइब्यु, व (मेपिनिगु लागी थःगु जीवन पाखें) यक्वसिया भिं व यक्वसिया सुख थजु । गथे लुकःमि तय्सं कसिल्वहंतय् चुला स्वयाः तिनि लुं काइगु खः, अथे हे जिं धयागु खँ नं थःगु हे अनुभूतिया कसिल्वहंतय् चुलाः जांच यानास्वये धुंकाः जक नाला कायेमाः, जितः आदर भाव तयाः मखु ।” बुद्धं मेगु छगू प्रसंगय् धयाबिज्याःगु दु ।

“राजन, रूप रंगं जक मनयात म्हसीके फइ मखु । सुयातं खनेसातकि हे वयात पत्याः याये मजिउ । संयमी थेंच्वंगु रूपरंग ज्वनाः तःपिसं नं असंयमी जीवन हनाः थुगु लोकय् चाःहिला च्वंगु दयाच्वनी । इपिं चां दयेका तःगु घः थें अथवा लुंया जलप तयातःगु ग्वःध्यबा थें पिनें बांलाःसां दुने अशुद्ध जीवन हनाच्वपिं जुयाच्वनी ।” थुकिं हे स्पष्ट जू, बुद्धया धर्म स्वाख्यात् खः । स्वाख्यात धर्मया उद्देश्य सदाचार खः । आः जक भिं जुइगु, लिपा वनाः उकिया लिच्वः मभिनीगु, अथे हे थःगु जक भिं जुयाः मेपिनि मभिं जुइगु काय, वाक व मनया क्रियायात बुद्धधर्म धर्म धाइ मखु । बुद्धया उपदेश सुख, शान्ति व प्रीतिप्रद जुइ । दुःख, शोक व परिदेव चिइका छ्वइगु जुयाच्वनी । शील, समाधि व प्रज्ञाधर्म थःत निर्भयाभति बिइगु (१३)

ज्या जूसा समाज व थःगु छचाःखेरया परिवेश व वातावरणय् उपद्रव जुइके मबिइगु आधारशिला नं खः, शील, समाधि व प्रज्ञा धर्म गुलि गहन व विस्तार जुइ, उलि हे गनं सुयातं नोक्सान मजुइके थःके हे प्रीति, सुख व एकाग्रता काकां मुक्तिलिसे सतिकः वनेगु धर्म खः । निर्वाण उपलब्धिया कारण खः ।

बुद्ध धर्मया निगगु विशेषता सांदृष्टिक (सन्दिदिठको) खः । सुयागुं धापुतिइ व भरोशाय् विश्वास यायेगु मखु, बरु थःम्हं हे खःगु लपु नालाः थःम्हं हे प्रतिफलया अनुभव यायां न्ह्याःवनेगु धर्म खः । जब आर्यमार्गय् मन न्ह्याःवनी, आर्यमार्गय् न्ह्याः वनागुया फल थःथम्हंतुं हे प्रत्यक्ष अनुभव जुयावइ ।

धर्मया स्वंगूगु विशेषतां थुगु हे विशेषतायात अझ अप्वः क्वातुकी । अकालिक अर्थात ई बिना मवंकं, पलख हे मजाःनिवं फल बिइगु । बुद्धधर्मया विशेषतां दार्शनिक मनोवैज्ञानिक व निर्वाणतत्वया महानता पाखे पतिनं सुयाः क्यनाच्चंगु दु । श्रोतापत्ति आदि आर्य-नैतिक स्तरया मार्गोन्नतिया प्रगति पथय् पलाः तयेवं हे छसीकथं स्रोतापत्ति, सकृदागामी, अनागामी व अर्हतत्वया फल नं प्राप्त जुइ । थुपिं आर्य मार्ग लिनावनेगुया अर्थ क्लेश व तृष्णा दक्वं छसीकथं चिइकुं चिइकुं वनेगु खः । क्लेश व तृष्णा चिलावनेवं पलख जक नं पंगः मवयेक सुख, शान्ति, प्रीति व प्रशिद्धिया अनुभूति जुजुं निर्वाणया सतिक थ्यंवनी ।

बुद्ध धर्मया प्यंगूगु गुण खः, 'वा, वयाः स्व' धकाः सकसितं सःतेगु 'एहिपरिस्सको' गुण । बुद्धं गुलि नं धर्मया उपदेश बियाबिज्याःगु दु, व दक्वं जाति, वर्ण, लिंगया लिधंसाय् गुलिसिनं न्यने ज्यूगु, आचरण यायेज्यगु व गुलिसिनं न्यने मज्यूगु, आचरण याये मज्यूगु धर्म मखु । बुद्ध धर्म मन मात्रं हे थःगु योग्यता, संस्कार, क्षमता व श्रद्धा कथं बांलाक न्यनाः थुइकाः नालाकयाः आचरण यायेत उपासक, उपासिका, भिक्षु वा भिक्षुणी जुइत

आमन्त्रित यानातःगु धर्म खः । धन सकसिगुं नितिं अर्थात वर्ग,
वर्ण, जाति व लिंग भेद मतसे सकसिगुं नितिं लुखा चाः ।
महापरिनिर्वाण जुइ न्ह्यः बुद्धं धयाबिज्याःगु दु, “भिक्षुपिं, जिं
गुरुमुष्टि रूपं छुं ख सुचुकातयागु म्दु ।”

बुद्धधर्मया न्यागूगु विशेषता खः, चित्त दुने ध्यंकया
सतहय तक धर्म धारण यानाः प्रतिष्ठापित यानाः निर्वाण चूलाकेगु ।
धर्मया नितिं दुग्ययेक, भन् भन् दुग्ययेक अनेतने विधि
नालेमालीगु, अनेतने भौतिक वस्तुया व्यवस्था व संयोजन
स्वयां थज्याःगु भौतिक पंगःपाखें मुक्त जुइगु बुद्ध धर्मया न्यागूगु
विशेषता खः । धन ला चित्तया परिशुद्धभावयात दुग्ययेक
नालकाये जक माः । ध्व वास्तवय् बुद्धधर्मया गहिराइ खः ।
धर्मया विपुलता खः । ध्व हे कारणं साधकं धर्मया प्रतिक्षी-
करणया नितिं धर्मया खँ छता छता यानाः छुटे याये मालाच्चनी ।

निवृत्तिरसया अनुभव यायां क्लेश व तृष्णाया
शूक्ष्मातिशूक्ष्म ख छुटे यायेमाः । ध्व हे धर्मया महान सत्य छता
छता यानाः छुटे यायेगु हे बुद्धधर्मया खुगूगु विशेषता खः । नुगः
मिखा चकक कनायंकाः तातापाक ध्यंक खंके फइगु चित्त,
चैतसिक, रूप व निर्वाणयात उकिया स्वभावयात छता छता
यानाः ल्ययाकायेगु प्रकृया नालेमाः । थुकियात हे “पच्चतं
वेदितब्बो विञ्जूहीति” अर्थात विद्वानतय्सं छता छता यानाः
फायाकयाः प्रत्यक्ष अनुभव यायेगु धाःगु खः । बुद्धया गुलि नं
श्रावक, श्राविका, उपासक व उपासिकात दु, इपिं सकसिगुं
चरित्र थम्हं हे थःथःम्हं थुइकाः, थःथःम्हं संयमित जुयाः थःथःम्हं
राग, द्वेष व मोहयात त्याकाः जक आनन्दित जुयाः शान्तिया व
निर्वाणया रस त्वनागुया अनुभव जूगु धापू भीसं लुइके फु ।

बुद्धधर्मया दक्कं विशेषता-यात थौं भीसं अनेक
विधिपाखें व अनेक आयामपाखें विवेचना यायेफु । तर धन

न्ह्यब्बयागु बुद्धधर्मया खुगू विशेषता बुद्धया पालनिसें आःतकं
धर्मया मूलभूत गुणया रूपय् पाठ यायेगु व लुमंकेगु विशेषता
खः ।

(बौद्ध संस्कृति" नांगु सफुतिइ दुध्याकातःगु छपु च्वसुया
मूल अंशया अनुवाद)

बुद्ध लुमंका

-श्रामणेर सुदर्शन

प्रभातजुल प्रियपासा, बुद्धया शरण वनेवा,
धर्मया शरण वनेवा ।धु।

विश्वय् शान्ति, मैत्री व एकता, हयेत भीपिं दने थौं वा ।

बुद्ध बूगु भीसं लुमंका, दने ई फूत दने थौं वा ।१।

ख्युं थासय् जन आःतक च्वना, तुयू जः धयागु खंके हे म्वाला ।

बुद्धं ज्ञान लाःगु लुमंका, नेपाली दँ दँ दने म्वाःला ।२।

छिमिगुं तुतिनं छिमिसं चुया, अमृतपदनं छिमिसं हे ला ।

धाधां वसपोल निर्वाण जुल हा, सीकाः थुइकाः दने मखुला

भिक्षु सुदर्शनया नां व कीर्ति जक त्यंढनि

-भिक्षु अश्वघोष महास्थविर

गौतम बुद्धं धयाबिज्याःगु दु -'रूपं जीरति मच्चानं नामगोत्तं न जीरति' अर्थात् मनूतय् रूपं जीर्णं जुयाः नाश जुइ तर नां व कीर्ति ल्यना च्वं ।

मेगु नं लुमंका तयेबहःगु बुद्ध वचन दु :- जन्म जुइसातं ज्वनावःगु- बुराबुरी जुइगु, म्हंमफयेका च्वनेमाःगु अले सिनावने माःगु । थुपिं स्वता खँ प्रकृति स्वभाव खः ।

थौकन्हय् वैज्ञानिक युग धाइ । अनेअनेगु आविष्कार याना हल । छगः बमं लखलख सीगु दयेकल । तर बुराबुरी जुइम्वाःगु, ल्वय् मजुइगु, सीम्वाःगु वासः पत्ता लगे याये मफु ।

गौतम बुद्धं धयाबिज्याइ- सीमानिगु लुमना च्वंसा ल्वापु ख्यापु धइगु उस्त ताउत ल्यनाच्चनीगु मखु । सीमानि धइगु लुमना मच्चंगुलिं लोभ, लालच, हिंसा, ईर्ष्या आदि ज्या जुयाच्चनीगु ।

भिक्षु सुदर्शनं दच्छि निदं न्हयवनिसें स्यू थः आपाः म्वाइ मखुत । उकिं यायेमाःगु ज्या छता निता याकनं सिधयेके माल धकाः मती वयाः बैककय् वासः यानाच्चंबलय् हे ल्वय् पाचुक मलाःसां याकनं नेपाः लिहां वयाः ज्या सिधयेकाः हाकनं वासः याः वन ।

गौतम बुद्धं धयाबिज्याःगु दु- सीमानि धकाः लुमंकाः जप जक यानाच्चनेगु मखु । याये माःगु ज्या तुरन्तातुरन्त यानाः सिधयेका छ्व हं । लाःनि, आसेनि, लिपा याये धाये मते हं । यायेमाःगु ज्या सिमधल धायेवं नुगः मछिंकाः छति भाराभारा मिंका च्वनेमाली हं ।

भिक्षु सुदर्शनया दिवंगत जुइ दच्छि न्ह्यः तसकं मफुबलय् पीर जुल । दुगु ध्यबा माःथाय् छ्यला छ्वयेमाल । दुगु ध्यबा मध्ये प्यंगू लाख भिक्षु संघयात बिल । चय्दः (८० हजार) दां थःगु दाहसंस्कार याना ब्यु धकाः भिक्षु संघयात हे बिल । छगू निगू लाख धर्म सफू छापे यानाबिल । थःत सेवा याःपित नं गुलि लाख छुटे यानाः इना बिल । विहार संरक्षण व विहारय् च्वनीपिं भिक्षुपित नये त्वनेत छुटे यानाः तयाबिल । थ्व खँ सुदर्शनं हे धयाथकूगु खः । बौद्ध जन जागरणया लागिं नं छगू लाख ति खर्च यात धइगु न्यनेदु । सीमानि धइगु सीकाः हे दुगु ध्यबा माःथाय् इनाः बिया थकल ।

आः भिक्षु सुदर्शनया कीर्तिपाखे वनेनु । वसपोलया शरीर भीगु न्ह्यःने मदुसां कीर्ति ला ल्यनाच्वंगु दनि । उकी मध्ये छता निता जक थन न्ह्यथने । गण महाविहार व नगर मण्डप श्रीकीर्ति विहार दत्तलेयात भिक्षु सुदर्शनया कीर्ति तनीमखु । व विहार निगूया नं संस्थापक भिक्षु सुदर्शन हे खः ।

वसपोलया मेगु लुमंके-बहःगु खँ नेपालभाषाया धुकुटी नाटक साहित्यं जायेकाव्यूगु । खजा नेपालभाषा म्वाका तयेत भिक्षुपिनिगु आपालं देन दु । लच्छिया प्यक्वः विहार विहार पतिकं बुद्ध पूजा धुंकाः बाखं कनाच्वनीगु नेवाः भासं खः । अथे खःसां नं भिक्षु सुदर्शनं नाटक सफूत च्वयाः भाषा सेवा याना थकूगु गाक्कं च्छयेबहः जु । वसपोल छम्ह नाटककारया नापं इतिहासकार नं खः ।

वसपोलं थेरवाद धर्म प्रचार व चिरस्थायीया लागि यक्व ज्या याना थकूगु दु । उकिं वसपोल मदुगुलिं थेरवाद शासनया छ्गः थां मदुगु बराबर जुल ।

वसपोलया मेगु छगू गुण दु- म्हं मफुपित सेवा यानाः फूगु चाःगु ग्वाहालि बीगु । अथे धयागु अस्पतालय् भर्ना याना बीगु । थन जक मखु बैकक छ्वया बी माःसां प्रबन्ध मिले याना बीगु । आखः ब्वनीपित नं ग्वाहालि बीगु बांलाःगु कीर्ति खः ।

दच्छि न्हयः हे थः आपाः म्वाइ मखुत धकाः सिसेनिसें
 पहःचहः पाना वल । अथे धयागु नरमपह दत । बोलि वचन
 पात । घमण्डपह पाः जुयावन ।

वसपोलं प्राण त्याग याये-धुंकाः ब्यूगु सन्देश नं छकः
 लुमंके । कीर्तिपुर चारधाम हलय् वसपोलया पार्थिव शरीर
 थसःपायेकाः ब्वया तल । आपालं श्रद्धालुत वयाः थःथःगु श्रद्धा अर्पण
 यानाच्चन । अले मौन जुया धयाच्चन- दर्शकवर्गत ! छिकपिं
 सकले हे जिथें हे थसःपायाः वने मानि । ज्वना वनेगु छुं म्दु ।
 ज्वना वनेगु निता हे जक दु । थम्हं यानागु भिंगु व मभिंगु जक ।
 जितः विरोध यानाः ब्वः बियाच्चपिं नं श्रद्धाञ्जली प्वंकः वल । बाँ
 हे लात । तर दत्तले कुचाः म्दयेकाः बिचाः यायेगु गन तक
 मिलेजू छिकपिसं हे स्यू । जिं छुं धायेगु म्दु । नत्थि लोके
 अनिन्दितो अर्थात् संसारय् निन्दां बचे जूपिं सुं म्दु धकाः बुद्धं
 धयाबिज्याःथें जि नं अपवादं बचे मजू । क्षमा प्वनाच्चना ।

Dhamma.Digital

अठते सुदर्शन मचावले

-छत्रराज शावय

दिवंगत सुदर्शन भन्तेनं जीवनय् यानावंगु कृत्याकलाप, विचार, उपदेश एवं दर्शनबारे आपासिनं बाँलाक हे स्यू । वस्पोलया साहित्यिक, धार्मिक, ऐतिहासिक आदि कृति थुकिया प्रमाण खः । भन्ते मचानिसैं प्रव्रजित जीवन हना विभिन्न देश-विदेश चाःहिला विभिन्न प्रकारं बुद्धधर्म प्रचार-प्रसारया ज्याय् सक्रियरूपं संलग्न जुया बिज्याःगुलिं नं वस्पोल आपालं मनूत, उपासक-उपासिकापिनि दथुइ लोकह्वाःगु खः । विद्यालयनिसैं विश्वविद्यालयतक अध्यापन कार्य याना बिज्यागुलिं वस्पोल अभ्र आपा परिचित जूगु खः ।

तर वस्पोल भन्तेया बाल्य अवस्थाबारे स्यूपिं शायद कम हे जक परिचितपिं दइ । वस्पोल भन्तेया किजाया नातां वस्पोलया बाल्यवस्था नाप घनिष्ट सम्बन्ध दु, अले वस्पोल भन्तेया बाल्यजीवन छु, गथे खः, छाया भन्ते जूगु धैगु बारे जिज्ञासा ज्वीगु स्वभाविक खः ।

भन्ते सुदर्शनया पारिवारिक नां रुद्रराज खः, गुलिं गुलिसिनं वस्पोलयात चिरिकाजी धका नं सम्बोधन याः । भन्तेया परिवारे तन्हि माँयापाखें छम्ह दाजु व माँ हर्षमायापाखें जम्मा स्वम्ह दाजुकिजा व छम्ह तता दु । जिपिं मचाबले हे जिमि बा मदुगुलिं बापाखें संरक्षण एवं बाया वास्तविक रूप तक्कनं स्पष्ट कल्पना यायमफु । न त उबले आः थें किपाः (Photo) या सहज सुविधा दु, न त चलन हे । उकिं जिमिगु बाल्यकाल जीवनया खास संरक्षण माँ हर्षमाया पाखें हे जुल । बा परलोक जुसेलि गृहस्थजीवने भतिचा दुःख ज्वीगुला स्वाभाविक हे खः । बाःयापाखें जिमित शिक्षा-दिक्षाया निम्ति छुं नं निर्देशन व ग्वहालि प्राप्त

मजू धाय् माल । तर माँ मिसाजूसां उबले ७०।८० वर्ष न्त्यः
उत्साहित एवं त्यागी धर्मप्रेमी नारी खः । उबले हे छुं नं छुं
देवनागरी आखः तक ब्वने-च्चये सःमह शिक्षाप्रति रुचि दुम्ह
प्रेरणादायीं माँजुया भन्तेया बाल्यजीवन सुधार ज्वीगुली यक्वं
त्यवा जुल । धात्यें धाल धाःसाः जिपिं मचाबले माँपाखें हे न्हापां
आखःब्वनेगु ज्या सुरु जुल । जिमि माँमं-जिमित अक्क गुबले
गुबलें ला म्ये हाला हे आखः स्यनीगु खँ आःतकनं लुमनि ।

बा मदय् धुंसेलि माँ विहारे भन्तेपिनि धर्मदेशना न्यं
वनीगु, बुद्धपूजा याःवनेगुली मन न्त्यात । दाजु रुद्रराज (दि.
भिक्षु सुदर्शन) व जित मामं जवं-खवय् ल्हाःज्वना पुण्य तिथि
व मेमेबले नं बरोबर बुद्धघोष भन्तेयाथाय् सुमंगल विहारे यंकीगु
खः । क्रमशः जि व दाजु नापनापं न्हिं न्हिं धयार्थे विहारे वना आखः
ब्वं वनेगु ज्या जुल । उबले आःथें Formal Education व
स्कूलया प्रवन्ध उलि चलन मदु । अक्क अंग्रेजी शिक्षा ला भन
हे कम । तर बुद्ध धर्म प्रचार व प्रसार कथं भन्तेपिनिपाखें
उपासक उपासिकापिन्त धर्मदेशना व पूजा पाठयाना प्रचार
प्रसार यानाच्चंगु खः सा मचामचापिन्त बुद्ध धर्मया शिक्षा स्यनीगु
चलन दुगु खः । उगु हे भूवल्लय् जिपिं निम्ह दाजु किजा नियमित
रूपं न्हिं न्हिं यंमङ्गल विहारे वना बुद्धघोष भन्तेया शिष्य जुया
भन्ते सुदर्शनया वाल्य शिक्षाक्रम सुरु जुल । उबले वस्पोल
केवल बुद्ध धर्मसम्बन्धी तथा पालि भाषा सम्बन्धि आखः अपो
अध्ययन याना बिज्यात । भन्ते सुदर्शन मचाबले निसेंहे अति
तिब्र बुद्धि, मेहनती, जिज्ञासू एवं दृढचित्तम्ह खः । उकिं वसपोल
भन्ते बुद्धघोषया छम्ह यःमह शिष्य जुयाबिज्यात । छन्हु वस्पोल
गुरु बुद्धघोष भन्तेनं जिमिगु विचार कासे न्यना बिज्यात- “रुद्रराज,
छं लिपा छु ज्वीगु इच्छा दु” उबले जिपिं निम्हं भन्ते बुद्धघोषया
मेचयाक्वे आखः ब्वना च्वनागु खः । रुद्रराजं “जि भन्ते ज्वीगु इच्छा

दु" धका धाल । थ्व दाइया दृढ प्रतिज्ञा धा:सां ज्यू । वस्पोलया भिक्षु जीवन हनेगु इच्छा दिनानुदिन बढे जुजुवन । छें माँयात नं "जि भन्ते गुबले ज्वीगु माँ" धका बरोबर हे न्यनीगु । वस्पोल बुद्धघोष भन्तेया इच्छा "सोहे सालां एक्का वल" धैगु उखान थें बुद्धघोष भन्तेया इच्छा मिले जूवल । अले वस्पोल बुद्धघोष भन्तेनं जिमिमाँ हर्षमायायात तीजक खँ छुना बिज्यात । वस्पोल बुद्धघोष भन्तेनं जिमि माँयात बरोबर धया बिज्याइ "बुद्धशासने काय् म्थ्याय्पिन्त दानयाना बुद्धधर्म प्रचार व प्रसार याय्गु अति उत्तमगु धर्मदान खः" । काय् रुद्रराजया भन्ते ज्वीगु इच्छा दु, छपिनि छु विचार खः? माँ हर्षमाया बुद्धधर्म प्रति अति श्रद्धालु, त्यागी एवं धर्म प्रेमी उपासिका खः । उकिं वसपोल भन्तेया न्त्यःने थः काय्यात भिक्षुयाय्गु स्वीकार सहित बचं बिल । थ्व धर्मसंवेगंयाना हे वस्पोल भन्ते सुदर्शनया भिक्षु ज्वीगु अहो भाग्य चूलागु खः । अले भिन्त्यादँया उमेरे हे ई.सं. १९५० साले माँ हर्षमाया बुद्धघोष भन्ते नापं कुशीनगर बिज्यात । स्वयं सहर्ष थः काय् रुद्रराजयात बुद्धशासने प्रव्रजितया निमित्तं भिक्षु चन्द्रमणि महास्थविरयात लःल्हात । नाप नापं थः नं सँ खाना भारतया प्यंगु बौद्ध तीर्थधाम चाःहिला पवित्र जुया थःगु छें ल्यहाँ वल । अन कुशीनगरे बुद्धघोष भन्ते व चन्द्रमणी महास्थविर नापं थःगु श्रामणेरे जीवने बुद्ध धर्मया अध्ययन यासे हिन्दी साहित्यय् नं "कोविद" तक्कनं अध्ययन पुरायाना बिज्यात ।

वस्पोल भन्ते कुशीनगरे च्वना बिज्याबले बरोबर बुद्ध धर्म प्रति श्रद्धास त्यवा बिया माँयात पौ च्वया बिज्याइ । अले वस्पोलं जितःनं बरोबर हे तत्काल भारते न्हून्हुगु खबर विकास आदिया शिक्षा बीगुकथं चित्र सहित पौच्वया बिज्याइ । थथे मचाबले निसें साहित्य क्षेत्रे अभिरुचि एवं च्व न्त्याःम्ह खः । कार्यक्षेत्रय् न्त्याबलें सक्रिय, जिज्ञासु एवं सहयोगी जुया बिज्याय्गु

वस्पोलया बानी खः । लिपा वस्पोल तान्सेनया विहारे श्रामणेर
जीवन नापं अंग्रेजी शिक्षानं प्राप्तयाना बिज्यात । क्रमशः भिक्षु
जीवनय् हे वस्पोलं एम.ए. तक्क अध्ययन सम्पन्न याना बिज्यात ।
अथे हे बाल्यकाल निसेंहे कला, साहित्य, संस्कृति एवं बुद्धधर्म
सम्बन्धी पुरातत्व विषय अध्ययन याय्गु, अन्वेषण याय्गु
वस्पोलया विशेष रुचि दु । वस्पोल भन्ते सुदर्शन मचां निसें हे
“हुने बिरुवाको चिल्लो पात” धैगु उखानयात सार्थक याना
बिज्याःह खः ।

नुगः मछिं

-श्रामणेर सुदर्शन

खुलु खुलु मिं मन मसियाः मथुयाः, अयनं थ्व मन तृष्णाय्
हे दु ॥धु॥

छन्त छु दत अय् मन धारे, आःतकं उखे थुखे ब्वां ब्वां जुजुं
काल बिल उगु थुगु छत्तिं मदुगु, न्हयलय् ज्वलय्थें सितिवंगु ॥१॥

तज्याः भ्यगःया मतिनाय् प्यपुनाः, मुक्तिया धनप्वः तोतोफ्यू ।
इचा व चवंनय् सुलाकासा मिहताः निर्वाणया जः मथू मस्यू ॥२॥

छगू अज्याःगु खं

जि व ऋतेया दधुइ जक ब्याःगु

-दुर्गाबाल श्रेष्ठ

छभाः अज्याःगु नं दु, गब्ले भीगु मिखाय् सीम्हेसिया मिखा तग्वइ । थुकियात दिपया वैराग वा उद्वेग नं धाः । भन्ते सुदर्शन मदुगु भाः थुथाय् मेपिके थें जिके नं वसपोल लुयाच्चन । जि विह्वल जुयाच्चना । लः लः जुइक नायाच्चना । खः, थुथाय् जिं वसपोलया मिखा तग्वःगु खनाच्चना । गुगुं पर्वः स्वयाः नं वसपोलया जाः तजाःगु खनाच्चना । धार्थे धायेगु खःसा मुस्या उनयागु चाकचालाःगु ख्वाः, धिकलं भचा बागःचाम्ह वसपोल खः । उकीसनं चीवर पुनाः पाचुगु छ्यंम्ह वसपोलया पार्थिवताय् लुमंका तयेबहःगु ज्वलं हे छु दु धकाः ? अथेसां वसपोल भी यक्वसिया नुगलय् तम्म जुइक दु । थ्व गुगु दु, व क्षणिक दिपया भावुकता जक अवश्य नं मखु । मन-नुगलय् खइगु थ्व मानवीयता मनया प्राणया नं प्राण खः । गुणवन्त गब्ले मदइ, वयागु शोकय् स्वयेगु नं ज्वः मदुगु आनन्द खः । वसपोलया लुमंतिइ हायाच्चंगु थ्व ब्याक्क ख्वबि व हे आनन्दया सिमाय् सःगु हेरामोति खः । थन वसपोलया तःखे न्यनाः नं च्वजाःगु व्यक्तित्वया खँ मखु, सुनां नं मस्यूनिगु छगू मेगु हे खँ ल्हाये ।

थ्व खँ - निगितगु खः, सुदर्शन भन्ते व जि दधुइ जक ब्याःगु खँ, थ्यंमथ्यं पीदं मछिया इलं ल्हाये धुंकूगु खँ, अयनं गुलि अजू, थौं गनं गनं व हे खँ, जिगु न्ह्यःने भ्रुतुहुं दं वयाच्चन । बि.सं. २०१८ साल निर्दलिय पञ्चायत व्यवस्था सत्ताया अमलं सिं सिं धायेका च्वंगु ई । थःगु यकःति शासन याउंक न्ह्याकेगु तातुनाः सरकारं राजनीतिया लिसें भाषिक दमन नं तच्चयेकावं हयाच्चंगु दइ । थ्व हे भ्रुवल्य् नेवाः जाति पाखे सत्ताया गिद्ध

(२४)

मिखा जुत । फलस्वरूप नेवाःतयूगु सांस्कृतिक अभिव्यक्ति ब्वयेगु दबू रेडियो नेपालं प्रसारित जुइगु “जीवन दबू” ज्याभूवः दिकाबिल । थ्व प्रतिक्रियावादी पलाखं नेवाःत जक मखु प्रजातन्त्र प्रेमी सकल जनता उत्तेजित जुल । थ्व हे कृयाया प्रतिक्रिया स्वरूप ‘लूजः’ अस्तित्वय् बल । इलय् ब्यलय् जुइगु साहित्यया मुंज्याय् थ्वइगु प्रतिरोधया सलं व्यवस्थाया नुगलय् धिमे थात । अले बुलुहुं बुलुहुं नेवाः ख्वाःपालं पुयाच्वपिं व्यवस्थाया ल्वहंख्याःतय्सं ‘लूजः’ नाप खँ ब्याकः बल । थुबलय् हे थःगु पाः कथं दिल्ली बजारय् च्वंगु पद्मकन्या हाइस्कूल पाखें “अन्तर हाइस्कूल नेपालभाषा साहित्य सम्मेलन” या ज्याभूवः तःजिक न्हात । उगु सम्मेलनय् जिं कविता छपु वाचन याना -

बन्द कण्ठ चाय्कि का
 लिङ्गु सःपिका
 दम्म हुस्सु चीकि का
 तयूगु जः पिका

जिगु थ्व कवितायात व्यवस्था विरोधि तायेकाः जिगु नामय् ‘वारेन्ट’ जारी यात । वहे दबुलिइ नेवाःपिनि न्वचु नं व्यवस्था विरोधि तायेकाः गुलिसितं ज्वनायन, जि भूमिगत जुया । निहं निहंथया तच्चःगु धडपकडं छथासं मेथाय् यायां तःथाय् मछि बाय् हिला । लिपतय् सुरक्षाया नितिं येँ भचा तापाक च्वंगु छगू गामय् वनाः जि च्वना । सक्वया लिक्कसं लाःगु थ्व गांया नां चुगां खः । जिगु अबलय्या लजगाः आखः ब्वंकेगु खः । जि कन्या मन्दिरया नेपाल भाषाया शिक्षक । भूमिगत जुइ माःगुलिं लछिं मल्यात जि स्कूलनाप बायेमाःगु । ब्वंके मखंसैलि तलब नं मंत मखा जुइ । जिगु छेंय् जि मचाखाचाया छु नयाः नुसिल जुइ । थ्व हे धन्दां एकान्तगु थासय् नं जि-याकःचा मजू । पासापिनि ग्वाहालिं जि ला नये त्वनेया धन्दा मजुइक च्वना । अयनं जिके लिधना च्वंगु जिगु

छेँ, लिधंसा मदुसेलि छु जुल जुइया चिन्तां गुलिखे चा जिं कचिमिखां नं बिकागु दु । अबलय् लाक येँ निसें छम्ह पासा जि सुलाच्चनागु गामय् थ्यंकः वल । वया पाखें थःगु छेंया खँ न्यसेलि छखे मफु मफु कुबिया वयागु कु सिमाक्वय् दिकाः याउंक भासु लना थें जितः जुलसा मेखे जिगु नुगः नायाः मिखां भयबिल । थ्व जिं हे मचायेक जिगु आत्मां लःल्हाःगु कृतज्ञताया लःपासः खः, वयात, गुम्हेस्यां थज्याःगु विपत्तिया इलय् मनं मतुना कथं ग्वाहालि यात, गुम्हेस्यां थः हे तिबःया थां जुयाः जिगु क्वःदलेत्यंगु छे धंकाबिल । थ्व मनू, मनूया मर्म थूम्ह मुक्कंम्ह मनू, मेपिं सुं सुं हे मखु, बस् मात्र सुदर्शन भन्ते खः, अर्थात अबलय् न्हि न्हिथं स्कूल वनाः जिगु पलेसा ब्वंकेगु ज्या यानाबिज्याःम्ह वसपोल धकाःसा लानाच्चन ।

थ्व खँ जिं सुयातं मकना । कने मास्ति वयेक वयेक नं मकना । उकिं हे मकना कि भन्तेया उजं जितः थुकथं हे दु । जितः ग्वाहालि याःगु उदारता स्वयाः नं वसपोलया थःगु प्रशंसा प्रतिया विमोह, वितृष्णा गुलि महान । थ्व हे खः चीवरया सौन्दर्य ।

थौ वसपोल मंत । जिं तायेकाः आः जिगु न्ह्यःने वसपोलया उजंया उगु लक्ष्मणरेखा नं मंत । आः नं थ्व खँ उला मबीगुया अर्थ खः- जि जिगु हे मिखाय् कृतघ्न जुइगु । भचा जकसां यदि जिके विवेक दु धैगु खःसा जिं ला चायेके माः, थ्व गोप्यता जिगु नुगःचुइ दिनाच्चंगु ह्याउँसे ग्वाःगु गसू खः । जिं सहयाये मफुत । छंगु उजं उलंघन याये धुन खः, गोप्यता भंग यायेधुन खः ? छ गनं नं दुसा जितः क्षमा व्यु यो भन्ते !

अठितम विद्धा

-तंगलतान शावय, ये

वंगु श्रावण ५ गते वा वयाच्चंगु दु । बाहा:पाखे क्वस्व:गु
भ्यालं स्वया:च्चंचना । टिभी चायेका: स्वया । लासाय् ग्वतुला ।
थथे सँसं आराम थें यानाच्चनागु ताकय् काय्चा वया: न्यंकल-
"बा:, बा:, सुदर्शन भन्ते मन्त हँ ।"

"हाँ.....? सुदर्शन भन्ते मन्त हँ ?" जि वाथाक्क दना:
अजूचाया: न्यना । मन खुल्लमिना: छक्कलं मिखाय् ख्वबि जायावल ।
जिगु न्ह्य:ने भन्तेया आकृति भ्वाताहां दंवयाच्चन । म्हासुगु
चीवरं पुना: नायुगु सलं तर क्वात्तुक खँ ल्हानाच्चना बिज्याइम्ह
बुद्धया भक्त, बुद्धया संघ मण्डलया स्यल्ला:म्ह छम्ह दुज: वसपोल
श्रद्धेय भन्ते सुदर्शन संसार क्यबं तनावन, बिलय् जुयावन । म्हं
मफया: अस्पताल यंकातल धा:गु न्यनागु जक, थौला मन्त हँ ।
मदुम्ह भन्ते लुमना: नुग:मछिंंगु जक मखु । ख्वख्व मख्व हे धायेमायेक
वसपोल जिम्ह सु थें ?

जिम्ह थ:थिति ला ? पासाभाइ लाकि ? हनेबह:म्ह गुरु
लाकि ? सु थें ? छन्हु वसपोल भन्ते जिगु छेंय् बिज्यात । अबलय्
मानं खनेवं हे वसपोलयात छ्यं क्वछुना: "अन्याये भन्ते" धका:
धाल । वसपोल भन्ते नं जिमांयात धयाबिज्यात-

"हत्तेरी का, छु धयागु चाला व ? मस्तय्त नं थथे याये
त्य:ला ?" व नं मापिसं । का स्व: ! गृहस्थिइ च्वनाच्चपिसं थ:सिबे
थकालिपिं व गुरुजुपिन्त छ्यं क्वछुना: अनियाये धायेगु बानी दु,
मखुला मां ? आवंनिसें जि वयेबलय् थथे धायेम्व: खंला ।

भन्ते जिगु छेंय् बिज्याना, मांयात थथे धयाबिज्या:गु जि आ:
थें लुमनि । छन्हु वसपोल जिगु छेंय् बिज्यात । अबलय्या जिगु
अवस्था ब्वयाच्चंगु पुलांगु छेंया बैगलय्-हाकुसे च्वना: नं हुलि

हुलि वयेधुंकूगु भव्य सुकुलिइ माथवंक फ्यतुनाः भोजन नयाबिज्याःगु लु मिखान्त्यःने लुयावइ ।

मुस्या निगःचा देपाय् तथाः खाखः सुकू छुनातःगु कॅनाप हाकुजा छप्यय् नइ । मुस्यानिगःचा नइ । “तसकं साक्क जा नये धुन” । धकाः धाधां सिजःया ताहाफं नुसिलाः मांयात धयाबिज्याइ- “मांया नं जा नसा न्है मां, जिपिं कुने वने ।” धयाकथं वहे प्याः छयलिइ च्वंबिज्याइ ।

बुद्ध जयन्तीया छताबता ज्यात जि माहिलाम्ह किजायात कम्पोज याकाच्चनी । पूफ स्वयाच्चनी । अज्ज उलिजक मखु, गुबलें गुबलें थम्हं हे नं मेशिनय् सँसं छपाःनिपाः पूफ ज्वनावनी ।

“कासा मंगलमान, जि छकः पिहां वनावये, ४ बजेति थ्यंकः वयेका न्है, अले बांलाक स्वयाः छापये, यायेका मज्यूला ।” भन्ते म्हासुगु गाच्चः घय्सुनाः पिहांवनी । धया गथेअथे हे वसपोल ४ बजेति थ्यंकः बिज्याइ । छापय् यायेगु ज्या शुरु जुइ । लुखाखरुइ च्वनाः भन्तेनं स्वयाच्चनाबिज्याइ । पत्रिकाया ज्या नं यानावं च्वनी । ज्या यायां ई न्ह्यानावंगु चाइ हे मखु । वसपोलं च्वयावं च्वनी । छापय् यायेगु ज्या सिधयां च्वनी । थुगु हे कथं ज्या जुयावं च्वनी । ज्या व खँ मदिकक न्ह्यानाः ई वंगु हे चाइमखु, बहनी १० ता ई जुइधुंकी । “कासा मंगलमान ! जि वना हे छवयेका । थौया ज्या थुलिं का ।” वसपोल बिज्याये त्यनी । “जिं तःवये भन्ते ।” धाये ।

“म्वाः, म्वाः, जि वनेका । उथाय्तकला खःनि । गण महाविहार धैगु बडो तापाःगु.ला व । का, खापा तिनाः चहे हुँ न्हां ।” भन्ते लिहां बिज्याइ ।

ज्याखँया भव्लय् सुथं बहनी, बहनी, बहनीं सुथय् अलछिमचासैं ल्याहांथ्याहां जुजुं गुबलें गुबलें छेंय् छु ज्वरय् जू वहे तथाः जा नयेगु हे नापं, छथाय्सं च्वनाः । फकं सुखूया दं

मनाः लाभा पालु व चि वालाः नयेगु ल्वसा भन्तेया तसकं यःगु
जुयाच्चन । उकिं हे जुइ भन्ते नं धया बिज्याइ- “मेमेथाय्
भोजन धकाः सःता यनीबलय् घ्यः चिकनं जक तुक्क अनेक तर
कारी, परवल आदि दयेकातइ ।” छप्यय् साक्क नकाहइ । तसकं
सम्मान याना- “भन्ते ! लिपा छकः नं दुःख बिइमानि खंला”
धकाः नं धयाहइ । “ज्यू ज्यू” धयाः पिहां वहे । घ्यः चिकनय्
जक तुकाः नयाच्चनागुया परिणाम ला..... थुकिं छु
याइ धयागु ला ल्यं हे दनिका । छुयाये, मवसां मज्यू, ब्यूगु
कायेमाः, नकूगु नये माः, ध्व मयः, व मयः धाये मज्यू, छुयाये ?
भीथाय् नयेगु धयागु हे धात्थे धायेगु खःसा नेवाः नसात्वंसा
धयागु हे छन्थाय् जा नयेबलय् तिनि का । अज्झ गुन्दु व मुस्या
के नं तसकं साः । ख्वाखःसुखू छुनाः केला धाये हे म्वाः । शरीरया
लागि गुलि फाइदा धैगु ला सिहे मस्युनि ।

भन्तेया जानयाबिज्याइबलय् जिथाय् बैगलय् खिपतय्
खायातःगु ख्वाखःसुखू व फकंसुखूयात गुनूचा धाइगु धकाः
कनाबिज्याई । जि वसपोल भन्तेनापं खं ल्हायेबलय् गुबले बचन
तयाः खं ल्हाये मनं । सामान्यकथं थः दाजुकिजाया दुथुइ खं
ल्हायेबलय् थें ल्हायेगु । कर्पिनि न्त्यःने नं खंल्हाये मालीबलय्
गुबले गुबले मछ्छःसे च्चनावः ।

सुदर्शन भन्तेया गुणकीर्ति व वसपोलया पाखें यानाबिज्याःगु
दुःख सुख, संघर्ष, जेलयात्रा, अध्यापन, पुस्तक लेखन आदि विविध
पक्षया बारे यक्वस्यां स्यू । च्चनं च्चइ । थौं जिं नं वसपोलया बारे छुं
च्चयाच्चना । थौं वसपोल मन्त । वसपोलनाप च्चनाः बितय्यानागु
छुं क्षण गथे खः अथे हे न्त्यब्वयेत स्वयाच्चना । भन्तेया बारे
यक्वस्यां यक्व खं च्चये धुकूगु दु । न्वं नं वायेधुकूगु दु । तर छ्छताखँ-
यलया रत्नाकर महाविहारय् दिवंगत भन्तेया शोक सभाय् हनेबहःम्ह
सत्यमोहन जोशीजु न्वंवानादीगु खं तसकं लुमंके बहः जू ।

“सुदर्शन भन्ते धायेबलय् भिक्षा फयाः जीवनयापन यायेमाःम्ह धकाः सुनां मस्यू ?” तर अज्याःम्हयसियां जिथाय् छैय् दुण्डबहादुर वज्राचार्य पासा ब्वनाः थ्यंकः वल । “सत्यमोहन दाइ ! का बाः भ्नीगु भाषा थकायेत छु छु यायेमाः, माःगुलिइ छ्यलादिसं जिं मुनातयागु भचा दां” धकाः नोट छकले जितः लःल्हाना वन । लिपा निनास्वयां ला छगू लाख दुगु जुयाच्चन । हानं मेबलय् नं छकः अथे हे वयाः “भचा मुनातयागु, भाषाया लागि हे छ्यलादिसं ।” धकाः “छम्हूचा नोट त्वःतावन । व नं निनास्वयां न्यय्द्वः दुगुजुयाच्चन ।”

थ्व खं जिं थुइका कया कि- म्हासुगु वसः पुनाः नं महान ज्याया लागि क्यनाबिज्याःगु सुदर्शन भन्तेया त्याग चित्त, आदर्शता, भाषा व धर्मय् मौलिकता म्वाकातयेमाः धयागु वसपोलया भावना गुलि नालाकाये बहःजू । थ्वहे नेपालभाषाया सेवा याना बिज्याःगु व च्यूताःमि जुयाः थासं थासय् न्वंवाना बिज्यागुया हुनिं यानाः हे वसपोलं वि.सं. २०२२ सालया भाषा आन्दोलनय् जेल सजाय् फयाः खुलातक भ्यालखानाया बन्दी जीवन हना बिज्याये माःगु खः ।

धर्मया खँय् वसपोलं धयाबिज्याइगु आः थें लुमं- “बुद्ध धर्म धयागु संसारया कुंकुलामय् न्यनाच्चंगु कारण बुद्ध धर्मया दर्शन न्त्याथाय् छ्यःसां पाय्छि ज्वःगु धर्म खः । छगू बःचाधंगु परिवारनिसें कयाः सामाजिक, धार्मिक, सांस्कृतिक, राजनैतिक, विज्ञान व प्रविधि, न्त्यागुं ख्यलय् थ्व छ्यले ज्यूगु पाय्छिगु धर्म खः । अथे जुयाः थ्व धर्म भ्रंभ्रं व्यापक जुयावना च्वंगु दु । धर्म सम्बन्धी खँयात कयाः थ्व थनथाय् थ्यन, अनथाय् थ्यन, थ्व धर्मया अन्त थन हे का धकाःधायेगु थाय् थुकिइ दइमखु । थुइका वनेगु पाइ, विश्लेषण यायेगु धंग पाइ तर थ्व क्वचाइगु विषयवस्तु मखु ।”

जिं नं छगू सफू स्वयागु खः- मीन बहादुर शाक्य ज्यू सम्पादन यानातःगु- “गुणकारण्ड ब्यूह सूत्र” । उगु सफुतिइ “मगध देशया सत्वगणपिन्त उद्धार” धयागु विषयया खं ब्वना । मगध देशय् नीदँतक वा मवयाः अन घाँय् छपुतक नं मबुयाः हाँहाकार जुल । नये त्वनेगुला छु लःतक नं त्वने मखनाः दुःख जुसेलि अनया मनूतय्के मानवता धयागु हे मदयावन । मनूखं मनू हे स्यानाः नयेगुतक नं जुयाः अत्याचार जुसेलि अन श्री करुणामय थ्यंकविज्यात । करुणा, मैत्री ब्वलनावसेलि जलवृष्टि नं यानाबिल । उब्जनी नं जुसेलि अनया समाजय् बांलाःगु लिच्चः लात ।

थथे हे हालसालय्या खं खः- गोरखापत्रनिसें धीधीपत्रिकाय् पिदंगु बुखं- कोरियाय् नकतिनि बूम्ह मचाया ला ल्हाःतं ज्वनाः, प्लेटय् तयाः बांवां न्यानाः नयाच्चंगु लु । च्वय्या खँ व थ्व खंय् हिंसाया पराकाष्ठाय् छगू हे सामञ्जस्यता लुयाच्चंगु दु । व जुल हत्याहिंसाया खँ । तर जिगु मतिइ थथे थें च्वं-खुकुरिं पालेवं, तुपतं कयेकेवं अले उम्ह मनू सिनाहे वनेवं जक हत्या हिंसा जुइगु मखु । सुयातं म्वाये मछिंक व नुगलय् दिक्क वचन ल्हायेगु, व्यवहार यायेगु नं छगूकथंया हिंसा हे जुइ धकाः न्हापां थथे थुइका वनेफत धाःसा अले आर्य अष्टांगिक मार्गयात बांलाक थुइका वन धाःसा अर्थात् मद्वंक सम्यक् चिन्तन, सम्यक् संकल्प, याना वनेफत धाःसा सुं नं मनू धार्मिक जुइ फइ, वया जीवन सफल जुइ थें ताया । छुं नं धर्म- प्राणीमात्रया हित कल्याणया लागि खः, सुख शान्तिया लागि खः ।

सुदर्शन भन्तेनं जिनाप थज्यागु हे आपालं खँ ल्हाना विज्याइगु खः । सामाजिक, धार्मिक, पारिवारिक आपालं खँय् दुविस्ता ब्याकाः खँल्हायेगुयात कयाः च्वयां साध्य जुइगु खँ मखु । तर छता खँ सदां जितः लुमना च्वनीगु थ्व दु कि- “घ्यलय् चिकनय् तुक्क नया च्वनागुया सवाःला भोग याये हे मालीतिनि ।” थ्वहे खँयात कयाः

भन्ते वीर अस्पतालया क्याबिनय् च्वनाः नं जिमां मदुगु इलय् थःगु बाँलाःगु लेटर पाय्डय् “शोक पौ” च्वयाः जितः छ्वयाहया बिज्यात । भन्ते अस्पतालया खाताय् धयागु सीवं तुयु वसतं पुनाः हे भन्ते नापलाः वना । काचाक्क ला वसपोलं जितः म्ह मसिल थें । भचा जाय्काः तिनि जितःसः बियाबिज्यात । अले पलख अनसं च्वनाः बिदा कयाः लिहां वया ।

फागुया चीर स्वाइगु अष्टमीकुन्हु भन्ते विश्वकर्मा बिज्याःगु जुयाच्वन । लिहां बिज्याः बलय् जिथाय् छेंय् दुस्वः बिज्यात । छेंया चाकःछिं स्वयाः धयाबिज्यात “न्हापायागु छें खःला थ्व ? थन त्वालय् मवयागु नं यक्व हे दयेधुंकल, बिकुमाःबहालय् वयाकथं छन्त लुमनाः दुस्वःवया । छं परिवार आपाःदयेधुंकल धयागु जिं चाः । अथेसां छहे छम्ह जक दनि खनिं । छं यानाच्वंगु धर्म नं धर्म हे खः । गुम्ह गुम्ह मस्त हुर्कय् यानाः शिक्षादीक्षा बियातये धुंकल । कुनेया प्याःछ्यरि र्व ? तलय्या ख्युं बैगलय् थांकवलय् हिलातःगु स्वाखःसुखू दनिना ?”

जिं धया- “भन्ते ! जिगु आहारा त्वःमफिउनि ।

“हः, आमु हे का ।” वसपोलं धयाबिज्यात । हाकनं खँ लिसा कयाः धया- “भन्ते ! जिं घ्यःचिकं, अय्लाः, थ्वं, बियर, चुरोट व ला थपिं छुं हे मनये धुन ।”

वसपोलं धयाबिज्यात- “जिपिं खंला, घ्यःचिकनय् तुक्क नया च्वनाया फल । उकुन्हु छक्व बैकक्य वनाःमिखां छक्वं ला खंकावया । मेगु ला छु कने छन्त, जि जक मखु, पुलापिं भन्तेपिनिगु नं ला छं सियाहे च्वंगु दु । अबलय् छ कीर्तिपुर विहारय् वःबलय् जिं मिखां मखं खला ? आः वयाः मिखां छता खनका । तर छुयाये ? डाइबिटिज व प्रेसरं त्वःतामवं । थमिसं हे भोजनया निमन्त्रणा ब्यूवयाच्वंगु खःला मस्यु । का नु आःछंगु पुलांगु तातांचा मेशिन ला कुने हे दनि ।” भन्ते बिज्यायेत स्वयाबिज्यात ।

“आसे भन्ते ! गुलिखय् लिपा बिज्याःगु खँहे ल्हाये मगानि ।”
थबलय् लाक्क हे जिमि जहानं किस्तिइ तयाः जाकि गुल्पाः व
छँये दुदुगु दान प्रदान यायेत न्यःने हल । दान नं बिल । सकतां
भोलाय् क्वाफात । अले धयाबिज्यात ।

“का नु, आः छंगु मरुइ च्वंगु छँ नं सीके, प्रेस नं छकः
स्वयेमानि ।”

पिने दिकातयागु मारुती भाय्नय् च्वनाः वना । मरु,
क्वाक्चा गल्ली इ थ्यंकाः कुहां वया । “ध्वहे का भन्ते, छँ
बिज्याहुँ ।” धया भन्तेनं छेयँ छक्वः थस्वयाकथं दुहां बिज्यात ।
प्रेसय दुत यंका । सकतां मेशिनत क्यना । चलय् जुयाच्वंगु
मेशिन खनाः तसकं लय्लय्ताल । “प्रेसय मेमेपिं तक्यना च्वंगु
ला म्दु म्खुला ? धयाबिज्यात । अले जिं धया- “म्दु भन्ते ।”

“कासा मंगलमान याकःचा जूसां छुहे धन्दा कायेम्बाल ।
मस्त पासा ला दहे दत, विकासयात दिकेमते । कासा नु, भाय्न
नं छंगु हे म्खुला ? का नु जितः तःहे वा ।”

“ज्यू भन्ते !” धयाः भन्तेयात तयाः भाय्न कीर्तिपुरय्
स्वयाःब्बात । थ्यनीथें च्वंका पाःचाय् लँ स्यंकाः बुल्डोजरं चा
तुयाः छु छु याना च्वन । गाडी च्वय् थहाँ मवन । भन्ते नं “थन
हे दिकि मंगलमान । जि थन हे क्वहांवये । छत्वाःचा ला खःनि ।”
धयाबिज्यात । मोटर दिका । वसपोल क्वहां बिज्यात । थःगु थाय्
विहारय् वसपोल बिज्यात । वंम्ह वसपोलयात स्वस्वं जि जक
लिहां वया । हाकनं छक्वः लिफः तुलाः स्वया । वसपोल खने हे
मदयेक थहांबिज्यात । स्वस्वं खने मदयावन । मस्यु आः वसपोल गन
थ्यन थें ? हाकनं “मंगलमान !” धकाः लुमंकाःवइतिनिला थें ! तर जि
थनया थनसं तिनि ।”

महास्थविर सुदर्शनजुया लुमठित

—पूर्णकाजी तात्माकार
नायः नेपालभाषा परिषद्

पलख पलखं हिलावं वना-च्चंगु ध्व अनित्य जगतय्
छन्हु मयःसां थुज्वःगु नं न्यनेमाःगु ई वयेयः खनीसा, गुलिचा
मपाकं जिमि तच्चकं जाःपिं थुपिं पासापिंसं थुगु ज्याथ इलय् जितः
त्वःताः याउंक थःपिं जक सुखावति भुवनय् निर्वाण जुयावन, इपिं
खः छम्ह रेवतिरमणानन्द वैद्य, निम्ह मरु तग्बः चिबहायाम्ह
रत्नकाजी ताम्राकार, स्वम्ह व.आ. कनकद्वीपजु अले प्यम्ह पुज्यवर
सुदर्शन महास्थविरजु ।

श्रावकयान बुद्धधर्मया धार्मिक ह्यलय् थःगु जीवनकाछिं
अतिकं मन वंकाः फ्यानाबिज्याःम्ह वसपोल छम्ह बौद्ध बुधां जक
मखुसे वसपोल जियासिकं भिनिद क्वकालिसां नेपालभाषा साहित्य
ह्यलय् तच्चकं रुचि तयाः नेपाःया वंख, तजिलजि व पुरातत्वय्
विशेष प्रतिभा सहित एम.ए. परिक्षाय् ताःलानाबिज्याःम्ह जिम्ह
न्हापानिसें सतिक्क जाःम्ह पुलांम्ह दकसिवे श्रद्धावानम्ह भिक्षु
पासा पूज्यवर सुदर्शन भन्तेजु खः । हलिं प्रख्यात जापानी
प्राविधिज्ञ प्रो. ताङ्गेजुया र्वसाः कथं लुम्बिनीया उत्थान एवं
निर्माणया धार्मिक भिज्याखय् थुलं ध्यान वंकाबिज्याःम्ह वसपोल
नाप जिगु च्वसापासाबले निसें न्हापा नेपालभाषाया साहित्य
ह्यलय् क्वातुक्क भिंबुला (सत्संगत) दुगु खः । थःगु मचाबलय्
छेंया नां लुम्बिनी राजयात त्वयेक वसपोलं लुम्बिनीया निर्माणय्
कुगाक्क थःगु अनमोल योगदान अले ग्वाहालि नं
बियाबिज्यायेधुंकल । अनलि वसपोल धर्मोदय लय्पौयाम्ह अन्तर
ग सम्पादक जुयाबिज्यासेलि वसपोल नाप जिगु तसकं सतीगु
स्वापु स्वानावन ।

आःतक जि भलभल लुमनि, वसपोलं धर्मोदयय् जिगु
छपुयां छपु बाखं 'बोकसि' छयंया व्वसं कोष्ठया दुने जिगु बाखंयात
च्चच्छसें थःगु सुभावपूर्ण ताहाकयेक रचनात्मक टिप्पणी
च्चयाबिज्यात । वसपोलया थ्व निगाहं जाःगु हःपालं जि छम्ह
धर्मोदयय् थःगु मांभासं नियमित रूपं च्वसु च्वइम्ह च्वमि जुयाः
न्ह्याः वयेदुगु ह्वःताः प्राप्त जुल ।

ल्हासाय् बनेज्यानाः नक-तिनि नेपालय् कुहां वइगु बखतय्
अतिकं सक्रिय शिल जुसें लोकंहवाःम्ह दि. भिक्षु अमृतानन्द
भन्तेजुं धर्मोदय सभायाम्ह सहायक सचिवया नातां थुकिया
ज्यासना मुज्याय् ल्ययेकाः जितः वर्माय् जुइगु खुगुगु संगायनाया
निर्तिं न्हू दयेकाः विशेष छायेपातःगु काभाए गुफाय् ब्वति कायेत
व अन्तर्राष्ट्रिय नखः न्यायेके छवाः न्ह्यः उखे छ्वया-बिज्यात ।
जि ध्वग्वमि (बयोबृद्ध) प्रज्ञानन्द महास्थविर, सुवोधानन्द भन्ते,
प्रज्ञारश्मि भन्ते आदि छपुचः हनेबहःपिं भिक्षुपित अनया विहारय्
तयाः जि थः याकःचा च्वनेगु स्ट्रण्ड होटेलय् बना । थ्व
समारोहय् ब्वनाः न्यंकीगु श्री ५महाराजधिराज महेन्द्र वीर विक्रम
शाहया संदेश बर्मी भासं उल्था यानाः मुज्याय् इनेगु पर्चा
दयेकातयेगु ज्या न्हापांतुं जिं तयार यानाः सिधयेका तया ।

थन बर्माया राजधानी रं-गुनय् लुम्बिनीयाम्ह
अञ्चलाधीश भाजु शेरबहादुर शाही नापलात । काभाए गुफाय्
जूगु संगायनाय् ब्वति काःवनां थन जिमि तसकं जाःम्ह भिक्षु
पासा सुदर्शन श्रामणेरजु नं उगु नखलय् ब्वति कायेत बिज्याना
च्चम्हेसित नापलाःबलय् जि तच्चकं लय्ताल । लिपा थ्व संगायना
व्वचायेकाः मोलमिन शहरयां छगू गुम्बाय् चाःहिउ बनाबलय्
अनया अतिकं दुर्लभ व थाकुगु 'धम्माचरिय' परिक्षाय् उत्तीर्ण
जुयाः तसकं बय्बय् जुयाच्चंम्ह (चर्चितम्ह) धम्मावती गुरुमांयात
नं नापलाना वया । अनलि धर्मोदय सभाया र्वसलय् प्यंगू

विश्व बौद्ध तःमुज्यां निसैं ला वसपोलनाप जिगु तसकं सतीगु
 स्वाप स्वानावन धाये-माल । धार्मिक, साहित्यिक, साँस्कृतिक
 पुरातात्विक जगतय् जक वसपोल न्ह्यलुवा जुयाबिज्याःगु मखु,
 मेमेगु आपालं थीथी ख्यलय् वसपोलं थःगु अमुल्य सहयोग व
 सहभागिता बियाः बहुआयामिक व्यक्तित्व जुयाबिज्याःगु दु ।

लिपा ने.सं. १०९६स थाइल्याण्डया आर्थिक ग्वाहालिं
 भव्यनक्सां किपुली दयेकगु नगर मण्डप कीर्ति विहारय् वसपोलयागु
 योगदान भीसं गळें ल्वःमंकेफइमखु । ध्वग्वमि स्व. प्रज्ञानन्द
 महास्थविरजुया निर्वाण लिपा वसपोलं थन थुलं च्वना बिज्यानाः
 ध्व विहारयात बांलाक रेखदेख यानाबिज्यात । गळें समारोह
 जुइबलय् त्वःताः न्ह्याळें ध्व महाविहारया विशाल तःखाछे छ्खां
 ध्वाङ्ग ध्वाङ्ग प्वनाच्चंगु खनेदु । वसपोल थः निर्वाण जुइ न्ह्यः तकं
 थन हे थुलं विराजमान जुयाच्चना-बिज्याःगु खः । थन वसपोलयात
 म्हसुख मदइबलय् लयलय् पतिकं अथवा धुवांधू वसपोलया
 सदगुण लुमंकाः आजु कुलधर्मरत्न एम.ए., बी.एल. भाजु पुष्पर
 त्त 'सागर' साहु, भाजु रेवतिरमणानन्द वैद्य, मयजु रुकमिनी
 श्रेष्ठजुपिं नाप जि बराबर दर्शन याःवनेगु जुयाच्चन । छन्हु ला
 वसपोलं जिं थें ज्वःम्ह च्वमियात शान्तपूर्ण वातावरणय् थःगु
 च्वसु न्ह्याकेत थन हे च्वं वा धकाः उजं दयेकाबिज्यात । हवस
 भन्ते ! धकाः जिपिं सकलें हरर न्हिलाः जक लिहां वयेगु जुल ।
 अन वक्वपतिं वसपोलं जिमित पाहां यानाः अन दइगु न्हू सफू
 छगू छगू सकसितं निःशुल्क बियाबिज्याइ ।

छन्हु न्ह्यः तक वसपोल नुगः ल्वचं थियाः गंगालाल
 हृदयरोग केन्द्रय् भर्ना जुयाबिज्याःम्हेसित जिपिं बिचाः यायेत
 स्वःवना । अई जूगुलिं थौ वसपोलया अपरेशन जुइगु जुयाः
 नापलाके मबिल । अथेसां ध्वाका चायेकाः जिमिसं तापाकनिसे
 तिनातःगु न्हाय्कं भ्यालं दुस्वया । वसपोल जिमि पाखे स्वयाः

आराम यानाबिजयानाच्चंगु जुल । ताउत पिने च्वनाः अन
तयातःगु कापी छपुती जिपि म्हाइपुक्क ल्हाःआखः जायेकाः
लिहां वयाः । च्व जक च्वःसा वसपोलयागु बहुआयामिक
भिंगुणया विषयय् न्ह्याक्वः च्वःसां मगाः । किन्तु ज्याथ इलय्
वसपोलयात म्हाइपुक अलक्षण रक्तचाप व चिनी ल्वचं दुःख
बियाहल । न्ह्यागु छगू किपू महाविहारय् समारोह जूसां
वसपोलं लुमंकाः जिमित्त धुच्चापतिं फोन याना हइगु आबलि
जिमिसं गथे ल्वःमंकेगु जुइ ?

महास्थविर सुदर्शन भन्ते भन्त

- कोण्डव्य

आषाढ २९ गते बुद्ध विहारस बौद्ध महिला संघ नेपालया वार्षिक ज्याभवलय करीब स्वघौ च्वनाबिज्याःम्ह वसपोल श्रद्धेय सुदर्शन महास्थविरं जितः आनन्द भूमिस समाचार व फोटोया विषय आज्ञा दयेकाबिज्यात । ३० गते फोन वःगु जुयाच्चन, तर ३१ गते बहनी हाकनं याःगु फोनय् नापलात । बहनी दः४५ बजे तकया दुने निकः तक खँ ल्हाना, वसपोलं जितः लुम्बिनीया लागि ताइवानं प्रिन्ट जूगु परियत्तिया सफू अ. सुजातायात ४०० गू व्यु घकाः आज्ञा जुल । वसपोलया खँ ल्हाइगु न्हापा स्वयां पाः, सः तसः ।

३२ गते सुथय् ४ः०० बजे फोनया घण्टी न्यात, म्हगसय् थें ल्हवने ला मल्हवने, ग्याग्यां फोन ल्हवना । 'भन्ते, सुदर्शन भन्ते तसकं मफु । बेहोस जुयाच्चन, अस्पताल वने माने मजू, छपिं बिज्याःसा माने जुइ ला ? याकनं तुरुन्त हे बिज्याहुँ' घकाः अ. मिनां फोन यात । वा वयाच्चंगु, अथेसां ब्याँय् वना । सकलें स्तब्ध हरबरय् चायाच्चन । नुगःचु स्यात घकाः इकिधिकी हे सने माने मजू, खँ न्यनेकने याना । भन्तेनं बांलाक हे न्ववाना हे च्वंगु खः । अस्पताल नु धयाबलय 'आसे, आसे डाक्टर नि वयेकि ले' धयाबिज्यात । ल्हाः उसिं स्याः, नुगःचु हिइउ धाः स्वयेबलय 'हार्ट एटेक' धयागु खँ जुल । निग्रोध तुरुन्त हे ६ः३० बजे डा. विजयलाल नापं थ्यंकःवल । अवस्था ठीक मजूगु स्पष्ट जुल । सतीथाय् निं यंकेगु क्वःछित । हानं अन्ततः विजयलाल डाक्टरया सुभाव कथं गंगालाल हृदयरोग केन्द्र वनेगु क्वःछित ।

अन डाक्टरं 'गोल्डेन आवर'य् थ्यन घकाः वसपोलयात म्यासिभ हार्ट एटेक जूगु खँ कन । आईसीयुपाखें इसीयु यन । समाचार सम्प्रेषण यायेगु ज्या तुरुन्त मयासे अस्पतालया ज्याय् (३६)

अलमल जुल । न्हिनय् जुसेलि फोन यायेगु शुरु जुल । न्हिनय् डाक्टरं वयाः न्ह्यागु नं जुइफु धासेलिं मन खुल्ल मिन । भिक्षु संघयात नं अवस्था ठीक मजुगु जानकारी जुल ।

वसपोलया हृदयाघाट न्हापांगुखुसिइ, अथे नं तसकं हे जुल । सुगरया ल्वगि जुयां नं थुकिया असर भं हे प्रतिकूल जुयाबिल । रक्तचाप नियन्त्रणं पिहांवन, अप डाउन जुयांतुं च्वन । थुकिं वसपोलया मनस्थितियात हे असर लाःगु जिमिसं तायेकावं वना । अन्तय् किङ्नी ज्या मयायेवं डायलसिस हे यायेत नं विकल्प तयार जुल ।

विभिन्न धार्मिक व्यक्तित्व-भिक्षु, श्रामणेर, अनागारिका, राजनीतिक व्यक्तित्व, बौद्धिक व्यक्तित्वपिं सुस्वास्थ्य कामनाया लागिं वयेगु शुरु जुल । सकलें सकलें स्तब्ध, गुलिं आशावादीसा गुलिसियां आशा हे मदु । आपासिया म्हुतुइ भन्ते हाकनं छकः विहार लिहां वनेमानी । सकसितं हःपाः बीगु नं ज्या जुया हे च्वन ।

वसपोल भ्नाकाभुक अवस्थाय् ध्यंबलय् 'यो कुन विश्वविद्यालय, धन स्वतन्त्रता दु ला ? ..मेड इन इण्डिया.... १३४, १३५... थुपिं सु सु ...सुयातं छ्वया हे मते' धकाः न्ववाना बिज्याइगु । वसपोलया ध्व अवस्थां जिपिं कुरुवात जि, निग्रोध, विश्व, विकास, चन्द्रतारा व राजुयात निराशा पाखे घ्वाघ्वां यंकल ।

अकस्मात् वसपोलया अवस्था ४ गते बहनी परिवर्तन जुल । ५ गते सुथय् नापलाः वनाबलय् अचेत थें जुयाच्वन । छुं हे न्व मवाः । न्ह्यः वःम्ह थें जुयाच्वन । सुगर, प्रेसर लो जुयावन । भंभं क्रिटिकल जुयावन । अन्त तक हे लोकदर्शन वज्राचार्य, रामकृष्ण ताम्नाकर आदिपिसं जिक्वथाय् धायेगु क्तुः याना हे च्वन ।

न्हिनय् किङ्नी ज्या मब्जुगु हे जुयाः अन्ततः डायलसिस हे यायेमालावन । लिपा वसपोलयात पेसमेकर तयेगु ज्या नं जुल । पम्पिङ्गया ज्या जुल । अथे नं वसपोल ग्वातुम्ह ग्वातुलं हे जुल । मिखा तिसित । तिस्युगु मिखा हानं मचाल ।

सकलें सकलें हतास जुल । ब्वाँय् ब्वाँय् जुइगु शुरु जुल ।
 गबाय्त दनाः जिं वसपोलया म्ह स्वया, मिखा तिसिना अनेक तर
 हया तरंग नुगलय् तरंगित याना, दुनुगलं वसपोलया बुद्धशासनिक
 योगदान लुमंकाः, भाषिक सेवा लुमंकाः, निर्वाण कामना याना ।
 पलख जितः शून्यता महशुस जुल । नतमस्तक जुया । सीसीयु कक्षं
 पिहाँ वयाः सम्बन्धितपित नापलाना, दुनेया खँ कना । हाकनं दुहां
 वनाः वसपोलया म्हयात हाकनं छकः थिया, तुरुन्त हे घडी स्वया ।
 २:४५ बजे वसपोल मदुगु घोषणा जुल ।

वसपोलया देहअवसानं बुद्ध भूमि नेपाल अधिराज्य बुद्धधर्म
 बौद्ध परियत्ति शासन, लुम्बिनी क्षेत्र, नेपालभाषा व समस्त बौद्ध
 धर्मावलम्बी समुदाययात तःधंगु अपुरणीय क्षती जूवंगु दु । वसपोलया
 बौद्धिक एवं नेतृत्व क्षमताया संकट आः हे खने दयेधुंकल । लिडर
 शिपया अभाव ब्वलनेधुंकल । समस्या वयेसातकि तुरुन्त निर्णय
 बीगु व माल धाःसा ल्वानाः जूसां नं थःगु नेतृत्व सावित यायेगु
 वसपोलया खूबीया अभाव भीत न्ह्याब्लें जुइगु खनेदु ।

न्ह्यागुसां अखिल नेपाल भिक्षु महासंघया ब्वहलय्
 तःधंगु उत्तरदायित्व वःगुयात सकसिनं वाःचायेकेमाः । वसपोलं
 स्थापना यानाबिज्याःगु नगरमण्डप श्रीकीर्ति विहार (कीर्तिपुर)
 गुगु नमुना विहार खः, उकिया संरक्षण व सम्बर्द्धन बांलाक
 जुइमाः । थुकी आवश्यक कथं श्रद्धावानपिसं नं कुतः ब्याकेमाः ।
 बुद्धशासनिक ज्याखँयात सुधां लाक निरन्तर बियावनेगुली
 सम्बन्धित व्यक्ति, संघसंस्था लगे जुइगु धयागु हे वसपोलयात
 भीसं छ्छायेगु धात्थेंगु श्रद्धाञ्जली जुइ । वसपोलया बुद्धशासनिक
 योगदानयात लुमंकुसे वसपोलयात निर्वाण कामना ।

सुदर्शन मठते मठत-पःखा दुन, लं चाल

-भिक्षु सुजनकीर्ति, बैकक

पूज्य भन्ते सुदर्शन महास्थविरया असामयिक देहत्याग अवश्य नं नेपाःया थेरवादी बुद्ध शासन व मे मेगु ज्याखँय् नं छगू तःधंगु घाः लात । वसपोलं नेपाःया थेरवादी बुद्ध धर्म प्रचार-प्रसार याय्यु ज्याय् गुगु भूमिका निर्वाह याना बिज्याःगु खः, उकी वसपोल अद्वितीय खः । थःगु जीवनया अन्तिम घडी तक्क नं वसपोलं बुद्ध धर्म प्रचार प्रसार व संरक्षणया लागी न्ह्याबलय् नं न्ह्यचिला बिज्यात । वसपोलयागु अनुपस्थितियात आपासिनं अभाव ताय्के धुंकूगु दु । वसपोलया निधनं बौद्ध प्रेमीपिन्त तः धंगु घाः लात जुइ सां गुलिं तःसकं लय्ताल नं जुइ ।

बौद्ध विद्वान जुया राष्ट्रिय व अन्तराष्ट्रिय क्षेत्र जक मखुसे इतिहासविद, पुरातत्वविद, भाषाविद् निसैं कया साहित्य व प्रजातान्त्रिक सम्बन्धय् नं विद्वान जुया बिज्याःमह वसपोल उखनु श्रावण ५ गते हृदयाघातं जूगु निधनं समस्त बौद्ध प्रेमीपिन्त नतमस्तक याना बिल, तः धंगु क्षति जुल । नेपालय् बुद्धधर्मया थाँत मध्ये बल्लागु छगः थाँ ग्वःतुल, बुद्धधर्मया संरक्षणया छगः बल्लागु पःखा दुनावन । वसपोलं नेपाःया बुद्ध धर्मय् वःगु थी थी कथंया वा फय्, ग्वःफय्यात गुबलँ व समस्यायात याकचां हे जूसानं धस्वाना, दना सामना याना बिज्यात । नेपाःया बुद्ध धर्म चिरस्थायीया लागि कुतः ब्याकल । आः थुजागु पःखा मन्त । भिक्षु सुभद्रथें जाःपिं श्रमणपिनि लागी लँपू चालिगु जुल । पःखा दुने धुंकल । पना बिज्याइमह मन्त न्वाइपिं भिक्षुपिं मालेथाकुगु जुल ।

भगवान् बुद्धया जीवनकालय् वसपोलया धर्म निर्देशन गुलिसित अमूल्य जूसां नं गुलिसित तःधंगु पंगः जुयाबिल । भगवान् बुद्ध दत्तले गथे निर्देशन दु अथे हे यात । तर भगवान्

(४९)

बुद्ध परिनिर्वाण जुया बिज्याःगु खबर सिद्धवं हर्ष जुया लयताःपिं नं दुगु खः । थुकिया घट्ना भिक्षु महाकाश्यपलिसे वयाच्चपिं भिक्षुपिं व प्रथम संगायना भीगु न्ह्योने आःतकं नं सुरक्षित जुया च्वंगु दु । थुगु इतिहास भीगु बौद्ध सफूत व इतिहासं त्वमंकगु मद्दु । अथेह नेपालय् बुद्धधर्म स्थापना व प्रचारप्रसार यायेगुली अद्वितीय व विभिन्न प्रकारया मज्जुगु मखुगु ज्या खँयात पना बिज्यात । उकिं वसपोल भिक्षु सुदर्शन महास्थविर अभिगु लागी छम्ह तस्सकं हे पंगल, पःखा जुया बिज्यात । उजापिनि लागी दुश्मन जुया बिज्यात । विजयया ल्यू ल्यू शत्रु दैगु छगू स्वाभाविक खः । अथेसां नं भचा हे डर भाव मकासे सदानं वसपोलया जीवन काल तक छुं अजाःगु ज्याखँ याके मब्जुगु कुतः याना बिज्यात गुकिं बुद्ध धर्म (थेरवादी) लिसे मिलय् मजू लिसें यायेमज्जू व नेपाःया थेरवादी बुद्ध शासनयात भय उत्पन्न जुइगु खः । वसपोल नेपाः थेरवादी बुद्धशासनया पःखा जुया उगु भययात पना बिज्यात । आः व पःखा मदय् धुंकल, दुना वनेधुंकल । मभिगु दृष्टि दुपिनिलामी नँ चाल, उमिसं धात्थे चाहे जूगुकथं दैगु जुल । थःगु लाभ सत्कारया लागी धर्मयात ज्याभः दयेकिपिन्त छ्यलेगु थय् चक्कना वन ।

वसपोल निधन जुया बिज्यागु आपा मद्दुनि तर वसपोलया अनुपस्थिती भिक्षु संघय् अपूर्णता महशूस याना हयेधुंकूगु दु । उकिं वसपोलया अनुपस्थिति धयागु भिक्षु संघयात छगू तः धंगु चुनौति हे खः । लिसें वसपोलं यानाबिज्यागु गुगु पःखा रूपि ज्या खँ खः, हाकनं निरन्तरता बिया वनेमाः ।

जिं प्रेमबहादुर कसायात बियागु बचं कथं नाटक च्वयागु खः

- भन्ते ! न्हापां ध्व प्रष्ट याये कि छपिसं च्वयाबिज्याःगु नाटकयात कयाः जिं छगू शोध प्रबन्ध च्वयेमाःगु दु । व भवलय् ग्वाहालिया नितिं छपिनाप ध्व ख ! ल्हाबल्हा न्ह्याकेत्यनागु खः । छपिसं नाटक हे छाय् च्वयाबिज्यानागु ?

-दिं ला ल्वःमन, कन्या मन्दिरया स्कूल भवनय् च्वसापासां नेपालभाषाया छगू समारोह याःगु खः । समारोहय् न्वचु बीगु भवलय् प्रेमबहादुर कसाकारजुं नेपालभाषाया साहित्य क्षेत्रय् भन्तेपिसं बियावयाच्चंगु ग्वाहालि थौकन्हय् निष्क्रिय जुल । भन्तेपिनि ई भोजन बिज्यायेगु, परित्राण पाठ यायेगु ज्याय् जक अप्वः वनाच्चन, सिर्जनाया ज्या दिनाच्चन । न्हापा धेँ भन्तेपिसं नेपालभाषा साहित्ययात ग्वाहालि यानाः न्ह्यज्याना बिज्याये माल धयादिल । वय्कःया बिचाः न्यने धुंकाः जिं थःगु न्ववायेगु भवलय् भन्तेपिनिपाखें गुकथंया ग्वाहालि माल धयादियागु धकाः न्ह्यसः तया । वय्कलं भ्नीगु देशय् त्वाः त्वालय् दबू दु । थुकिं धाः भ्नीगु प्याखं गुलि च्वन्ह्याः । उकिं थौकन्हय् भन्तेपिनि पाखें प्याखं साहित्यय् ग्वाहालि याना बिज्याःसा बांलाइ धयादिल । उगु इलय् जिगु मनय् वल, जिं नं छाय् प्याखं च्वयेमफइ ? थथे बिचाः वःगु नं अथेँ मखु, महाकवि भिक्षु अश्वघोषं बुद्ध चरित, सौन्दरानन्द महाकाव्य, शारिपुत्र प्रकरण नाटक च्वयाबिज्याःगु लुमंगुलिं खः । उकिं जिं दबुली दनाः हे धया-इस्वीया १९७० तकया दुने भिनिगू नाटक च्वया बी । थुकथंया परिस्थितिं जितः नाटक च्वकेगु ज्याय् न्ह्यज्याकूगु खः ।

- छःपिसं ऐतिहासिक व्यक्तित्वपिंत जक पात्र दयेकाः नाटक च्वयाबिज्याःगु खना, थथे छाया जूगु ?

- इतिहासय् जिगु मन न्हापानिसें क्वसाः छगू ला जि मचाबलय् हे प्रव्रजित जुयागु, उकिं सामाजिक समस्यां प्रभावित याःसां पारिवारिक जीवनं भोगे याये मालीगु समस्यायात बांलाक थुइके मखं धायेमाः । मेगु बनारसय् च्वनाबलय् शेक्सपियर, र विन्द्रनाथ टैगोर, द्वीजेन्द्रलाल राय, जयशंकर प्रसादपिनिगु नाटकत ब्वनातयागु । उकिं ऐतिहासिक व्यक्तित्वपिं प्रति जि आकर्षित नं जुया । थुज्वःगु संस्कारं यानाः ऐतिहासिक व्यक्तित्वपिंत कयाः नाटक च्वयेत ग्वाहालि जूवंगु खः । ऐतिहासिक व्यक्तित्वपिंत कयाः नाटक च्वयागु खःसां जिं घुरा ऐतिहासिक कथं हे जक नं नाटक मच्वया ।

- छपिंगु नाटक आदर्शवादया लँ ज्वनाः यथार्थपाखें विचलन जूगु दु धाये पाय्छि जुइला ?

- यथार्थ धैगु नं आदर्शपाखें हे प्रभावित जुयाच्वनी । मुक्कं यथार्थ व मुक्कं आदर्श धैगु जुइफइ मखु । आदर्श मदुगु यथार्थ छु बी धायेगु ? आदर्श ला दये हे माः । जिगु नाटकं आदर्शयात बः बियाच्वंगु खःसां उकीया दुने यथार्थयात नं कःघाना तःगु दु । उकिं आदर्शया लँ क्यनाच्वन धायेवंतु यथार्थपाखें विचलन हे जुल धायेगु उलि पाय्छि जइमखु ।

- छःपिंगु नाटकय् ऐतिहासिक रोमान्स खनेदु, थुकिं ऐतिहासिक व्यक्तित्वपिंत अन्याः जू थें तायेका मबिज्याना लां ।

- जिं चायेक चायेकं ला मयाना तर चरित्र चित्रण यायेगु भ्बल्य थथें जूगु नं जुइफु । उगु इलय् इतिहास संशोधन मण्डलं कथं ज्या न्ह्याकूगु मदुनी । लिच्छवीकालीन अभिलेख थें ज्याःगु अनुसन्धान यानाः च्वयातःगु सफूतं पिहांवःगु मदुनि ।

अलेजिं च्वये नं धाये धुन मुक्कं ऐतिहासिक नाटक नं च्वयागु मखु । इतिहासय् जुयावंगु घटनायातं विषयबस्तु दयेकाः जक नाटक च्वयागु खः । ऐतिहासिक व्यक्तित्वपिं प्रति सम्मान यानाः च्वयागु जूगुलिं अन्याय जुइगु ज्या ऐतिहासिक तथ्यया दापुती जुइफु । तर इतिहासय् नं थीथी आयामिक दृष्टि दयेफु ।

- नाटक च्वयेगु प्रेरणा सुयापाखें कयाबिज्याना ?

- जिमि ब्वां थःगु छँय् प्याखं स्यनागु खँ कनातःगु ।

प्याखंया प्याखंम्वःत म्हसीका बियातःगु । प्याखंया तसकं नुगलय् दीगु खँ अथवा सन्देश दोहा कथं न्यंकातःगु संस्कारं हे जिगु मन प्याखनय् धाल कि याउंक क्वसाः वं । मचाबलय् गुंपुन्हि व येयाःपुन्हिबलय् क्यनीगु हुलाप्याखंया नक्कल यानाः पासापिलिसे अथे हे प्याखं ल्हुइगु याना । थ्व हे प्याखंया संस्कार स्वच्चाना च्वंगु दु । भीगु त्वाःत्वालय् दुगु दबू महाकवि भदन्त अश्वघोषया महाकाव्य व नाटक, अले प्रेमबहादुर कंसाकारजुयात दबुली हे बियागु बचं थुपिं फुकपाखें जितः नाटक च्वयेत प्रेरणा बियाः घ्वात्तुघ्वाःगु दु । छता खँ छु धाःसा बनारसय् च्वनाः पालि त्रिपिटक ग्रन्थय् ज्या यानागु इलय् जिं यक्व नाटकया सफू ब्वना । उब्ले थःत वःगु पारि श्रमिकया ध्यबां प्याखं सफू न्याना फुकेगु । लय् छक्वः थी थी च्वमिपिसं च्वयातःगु प्याखं सफू न्यायेगु, अले सुथय्-बहनी ब्वनेगु । प्याखं सफू-प्याखंया विधाया सफू ब्वनेगु । थुकथंया संस्कार दुगुलिं हे प्रेमबहादुर कंसाकारजुं भन्तेपिसं नाटक च्वयेमाल धयादीवं 'जिं नाटक च्वयाबी' धायेफुगु खः ।

- छःपिंगु बिचारय् जीवन व नाटकया दथुइ समानता दु थें च्वं ला ?

- निःसन्देह दु । नाटकं जीवनपाखें प्रेरणा कयाः च्वइगु खः । नाटक च्वइगु हे जीवनया उद्देश्यं यानाः खः ।

उकिं नाटक व जीवनया दथुइ समानता दइ । तर नाटकयात सुखान्त व दुखान्तय् क्वःछिना बी थें जीवन अथे मजुइफु, थम्हं धइथें मजुइफु । जीवनय् थथे हे जुइ धायेफइ मखु । जीवनपाखें प्रेरणा कयाः नाटक च्वइ, नाटकं जीवनयात प्रेरणा बियाच्वनी । उकिं हे न्हापा भीगु देसया त्वाःत्वाः पतिकं दबू दयेकाः प्याखं क्यनेगु ज्या यानावंगु खः । जीवननाप नाटकया छुं स्वाप मदुगु खःसा भी आजुपिसं मेहनत यानाः दबू दयेकी मखु जुइ ।

- छफिंगुपाखें न्हूगु नाटक ब्वनेदइगु आशा पूवनी ला ?
 - थुकिया लिसलय् थथे हे धका क्वःछिनाः धायेगु स्वयां थौकन्हय् जिके वयाच्वंगु छगू बिचाः खः उपन्यास च्वयेगु । उपन्यास छगू च्वयेमास्ते वःगु यक्व हे दये धुकल । छक्वः ला ४०-५० पेज च्वये नं धुनागु खः। थौकन्हय् भीगु समाजय् खनाच्वंगु कुरिति, दलीत पीडिततय्गु समस्या, परम्परायात त्वःते मफयाः वाथावाथा कनाच्वपिं खनेवं च्व हे च्वये धइथें च्वनीगु । तर थःगु स्वास्थ्यं धाःसा ग्व छु धाये ? थथे हे धकाः क्वःछिनाः धाये मफु । जिं नाटक च्वयागु इलय् यानागु अनुभव स्वये च्वयेगु धइगु नं छगू कथं ध्यान यायेगु थें हे तायेका । प्रेमबहादुर कंसाकारजुयात बियागु बचं पूवकेत तानसेनय् वर्षावास च्वनागु खः । अनया उपासिकापिनिपाखें नयेगु-त्वनेगु ग्वाहालि कयाः लच्छिया दुने खुगू-न्हय्गू नाटक च्वयाः भिनिगू नाटक च्वयेगु बचं पुवकागु खः । तानसेनय् च्वनाः च्वयागु नाटक मध्ये 'विजय' नाटक चच्छिया दुने च्वये सिधयेकागु खः । तर थुगु नाटकया पाण्डुलिपि गन लात गन लात । भिक्षुया जीवन छथासं थातं च्वनेदुगु मखु । लुइतिनि धइगु आश छता ल्यंकातयागु दु । थुपिं खत लुमंसे वयेव च्वयेगु बिचालं घ्वात्तुघ्वाइगु । तर ... ग्व छु धाये ? सामाजिक

जीवनय जुयाच्चंगु शोषण, दमन, अन्याःयात लुमना वयेव,
थम्हं हे खनागु दलीत-तयगु समस्या, जनजातिपिनिगु समाज
दुने ल्यनाच्चंगु कुरिति, शोषकतयसं जनजातिपिनिगु उब्जाउ
भूमि कब्जा यानाः इमित भीर पाखाय् च्ववनेत बाध्य यानाव्यूगु
स्थिति लुमना वयेव धुज्वःगु खं दुध्याकाः छगू सामाजिक
उपन्यास च्वयेगु मनय् वंगु । नाटक च्वये घकाः आःयात धये
हे धाये मफु ।

(भाजु प्रकाशमान शाक्यं (भिक्षु सुशील) भिक्षु सुदर्शन
महास्थविरया नाटक व्यक्तित्वयात कयाः धःगु नेपालभाषा
स्नातकोत्तर तगिंया लागिं शोधग्रन्थ च्वयादीगु खः । धुगु
अन्तर्वार्ता वय्कलं उगु हे शोधग्रन्थया लागिं कयादीगु खः।
भिक्षु सुदर्शनया नाटक जिगु भिखाय' सफू व्वनादिसं । -सं.)

असीमित इच्छाया धनीम्ह भिक्षु सुदर्शन महास्थविर

-भिक्षु सुशील

नेपालभाषाया नाटक ख्यलय् ग्यसुलाःगु थाय् दयेकेत सफलम्ह दिवंगत भिक्षु सुदर्शन महास्थविरया जीवनं असीमित इच्छयात ब्वयाच्चं । छ्त्रायाःसा, वसपोलया चिन्तन क्षेत्र धर्मया ख्यलय् जक सीमित मजुसे तःगू हे ख्यलय् चकं । भिंछ्दया मचासू हे मतंगु इलय् बुद्ध धर्मया दीक्षा कयाः धर्मया लुखा चायेकेगु कुतः याना बिज्याःम्ह वसपोलं थःगु कुतः धर्मया ख्यलय् जक सीमित याना मबिज्याः । धर्म, साहित्य, संगठन, विहार निर्माण, प्राध्यापन, आन्दोलन व ग्रन्थ प्रकाशन थें ज्याःगु थीथी क्षेत्रय् चकनाः बहु आयामिक जुइगु कुतः याना बिज्याः ।

खतु वसपोलयात म्हस्यूपिं वसपोलया मेहनत व लगनशीलता खनीगु इलय् प्रभावित मजुसे च्वनेफइ मखु । तर वसपोलं यानाबिज्याइगु चिन्तनया व्यापकतां वसपोल थः स्वयं हे लुधने मफुगु धाःसा वाः चायेके ब्यू ।

नाटक (पूधाःप्याखं) च्वयाः नेपालभाषाया साहित्य ख्यलय् थःगु बिस्कं थाय् दयेकेत सफल जुयाबिज्याःम्ह वसपोलया न्हापांगु एकांकी नाटक (छ्त्राः प्याखं) ने.सं. १०७४ स नेपाल ऋतु पतिइ पिहांवःगु खः । 'कला व कलाकार' शीर्षकय् श्री सुदर्शन श्रामणेर या नामं थ्व छ्त्राःप्याखं पिहांवःगु खः । थननिसें वसपोलया साहित्यिक यात्रा न्ह्याःगु खनेदु । वसपोल मदये स्वयां छुं ला न्हयः एम.ए.या च्यागूगु पत्रया नितिं शोध प्रबन्ध च्वयेगु भवलय् वसपोलनाप यानागु खँलाबल्हाया क्रमय् जिं न्यनागु खः - भन्ते ! छ्त्रापिनिपाखें न्हूगु नाटक ब्वनेदइगु आशा पूवनी ला, लिसलय् वसपोलं थःगु स्वास्थ्ययात कारण कथं न्हयथनाः नकारात्मक लिसः बियाबिज्याःगु खःसां उपन्यास छ्त्रगू च्वयेमास्ते वःगु इच्छा

(४८)

नं व्यक्त याना बिज्याःगु खः । स्वास्थ्य बांमलाः धैगु सीक सीक
नं वसपोलं धीधी खँय् च्यूताः कायेगु ज्या धाःसा त्वःता बिज्याये
मफु ।

भिक्षु बोधिसेन महास्थविरं नेपाली भासं अनुवाद
यानाबिज्याःगु 'सुत्त पिटक' दुनेया छगू ग्रन्थ अंगुत्तर निकायया
विमोचन ज्याभवःया इलय् बनेपा स्थित बोधिचर्या विहारय्
वसपोलं थःगु इच्छा थुकथं प्वकबिज्याःगु ख,- 'कमसेकम भीसं
त्रिपिटक फुकं नेपाली भासां अनुवाद यानाः पिकाये मफुसां
सुत्तपिटक दुनेया फुकं ग्रन्थ अनुवाद यानाः पिकायेगु जिगु इच्छा
पूवनेत आः तःगु सफू ल्यं मन्त ।' थम्हं यानांगु इच्छा पूवनीगु
तातुना बिज्याःम्ह वसपोल आः इच्छां धी मफयेक तापाक्क
बिज्याये धुकल । वसपोलं यानाबिज्याःगु इच्छा पूवनीगु खःला थ्व
न्हयसुः ल्यंकाः ।

*'इच्छया लस्कर भवः भवः छुइका
कुतलं तयाच्चनी भुत्तुं ज्वाः'*

थ्व वाक्य वसपोलया नितिं पाय्छि जू धाये मत्वःसां
वसपोलं इच्छया लस्कर भवः भवः छुइका च्वनेगु ज्या धाःसा
त्वःताः बिमज्याः ।

छन्हु वसपोलयात नापलाः वनागु इलय् वसपोलं लुम्बिनी
धर्मोदय सभाया इतिहास च्वके हथाय् जूगु खँ न्हयथना जितः
धया-बिज्याःगु खः - सुशील, लुम्बिनी धर्मोदय सभाया खँ स्यूपिं
मध्ये यक्व मदये धुकल । आशाराम दाइ छम्हसिनं बांलाक स्यू
मेपिं जि । उगु इलय् पुष्परत्न सागर, पूर्णकाजी ताम्राकार व
छम्ह मय्जु (नां मसिल) वसपोलयात नापलायेत क्वथाय् दुहां
भायेव व हे खँ न्हयथनाबिज्याःगु खः ।

लुम्बिनीनाप वसपोलया अजूचाइपुगु स्वापू दु । शायद
थःगु नां नाप ज्वःलाःगुलिं खः ला ! वसपोलया जातःया नां

लुम्बिनीराज खः । लुम्बिनीइ जुयाच्चंगु व्यवहार खनाः नं थम्हं
स्यल्लाक छुं याये मफुगुलिं वसपोल हि-मी चाया बिज्याः ।
मायादेवीया देगः निर्माण यायेगु ज्याय्, लुम्बिनीइ भौतिक पूर्वाधार
पूर्वकेगु ज्याय् जुयाच्चंगु अनियमियातायात थुइका वसपोलं
बरोबर धैथें धयाबिज्याइगु खः - 'बुद्ध जन्म जूगु देशय् लुम्बिनीयात
गुज्वः कथं उपेक्षा यानाच्चंगु ।' लुम्बिनीया विकासं देय्या आर्थिक
विकासया ग्वाहालि जुइफइगु खँय् वसपोल विश्वस्त जुयाबिज्याःसां
लुम्बिनीया वर्तमान अबस्थां भसुकाः तयेगु बाहेक मेगु छुं यायेफुगु
स्थिति धाःसा आः तकं मब्यूनि ।

भाषाया ख्यलय् पंचायती क्रुरतां गुज्वःगु व्यवहार याःगु
दु धैगु खँ थौं इतिहासया विषय जुइ धुंकल । वि.सं. २०१९ सालय्
रेडियो नेपालं प्रशारण याना वयाच्चंगु नेपालभाषाया समाचार
दिका ब्युगुया विरोध यानाबिज्याःगुया पुरस्कार खुला व खुन्हु (५
महिना ५ दिन) जेलय् च्वना फया बिज्याःम्ह वसपोल ई वयेव
आन्दोलित नं जुइगु याः । प्रजातन्त्रया पुनर्स्थापनां लिपा न्हू
संविधान दयेकगु इलय् धर्म निरपेक्षताया खँय् वसपोलं
ल्हवनाबिज्याःगु पलाखं धाः वसपोल ई वयेव आन्दोलित
जुयाबिज्याइम्ह खः । धर्म निरपेक्षताया आन्दोलनयात धार्मिक
आन्दोलन राजनीतिक आन्दोलनया रूपयहिलाः थःपिनिगु स्वार्थ
पूर्वकूपिसं छगू बांलाःगु उद्देश्य न्हयाकूगु ज्यायात संकुचित स्वार्थ
पूर्वकेगु ज्याय् छ्यलाः लबः काःगु खः । वसपोलं उगु इलय् गुगु
आशा यानाबिज्याःगु खः व आशा चुलिजायाः हवये मलाक्कं हे
भवाः जुयाबिल । थौं वयाः धर्म निरपेक्षताया सः ताये मदयेक
सुनावने धुंकूगु अवस्थाय् थ्यंगु दु ।

गुगुं इलय् शायद वसपोलया बिचाः अर्थ प्रधान खयेमाः ।
आर्थिक सम्बृद्धिपाखे मनया नुगः क्वसाः वनीगु अस्वाभाविक नं
मखु । उकिं 'धनया पात्रय् (पाल्वाय्) धर्मया इताः च्याइगु' बिचाः

वसपोलं च्वयाबिज्याःगु 'सुप्रिया' पूधाः प्याखंया छम्ह पात्र भिक्षु
सुनन्दया म्हुतुं धायेकाबिज्याःगु खयेमाः । थुज्वःगु हे बिचारं
प्रभावित जुयाः क्षेत्रफलया ल्याखं नेपाःया थेरवादी विहारत मध्ये
छगू तःधंगु विहार दयेकेगु ज्या वसपोलं यानाबिज्याःगु खयेमाः ।
थुकी वसपोलया इच्छा आशिक रूपं पूवंगु दु धायेमाः । भौतिक
बस्तुया निर्माण स्वयां उकिया संरक्षण यायेगु ज्या कम गम्भीर
मजू । उत्तराधिकारीपिनिगु योग्यतां अग्रेजपिसं बियाथकूगु
योगदानया गतियात निर्धारित याइगु खँय वसपोल गुलि गम्भीर धैगु
ख भविष्यय् जक सी दः वइ । थेरवादी भिक्षुपिनिगु वर्तमान
अबस्थायात समग्रताय् वाला स्वयेगु खःसा थुखे पाखेर गाम्भीर्यताया
अभाव यच्चुक हे खनेदु ।

हृदयाघात जुयाः अस्पतालय् भर्ना जुयाबिज्याये स्वयां
छुं दिं न्ह्यःतकं परियत्ति (बुद्ध धर्मया सैद्धान्तिक अध्ययनया
विकास याये नितिं सहलह ब्याकाच्चना बिज्याःम्ह खः वसपोल ।
उगु सहलह नं वसपोलं सैद्धान्तिक गाम्भीर्यतापाखे क्वःसाःगु
संकेत ब्यूगु खः । परियत्तिया न्हूगु व्यवस्थाया नितिं ल्वःगु नीति
दयेके पाखे च्यूताः कयाच्चच्चं हे हृदयाघातया त्वह चिनाः थःगु
ब्याक्क इच्छायात चातूवंक त्वःताः तथागतया वचन 'चिण्ण
दोसानि खेतानि इच्छा दोसा अयं पजा' अर्थात् बुँइ घाँय् बुया वइ
थें इच्छा बुइका च्वनीगु मनूतय्गु कमजोरी खः धइगु थुइकाः
इच्छां क्वत्यले मफयेक वसपोल आः व्यागलं च्वना बिज्यात ।

वैज्ञानिक सोच बुद्ध ऋते

- स्तोत्रकाजी स्थापित

धौयागु युगय् आधुनिक विज्ञानलिसे ज्वःलाःगु छुं धर्म
दुसा व बुद्ध धर्म खः ।

- अल्बर्ट आइन्स्टाइन

बुद्ध धर्म व आधुनिक विज्ञानय् छगू तसकं क्वातुगु
स्वापू दु ।

- सर एडवीन आर्नोल्ड

ध्व खनाः अजू चाः कि बुद्धया बिचाः व धौयागु विज्ञानया
न्हून्हुगु खोज गपाय्सकं जक सतीगु ।

- जवाहरलाल नेहरु

विश्वय् हे नांजाःपिं वैज्ञानिक, विद्वान व राजनीतिज्ञतय्सं
धयाथकूगु ध्व खं हे भीत ध्वाथुइका च्वंगु दु कि बुद्ध धर्म वैज्ञानिक
धर्म खः । उकिं स्वाभाविक हे खः कि ध्व धर्म नालाच्चपिं, ध्व धर्मय्
दुबिनाच्चपिं मनूतय्के छुं भचा अप्वः व छुं भचा कम वैज्ञानिक सोच
ला द हे दइ । न्हापानिसें जुया वयाच्चंगु, न्हापानिसें याना वयाच्चंगु
छु खः, व हे सत्य खः धयागु खँ विज्ञानं स्वीकार याइमखु, उकियात
वैज्ञानिक ढंगं प्रयोग यानास्वयाः खः मखु धकाः सिद्ध याना क्यनाः
तिनि उकियात स्वीकार यायेगु विज्ञानया स्वभाव खःसा सुं तःधम्म
मनुखं, हनेबहम्म मनुखं धयाथकूगु धायेवं तुं व हे खँया लिउलिउ
मिखा तिसिनाः ब्वाँय् जुइगु मयासे वं धयाथकूगु वा धाःगु खँ खइ
लाकि मखइ धकाः थम्मं हे चिन्तन मनन यानाः थम्मं हे सिद्धकाः
थुइकाः जक उगु खँयात थःगु जीवनय् नाला कायेगु हे बुद्ध धर्म
खः । भिक्षु सुदर्शन महास्थविर ला मचानिसें हे बुद्ध धर्म नालाः
जन्मकाःछि ध्व धर्मय् दुनाः मदिकक चिन्तन मनन यानाबिज्यानाच्चम्मं

खः, उकिं वसपोलयाके वैज्ञानिक सोच दइगु धयागु छुं अजू चायापुगु खं ला ख हे मखु, तर न्हयथनेबहगु खं छु धाःसा वसपोलं थःके दुगु वैज्ञानिक सोचयात छगू नीति वा सिद्धान्तया रूपय् हे ब्याख्या यानाः उगु नीतियात व्यवहारय् छयलेत भीत नं मदिक्क आह्वान यानाबिज्यात ।

भिक्षु सुदर्शन महास्थविरया जीवनयात सतिकं स्वयाच्चपिं मनूत अप्वःसिनं सिउगु हे खः कि वसपोल भिक्षु खयां नं भिक्षु हे जक जुयामच्चं । वसपोलया भिक्षु शरीर दुने छम्ह अप्रमादी नेवालं न्ह्याब्लें हे न्हयलं चायेका हे च्वं ।

नेपाल भाषाया दबुलिइ दं बिज्याइ बलय् वसपोलं धर्मया खं ल्हानाबिज्याइ मखु, नेपालभाषा, नेवाः जाति व नेवाः संस्कृतिया हे खं ल्हानाबिज्याइ । थ्वहे भवलय् वसपोलं नेवाः जाति व नेवाः भाय् थकायेगु छगू 'थ्योरी' वा 'फर्मूला' न्हयब्वयाबिज्याइ व खः- 'छम्ह नेवालं मेम्ह नेवाः लिसे ब्याहा याये ।' थ्व खं वसपोलं तःथाय् हे नवानाबिज्याःगु दु । श्रावक यानया लय् न्ह्याःवना च्वंम्ह छम्ह मनुखं थथे 'ब्याहाया सिद्धान्त'यात कयाः नवाइसा अर्थे हे सिइदु कि वसपोलं थ्व खं 'भिक्षु' जुयाः मखु छम्ह 'नेवाः' जुयाः नवानाबिज्याःगु खः । वसपोलं लिसा लिसा कयाः नवानाचवनाबिज्याइगु थ्व खंय् तःधंगु हे वैज्ञानिकता सुलाच्चंगु दु, अले ब्यावहारिकता नं । छाय्कि थौया वैज्ञानिकतय्सं सिद्ध हे यानाः क्यनेधुंकूगु खं खः कि संसार य् गुलि नं वनस्पति व जीव दु व दक्वय्सितं हे 'खचरा' दयेकेबलय् न्हापा स्वयां यक्व हे विकसित रूपय् न्हयःने हयेफु । मनू नं थ्व सिद्धान्तं अलग मजू । छगू हे जातया दुने ब्याहा यानाः दुपिं सन्तान स्वयां छगू जातं मेगु जातलिसे ब्याहा यानाः दुपिं सन्तानत मानसिक, शारीरिक व बौद्धिक रूपं नं च्वन्ह्याःगु हे लूगु दु । थ्व

हे कारणं वैज्ञानिकतयसं छगू जातं मेगु जात जक मखु, छगू देशं मेगु देशयाम्ह लिसे, अफ़ दक्षिणी ध्रुवय् च्वंम्हं उत्तरी ध्रुवय् च्वंम्हं लिसे ब्याहा या:सा बांला: धका: धायेगु यानाहयाच्चंगु ख: । छय्कि गुलि गुलि अप्व: 'खचरा' जुल, उलि हे इपिं पाखें दुपिं सन्तानत 'त्रिलियन्ट' जुया: पिहां वइगु ख: । अले अज्या:पिं मस्तयसं हे ध्व संसारय् न्हून्गु चमत्कारिक ज्या यानाक्यनीगु ख: ।

भिक्षु सुदर्शन महास्थविरं 'छम्ह नेवालं मेम्ह नेवा: लिसे ब्याहा याये' धयागु गुगु फर्मुला न्ह्यब्वयाबिज्यात, उकिया अर्थ नेवा: जाति दुने दयाच्चंगु थीथी धरया दथुइ ब्याहा जुइमा: धा:गु ख: । गुभाजुं गुभानी, बरें बरेनी, ज्यापुं ज्यापुनी अर्थात छगू थरं व हे थरयाम्ह लिसे ब्याहा मयासे छगू थरं मेगु थरलिसे ब्याहा याना यंकलकि इमि मस्त खचरा जुइ, अले व खचरा मस्त छगू हे थर दुने ब्याहा जुया: दुपिं मस्त स्वयां बौद्धिक, मानसिक व शारीरिक रूपं च्वन्ह्याइ धा:गु ख: । ध्व छगू आधुनिक वैज्ञानिक सोच ख: सुदर्शन भन्तेयाके दुगु ।

आ: थन न्ह्यस: ध्व वइ कि नेवालं नेवा: हे छय् ब्याहा यायेमा:गु ? खचरा हे यायेमा:गु ख:सा नेवा: मखुपिं मेमेपिं जातियापिं लिसे हे छय् मयायेगु ? ध्व न्ह्यस:या लिसलय् ब्यावहारिकता लुयावइ । सुदर्शन भन्तेयाके दुने च्वंम्ह व गुम्ह नेवा: दु, वं नेवा:या अस्तित्व ल्यंकेत स्व:गु दु, नेवा: जातियात च्वन्ह्याकेत स्व:गु दु । मेमेगु जातियापिं लिसे ब्याहा जुया: दुम्ह मचा 'त्रिलियन्ट' ला जुइ, तर व नेवा: मचा मजुइगु खतरा दइ । व मचां नेवा: भाय्यात मांभाय् नालामकासे मेगु हे भाय्यात मांभाय् नाला वनेफु । अथे जुलकि नेवा:तय्गु उगु न्हूगु पुस्ता त्रिलियन्ट ला जुइ, तर नेवा: भाय् धा:सा न्हनावनी । सुदर्शन भन्ते 'छम्ह नेवालं मेम्ह नेवा:लिसे ब्याहा याये' धयागु गुगु फर्मुला पित: हयाबिज्यात, उगु फर्मुलायात

भी नेवाःतयसं व्यवहारय् छ्यलायंकल धाःसा थुकिं छखे नेवाःत
 ब्रिलियन्ट जुयावइ, मेखे नेवाः जाति व नेवाः भाय् नं भन भन
 च्वन्ह्याःवनी । अफ् छपलाः वनाः न्ह्याः वनेगु खःसा थुकिं नेवाः
 नेवाःया दुने थजाः व्वजाःया भेदभाव तनावनी, नेवाः दुने 'छ फल्ना
 जात, जि फल्ना जात' धकाः थवंथवय् पाःगु क्यना च्वनेगु गुगु
 भावना दु, व दन्नं च्वतुक हुयावनाः नेवाःत सकलें शिर्फ नेवाः जक
 जुयाः ल्यनाच्चनी । उगु अवस्थाय् नेवाः जाति सकलें छधी छर्पाय्
 जुयाः छगू शक्तिया रूपय् न्ह्यःने वयेफइ । सुनानं व्वत्ययेकाः
 च्वनेमाली मखु । थौकन्हय् भीगु दथुइ ध्वयाच्चंगु नेवाः भी
 नेवाः हे जुइ धयागु गुगु नारा दु, उकिया तात्त्विक अर्थ नं व हे
 खः । उकिं सुदर्शन भन्तें 'छम्ह नेवालं मेम्ह नेवाः लिसे ब्याहा
 याये' धाःगु गुगु 'ध्योरी' न्ह्यव्वयाबिज्यात, व वास्तवय् भचा
 चाःहिइकाः 'नेवाः भी नेवाः हे जुइ' धैगु नारायात हे सार्थक
 याइगु 'ध्योरी' खः । ध्व 'ध्योरि' यात कयाः वसपोलया जीवनकालय्
 भीसं उलि गंभीर रूपं चिन्तन मनन मयानासां आः वसपोल
 मदयेधुंकाः हे जूसां नं भीसं चिन्तन मनन यानाः व्यवहारय्
 छ्यलेफःसा ध्व हे नं वसपोलयात भीसं लःल्हानागु दुग्यःगु
 श्रद्धाञ्जली जुइफु ।

बुद्धिष्ट कठयुनिकेशन सेट्टर्या सल्लाहकार दुट्टयः सुदर्शन मठते

-अ.प्राणवती,
अध्यक्ष, बुक.से.

पूज्य सुदर्शन महास्थविर भन्तेयात जि प्रव्रजित जुइधुंका (२०३६ आश्विन) जक म्हस्यूगु खः । परियत्ति कोविद तगिं बियागु भ्वलय् वस्पोल भन्तेयाके विश्वय् बुद्धधर्म ब्वना । छगू छगू खंयात ध्वाथुइक स्यना बिज्यागु आःतकं लुमंसे वः । वस्पोलं नेपाल बौद्ध परियत्तिया परीक्षा नियन्त्रणया जिम्मेवारी वहन याना बिज्याना च्वंगु इलय् कोविद सिधय् धुंकूपिन्त व परियत्ति अध्यापन याकाच्च्वपिन्त परियत्तिया प्रश्नपत्र निर्माण ज्याबिया बिज्यात । जितः नं प्रश्न पत्र निर्माणया गोप्य पत्र प्राप्त जुल । पत्र कथं थःत लाःगु तगिंया प्रश्न पत्र स्वंगू प्रकार या Model तयार यामा निर्धारित इलय् केन्द्रय् ध्यंकेमाः । स्वंगू प्रकारया Model (नमूना प्रश्नपत्र) तयार याय्माःबले यन्व हे भन्फट ताल । तर थौं वया वस्पोलया थजाःगु दूरदर्शिता खना श्रद्धां विभोर जुया । वस्पोलया निर्देशन कथं तःदं तक परियत्तिया परीक्षा समितिस च्वना सेवा याना ।

करीव ८ दं न्ह्यःया खं खः । छन्हु ज्याया प्रसंगे नगर मण्डप श्रीकीर्ति विहार बना । वस्पोलनाप कुशल वार्ता याना । अले खंया सन्दर्भे जिं धया- भन्ते भ्नी नेपालय् युवापिंढीयापिं भन्तेपिन्त ट्रेनिङ्ग बी मज्यूला ? युवापिंढी हे बुद्धशासनया भविष्य खः । थकालिपिं सःस्यूपिं भन्तेपिं मन्त धाय्वं लिपा शासनय् शिथिलता वइ । “पुन्हि छन्हु न्ह्यः सकलें भन्तेपिसं सँ खाय्गु चलन याय् धैगु ध्व छगू ला कार्यन्वयन याय् थाकु मेगु छु याई ? धका लिसः बिया बिज्यात । जेतवन विहार ५४ करोड फुका दय्का थकूगु थौं भग्नावशेष जक बांकी दनी, अजन्ता अलौरा (५६)

अपायसकं मिहेनत याना दयका थकल छम्हसिनं जक जिम्मा कया च्वंगु मदु । छम्हसिनं जक काय् नं फइमखु । फुक्कसिके सकतां क्षमता दइ धैगु नं मदु । क्षमता अनुसार याना थकिगु खः । जुया बनीगु खः । वस्पोलया उबलेया लिसः न्यना धेरवाद शासनया भावी नेतृत्व प्रति मने तिक्क वन । तर वस्पोलं खंका बिज्याःगु आवश्यकता मेगुपक्ष जनजाति जागरण, नेपालभाषा विकास, संचार माध्यम, भिक्षु-श्रामणेर तालिम आदि जुयाच्चन ।

अनं २०५५ साले भाजु नवीन चित्रकारया नेतृत्वय् जिपिं मुनाः बुद्धिष्ट कम्यूनिकेशन सेन्टर निंस्वना । वस्पोलयात संरक्षक व सल्लाहकारया निंतिं प्रार्थना याना । तर वस्पोलं मालिबले सल्लाह बिइ । तर पदय् च्वनेगु इच्छा मदुगु खं ध्यक्त याना बिज्यात । जिमिसं नं वस्पोलया हे सुक्काव न्यना ज्या याना यंका ।

२०५६ साल अक्षय तृतीया खुन्हु संघमहानायक प्रज्ञानन्द महास्थविरया जन्म शतवार्षिकया उपलक्ष्यस विभिन्न विहारे याःगु कार्यक्रमया फूलय् वस्पोल सुदर्शन भन्तेनं नगर मण्डप श्रीकीर्ति विहारे ज्ञानमाला धें धें बल्ला कासाया ग्वसाः ग्वया बिज्यात । थुगुदिने संघमहानायक भन्ते नं च्वया बिज्याःगु ज्ञानमाला म्ये सम्पादन याना संघमहानायक प्रज्ञानन्द महास्थविर या म्ये मुना सफू वस्पोलं पिथना बिज्यात । थ्व हे म्ये सफू खनाः वस्पोल संघमहानायक भन्तेनं च्वया बिज्यागु म्ये क्यासेटया रूपे पिकायगु जिमित प्रेरणा बल । वस्पोलं म्ये ल्यय्गु, संगीत स्वय्गु व म्ये हालिपिं कलाकारपिं तक नं स्वया निर्देशन बिया बिज्यात । वस्पोलया थ्व हे सल्लाह कथं २०५६ माघ २९ गते शनिवार प्रज्ञानन्द स्मृति म्ये मुनाः भाग-१ क्यासेट विमोचन याय् फत । अफ्र वस्पोलं थुगुक्यासेटया समीक्षा तकं याना कार्यक्रमया गरिमा अप्वय्का बिज्यात । अथे हे २०५८ साल भाद्र २ गते शनिवार

प्रज्ञानन्द स्मृति म्ये मुनाः भाग-२ क्यासेट विमोचन याना । थुगु क्यासेट पिथने धुंका वस्पोलं जिमित भाग-३ क्यासेट पिथनेगु सा दिवंगत जुया बिज्याय् धुंकुपिं भन्तेपिसं च्वया बिज्याःगु म्ये कःघानाः क्यासेट पिथंसा बाँलाइ धया बिज्यात । जिमितं नं वस्पोलया विचाःयात सहर्ष स्वीकार याना, तर कार्यक्रम धासा याय् मफुनि ।

थौ वस्पोलं याय् मानिगु, सिधय्के मानिगु ज्या अथें हे तया आकाभाकां परलोक जुल । वस्पोलया दिवंगतं जिमित अपूरणीय क्षति जुल । तर प्रकृतिया नियमयात सुनां नं विपरीत याय् फइमखु, वस्पोलया सुगतिया कामना याना । निनानं निर्वाण लाभ याना बुद्धपुत्रया सार्थकता प्राप्तयाना बिज्याय् फय्मा धका नतमस्तक जुसे आशिका याना ।

सुदर्शन भन्ते व ऋणीगु तच्चा साहित्य

-गणेशवीर शावय

सुदर्शन महास्थविरया देहावसानं भाषाया ख्यलय् धर्मया ख्यलय्, संगठनया ख्यलय् व मेमेगु ख्यलय् नं आपालं थाय् शून्य जूगु आभास ब्वलंका ब्यूगु दु । भिक्षु सुदर्शनया ज्वःमदुगु ब्यक्तित्व व आयामयात काचाक्क सुनानं पूर्वका बी धयागु आस हे गनं खने दयाच्चंगु मदु । नेपालभाषा व साहित्यया ख्यलय् वसपोलया अभाव ताः ई तकं जुयाच्चनीगु खँय् शंका मदु ।

सुदर्शन भन्तेयात जिं म्हस्यूगु जि स्कूलय् आखः ब्वना च्वनागु इलय् हे खः । आनन्दकुटी विद्यापीठय् आखः ब्वनाच्चनागु इलय् अन नेवाः भाय् स्यनीम्ह माष्टर गिरिजा प्रसाद जोशीजुं स्कूल त्वःतेवं अन नेपालभाषा ब्वंकेत बिज्याःम्ह सुदर्शन भन्ते लिसेया म्हसीका नं उगु इलनिसें हे जूगु खः । थुकथं जिम्ह नेपालभाषाया गुरु मध्ये छम्ह सुदर्शन भन्ते नं जुल ।

स्कूलया इलय् म्हस्यूम्ह सुदर्शन भन्ते लिसे जिं हाकनं तःदँ लिपा जक सम्पर्कय् वयेफत । स्कूल त्वःताया तःदँलिपा सुदर्शन भन्ते नापलाःबलय् भन्तें जितः म्हमसी धुकल जुइ धयागु जिगु मती । तर किपूया विहारय् जिगु हे नां कयाः म्हं फुला धकाः न्यंगु न्ह्यसलं जि अजू नं चायागु खः । अले सुदर्शन भन्तें “छंगु नां व लेख जिं बरोबर ब्वना” धकाः धयाबिज्याःगु खँ जितः थौं नं भलभल लुमंसे वः नि ।

‘ईलोहं’ मचालय्-पौ पिदने धुकूगु शायद दच्छिति हे दत जुइमाः छन्हु नातिबज्रथाय् त्वःता तःगु ईलोहंयात लेख धकाः जिगु न्ह्यःने तपाःगु खाम छपाः बीहल । चायेका स्वयां ला उकी सुदर्शन भन्तेया स्वपुं मयाक लेख अले उकियात त्वःगु किपा नं चानाः तयातःगु जुयाच्चन ।

(५९)

ईत्वहं मचा पत्रिकायात मतिना यानाः उलिमछि च्वसु
 च्वयाहःगु तःधंगु हे खँ थें जिं तायेका । लेख ध्यने स्वयां न्ह्यः
 निक्वः स्वक्वः भन्तेनाप खँलाबला जुइधुंकूगु खः, तर उगु
 पत्रिकाया विषय गबलें खँ मज । लिपा भन्तेया च्वसु पिदने
 धुंकाः छगू सभाय् नापलाःगु इलय् जिं भन्तेयात च्वसुया नितिं
 सुभाय् बिसें मेमेगु च्वसुया नितिं नं इनाप याना । उब्ले भन्ते
 धयाबिज्याःगु खँ जितः आः नं लुमनि, “स्व नरेश, छंगु ईलोहं
 जिं न्हापां निसें स्वयाच्च्वनागु खः । भीगु भाषाय् दकलय् म्हो
 जुयाच्च्वंगु हे मचा साहित्य खः । मस्तयत्त नेवाः भासं च्वनेगु
 ज्वलं बी मफुत धाःसा उपिं तःधिकः जुयां नं नेवाः जुइ फइ
 मखु । उकिं छंगु पत्रिकायात तसकं व्यापक यायेमाः । जिके थये
 मस्तयत्त बीगु ज्वलं गुलि दु गुलि, बरु छं पत्रिका जक मदिक्क
 पिथना च्वं, जिगु स्वास्थ्य नं थौकन्ह्य उलि ठीक मजू । छन्त
 माः कथंया ग्वाहालि जिं बी ।”

उगु इलय् धात्थें भन्तेया डायविटिज ल्वय् तसकं चर्के
 जुयाच्च्वंगु ई । छुं छगः आखः जक च्वने माःसां मिखाय् तयातःगु
 चरमां न्ह्याये मदयाः चरमाया नं चःने आइग्लास तयाः
 स्वयाबिज्यायेमाःगु ई । धात्थें उज्वःगु इलय् नं ईलोहंयात गथे
 लेख च्वयाबिल जुइ धयागु मती ।

मचा साहित्यया विकास जुइमाः, नेवाः मस्तयत्त थःपिनि
 पुर्खाया खँ थुइका बीमाः धयागु मान्यता सुदर्शन भन्तेयाके न्हापां
 निसें हे दुगु कारणं नेपालभाषाय् आपालं चिचीधंगु सफू पिदंगु
 खः । अथे हे ‘बालोपयोगी सचित्र बुद्ध जीवनी’ सफू बैककय्
 अनुवाद याकाः ताइवानं छापे याकाः थनया गां गामय् तकं
 ध्यंकेगु कुतः जूगु खः । मस्तयत्त न्ह्याब्लें न्ह्यागु विषय नं
 मांभासं मदिक्क च्वनेत ज्वलं खाकेमाः धयागु बिचाः ब्वलंकाच्च्वंम्ह
 भिक्षु सुदर्शन ‘ईलोहं’ मचालय्पौ पिदनाच्च्वंगु खँयात सन्तुष्टिया

विषय तायेका: लयपतिकं पिदनीगु ध्व मचालयपौयात किपूया
विहारं हे मस्तयत्त इनाबीगु खं नं जूगु ख: । तर.....।

सुदर्शन महास्थविरया असामयिक देहावसानं हरेक
ख्यलय् लिच्च: ला: थें भीगु मचा साहित्यया विकासया खय् नं
लिच्च: लाइगु निश्चित दु । अथे ख:सां सुदर्शन भन्ते ईलोहंयात
छु गनतक ध्यंकेगु बिचा: यानाबिज्या:गु ख: धुगु मचालय-
पौयात अन हे ध्यंकेगु कुत: धुगु प्रकाशनया जुइ । अले संभवत:
ध्व ज्या हे वसपोलयात दकलय् ल्व:गु व स्वच्छगु श्रद्धाञ्जलि
जुइ । बस धुलि हे ।

सुदर्शन भन्ते जिगु निति इनसाइवलोपेडिया खः

-रीणा तुलाधर,
'परियत्ति सद्धम्म कोपिड'

नेपालय् थेरवादी बुद्ध धर्मया पुनरुत्थान यायेगुली योगदान ब्यूपिं सःस्यूपिं पूजनीय भन्तेपिं छम्ह छम्ह यायां पाः जुया वनाच्वन धयाथें साप हे नुगः ख्वयाच्वन । नेपालय् बुद्धधर्म, लुम्बिनी क्षेत्रया ऐतिहासिक व पुरातात्विक अनुसन्धान, नेपालभाषा साहित्य, नेपालय् बौद्ध परियत्ति शिक्षा, त्रिभुवन विश्वविद्यालयया संस्कृति विभाग इत्यादि थी थी ख्यलय् ततःधंगु देन बियाबिज्याःम्ह पूजनीय सुदर्शन भन्ते थौं आकाभाकां मदुसेलि ध्व फुकं ख्यलय् दुध्याःपिनि नुगलय् तःधंगु बज्रपात जुल नापंतुं सकसिगु नितिं छगू तःधंगु क्षति जुल ।

व्यक्तिगतं सुदर्शन भन्तेनापं जिगु स्वापू छम्ह भिक्षु व छम्ह उपासिकाया नामं खः । व स्वयाः नं अप्वः छम्ह गुरु व शिष्याया नामं धायेमाल । वसपोल मन्त धाःगु खँ न्यने मालेवं निसें वसपोलनापं व्वनागु, सयेके सीके यानागु ज्ञान गुणया खँया स्मरणं जितः लित्तु लिनाच्वन ।

ज्ञानया अपार भण्डार वसपोल जिगु नितिं छगू इनसाइ-क्लोपेडिया (विश्वकोष) समान जुयाबिज्याःगु खः । विशेष यानाः ऐतिहासिक अनुसन्धान थेंज्याःगु विषय वस्तुपाखे छुं जानकारी काये मालकि जि सुदर्शन भन्तेयाथाय् ब्वाय् वनेगु । विहारय् वनाः वसपोल नाप लानाः खँल्हाबल्हा यायेगु । पलखया खँल्हा-बल्हाया दुने वसपोल जितः जानकारी बीकथं थुलि खँ कनाबिज्याइ कि जिगु स्मरण शक्तिंला न्ह्याये दयेके हे थाकुइ । जिं काचाकाचां नांट बुकय् टिपे यायेगु । उघिमय् पानाका (६२)

पाना जाइ नोट बुक । गबलें विहारय् वने मफइबलय् फोनय् जकसां न्यनेकने यायेगु । वसपोल फोनय् जकसां खँ कनेत उसि मचाः । फोनय् जक खँ ल्हानाः हे पाना पाना आखः च्वये मायेक वसपोल जितः स्यने कने यानाबिज्याइगु । छुं विषयवस्तुया लागी छु सफू स्वयेगु बांलाइ थें धकाः छसः जक न्यनेवं वसपोल व विषययागु थुलि सफू व सूचना श्रोतया बारे नां कनाबिज्याइ कि व फुकं सफू जिं ब्वने फइगु ला छखें ति व सफू जिं माले तकं हे फइगु मखु । गबलें मती वइ वसपोलयागु न्ह्यपु कम्प्युटर ला मखुला धयाथें । छगू विशाल ज्ञानया भण्डार खः सुदर्शन भन्ते । भकारीइ स्वथना तयागु अन्न माल धायेवं क्वकयाः नये थें छगू फोन कलं हवाररं कुहां वइगु व ज्ञानया भकारी थौं जिगु नितिं प्वना वन, खालि जुल । अःपुक दयाच्वंगु जिगु सूचनाया श्रोत बन्द जुल ।

भन्तेया नापं जूगु छगू निगू अविस्मरणीय घटना न्ह्यथने मास्ति वयेका च्वन थौं थ्व ख्वःगु नुगलं । छुं दँ न्ह्यः सुदर्शन भन्तेयात मिखाया ल्वचं मिखां मछुया वंगु खः । अब्ले वसपोल आखः ब्वने, च्वये छफुति हे मफयाच्वंगु ई । जि थःत हे माःगु ज्या छगू ज्वनाः कीर्तिपुरय् विहारय् नापलाः वनागु । वसपोल आइ ग्लासं स्वयाः स्वयाः आखः ब्वना च्वनाबिज्यात । जिं मिखा तसकं मजिया च्वनला छु थें धकाः न्यनागु बखतय् वसपोल नुगः मछिंकाः खँ ल्हानाबिज्याःगु थौं थे हे लुमनि । खँ ल्हाल्हां सोफाय् फ्यतुना च्वनाबिज्याःम्ह बाथाक्क दना “का नु रीना जिं छन्त क्यने, जिगु मिखां याये मानिगु ज्या गुलि दिन” धकाः धयाः जितः दुने च्वंगु क्वथाय् छगः छगः दराज पतिं थी थी विषयया सफू मिले यानाः तयातःगु दु, गुगु कि अध्ययन, अनुसन्धानया भूवलय् वसपोलया ल्यं दिनगु ज्या खनी । “का स्व, थ्व फलानो फलानो विषयया सफू, जिगु मिखां याये

मानिगु ज्या ध्व का, ध्व का, ध्व का...." धाधां दराज पतिं जितः
न्यनाबिज्यात । भन्तेया मिखां ज्या मब्भूगुलिं तसकं नुगः क्वतुंका
च्वनाबिज्याःगु अब्बे । तर लिपा वसपोलया मिखा लन धयागु
सिसैलि जि साप लयतायागु । तर धौ वसपोलया मिखा जक
मखु देह हे मदयावन । वसपोलया उगु पूमवंगु ज्या सुनां
पूवकी थें ।

जिमि तता च्वमि लोचनतारायात पञ्चवीरसिं सिरपाः
ब्यूबलय् उगु कार्यक्रमय् सुदर्शन भन्तेयागु प्रवचन नं दुगु खः ।
उकुन्हु वसपोलं बियाबिज्याःगु प्रवचनया विषय जिं अध्ययन
यानाच्वनागु हे विषय लाःगुलिं जि खूब ध्यान बियाः न्यना ।
न्यनाबलय् मथूगु छगू निगू खँ न्यने मास्ति वयाः कार्यक्रम
सिधयेकाः वसपोलयात नापलानाः न्यं वना । उब्बे ग्वःकः
ग्वःकः लिसा लिसा कयाः न्यनाच्वनां हे वसपोलं जिगु न्ह्यसःयात
ध्यान हे मब्भू । न्हिलाः न्हिलाः थुलि हे जक धया च्वनाबिज्यात,
"थुगुसी लोचनतारां काल आकिवं ध्व सिरपाः छं काये माः
खंला । आकिवं ध्व सिरपाः रीनां काइ ।" बुद्ध धर्म सम्बन्धि लेख
च्वःपिन्त हनाय् बीगु थुगु सिरपाः जिं कायेमाः न्हिं धकाः लिसा
लिसा कयाः जितः हःपाः बिया च्वनाबिज्याःगु लुमनीबलय् नुगः
च्वास्स मिं ।

नेपालय् बौद्ध परियत्ति शिक्षाया उन्नति, प्रगति व
विस्तार यायेगु वसपोलया तःधंगु इच्छा । छन्हु जितः फोन
यानाः आज्ञा जुयाबिज्यात थथे : "बौद्ध परिर्यात्तिया विकासया
लागिं छं ज्या यायेमाल । खालि "खँ" जक मखु, "ज्यां" हे ज्या
याये माल । खँ ल्हाइपिं ला आपालं दु ।" जिं 'ज्यू' धकाः म्हुतुं
जक धया । थौतक उगु आज्ञा पालन याये मफुनि ।

थगुने जि बैकक वनाबलय् वने न्ह्यः वसपोलनाप
फोनय् खँ ल्हाना सुगन्ध भन्तेयागु बैककयागु ठेगान कायेत ।

जि बैकक वनेत्यना जक धायेवं वसपोलं अनयागु स्वयेबहःगु
 विहार फुक्कया नां व ठेगाना कनाबिज्यात । कन्हय्कुन्हु हानं
 वसपोलं तुं फोन यानाः अभ् मेमेथाय् चाःहिले बहःगु थाय्,
 पार्कया ठेगाना थुलि कनाबिज्यात कि जितः ला लुमंकेत हे
 थाकुल । थजाःगु चिचिधंगु खँ नं थौं लिसा काकां जिगु लुमन्तिइ
 वयाच्चन । पूजनीय सुदर्शन भन्तेया स्मरण जक हे दनि ।
 वसपोल ला भीगु न्ह्यःने मन्त । दनिसा वसपोलयागु कृति,
 देन, उपदेश व मार्ग निर्देशन । उत्पत्ति जुक्व तत्व विनाश
 जुइगु ध्व हे 'अनित्य' भीसं थुइके माःगु सत्य जुयाच्चन ।

बुद्धशासनिक छगः नगु महास्थविर भिक्षु सुदर्शन बिनावन

- कोण्डह्य

बुद्ध धर्म व नेपालभाषं राणा शासनया पतन लिसे लिसें फयेमाःगु उगू जीवन्त बाखं थौं बुलुहुं इतिहासय् हिलावनाच्वंगु दु । उबले नेपालय् थेरवाद बुद्ध शासनया पुनर्जागरण काल न्ह्याःगु खःसा उबले तुं बुद्ध धर्मया माध्यमकथं नेपाल भाषाया साहित्यिक क्षेत्र च्वजायेकेगुकुतः आपालं जूगु खनेदु । थेरवाद बुद्ध शासनया पुनर्जागरण लिसें लिसें नेपालभाषायात माध्यम भाषा कथं कताक्क ज्वनाः प्रव्रजित ब्यक्तित्वपिं छसिकथं भिक्षुपिं प्रज्ञानन्द (कर्मशील), धर्मालोक, महाप्रज्ञा, अमृतानन्द पिलूवःगु खःसा उबले बुद्ध धर्मयात च्वन्ह्याकेत गृहस्थपिं धर्मादित्य धर्माचार्य, भाजुरत्न उपासक, चित्तधर हृदयपिं न्ह्यचिलादीगु खः । नेपालय् थेरवाद बुद्धशासन हाकनं दुतिंगु वा पुनर्जागरण जूगु बागू शताब्दी मल्याकं पुलेधुंकलसा बि.सं. २००१ सालय् बुद्धधर्म प्रचार-प्रसार याये मद्दु धकाः भिक्षु-श्रामणेरपिंत देसं पित्यंगु दु । उब्ले थेरवाद बुद्ध शासनयात सुथालाक्क गुललं तुइक न्ह्यज्याकेत थःत पानावपिनिगु जीवनयात नं ल्वमंकेगु ज्या याये मज्यु ।

थेरवाद बुद्ध शासनया पुनर्जागरणं ल्य न्हापांगु पुस्तां हे सात सालया क्रान्ति लिसेलिसें २००७ सालय् 'सुखा संघस्स सामग्गी' (छ्धीछ्पाँया-छ्पुचः जुइगु सुखकर) यागु मू आज्जु ज्वनाः 'अखिल नेपाल भिक्षु महासंघ' नीस्वनेगु ज्या जूगु खः । थुगु इलय हे श्रामणेर सुदर्शन निगूगु पुस्ताया छम्ह लाक्षणिक ब्यक्तित्वया रूपय् दंवःगु खः ।

मेपिंत हाकनं छकः बिचाः यायेमाः कथं श्रामणेर अवस्थाय् हे कलम ज्वःम्ह, वाक्सिद्धि दुम्ह खः धयागु खँ समकालीन

श्रद्धालुपिंसं थौं तकं लुमंका हे च्वंगु दु । श्रामणेर सुदर्शनं उगु
 इलय् छम्ह प्रव्रजित व्यक्तित्व खयां नं नेपालभाषा आन्दोलनया
 ज्याभ्रवल्य् भू सीदयेक हे थःत पाना वंगु खः । बौद्ध साहित्ययात
 नेपालभाषाया माध्यमं नाटक विधाय् तःजिकेगु ज्यां वसपोलयात
 छगू इलय् नेपालभाषाया नाटक ख्यलय् शेक्सपियर कथं स्वयेगु
 याः । बौद्ध साहित्यया ख्यलय् वसपोल थःगु मौलिकतायात च्वसा
 क्षेत्र्य् छ्यलाः तःधंगु गुण याना थकूगु दु । स्वाध्यायनं लिपा
 वसपोलं थःत पिब्वये धुंकाः संस्कृति विषयक स्नातकोत्तर जुयाः
 त्रि.वि.वि.स प्राध्यापक समेत जुल ।

बुद्ध भूमि नेपाल अधिराज्य्य् बुद्धधर्मया विकास्य् राज्यं
 उदासीनता प्रति पतिं धस्वाकेफुम्ह व्यक्तित्व कथं भिक्षु अमृतानन्दं
 ल्यु भिक्षु सुदर्शन दंबिज्याःगु खः । गुम्हसिनं लुम्बिनीया बारे
 सत्यतथ्य खँ पितहयाः विश्वया दबुली नेपाःया न्हाय् तयेगु ज्या
 यासं स्वयं थःनं छम्ह आधिकारिक व्यक्तित्वया दसु खः धकाः
 क्यनावंगु दु । वसपोलं जीवनया अन्ततकं लुम्बिनीइ लुया वःगु
 सिद्धार्थया जन्म स्मारक (मार्कर स्टोन) स्थलयात चैत्याकार
 बियाः हे दयेकेमाः धकाः बकालत यासं बः बीगु ज्या यानावंगु
 खः । शासनिक ज्या-खँ व नीतिगत खँय् अडिग जुयाः, ल्वायेमाःथाय्
 ल्वानाः, हालेमाःथाय् हालाः, छुं नं समस्या वइबलय् तत्काल तर
 दुरदर्शी जुयाः निर्णय बीगु क्षमताया धनी वसपोल शारीरिक
 रूपं बाह्य व्यक्तित्व मदुसां बौद्धिक प्रखरता व ज्वःमदुगु कथंया
 लेखन शैली वसपोलया विशेषता हे खः ।

महास्थविर भिक्षु सुदर्शनयात नेपाल्य् थेरवाद बुद्ध
 शासनया छगः थिनाच्चंगु नगु धयां छुं मपाः, वसपोल निगूगु
 पुस्ताया छम्ह सशक्त बुद्ध शासनिक बहुआयामिक व्यक्तित्व खः ।
 प्राज्ञिक एवं बौद्धिक प्रबुद्धवर्गया न्ह्यःने थःत पिब्वयेफुपिं
 प्रव्रजितपिनिं ल्याः तसकं म्हों हे तिनि थन । थुकी नं छगू पुस्तां

ल्यू मेगु पुस्तायापिं ल्याः तसकं म्हो हे तिनि थन । अभ् ला छगू पुस्तां ल्यू मेगु पुस्तायापिं तयार जुयावं वने माःगु खः, शासनिक अभिभारा बहन यानावनीपिं जिम्मेवार ब्यक्तित्वपिं तयार यानावं वने माःगु खः तर उकथं जुइ मफुनिगु आः हे स्पष्ट छुमा खने दःवःगु दु । धात्थें धायेगु खःसा भिक्षु अमृतानन्दया व्यक्तित्वं ल्यू नेपाःया धेरवाद बुद्ध शासनिक ख्यलय् नेतृत्वदायी कथंया भूमिका म्हितेगुली भिक्षु सुदर्शन न्ह्यचिलाच्चंम्ह व्यक्तित्व खः । थौं वसपोलया देह अवसानं अखिल नेपाल भिक्षु महासंघयात तःधंगु धक्का लाःगु दु, थुकी धर्म संवेग उत्पन्न यासैं धैर्य धारण यायेगु बाहेक मेगु उपाय सम्भव नं मदयेधुंकल ।

बुद्ध शासनिक ख्यलय् ज्वःमदुपिं व्यक्तित्वया धलखय् धिनाच्चंम्ह सर्गःया छगः नगु थौं लुकु बिनावंगु हे जुल, अवश्य नं थुकिं बुद्ध धर्मया अनुरागीपनिगु नुगः ख्वयेका ब्यूगु दु । थूगु शोकया घडी वसपोलयागु बुद्ध शासनिक योगदानयात नुगलय् थनेमाःगु उपिं योगदानयात प्रेरणा भाःपाः भ्नीपिं न्ह्यज्यायेमाःगु दु, बुद्ध शासनिक क्षेत्रयात धिसिमिसि धायेकेत न्ह्यज्याना हे च्वनेगु धात्थेंगु वसपोल प्रतिया श्रद्धाञ्जली देछा जुयाबी फइ । अथे हे प्रव्रजितपिनि दथुइ विशेषतः स्वंगूगु पुस्ता 'अलर्ट' जुइमाःगु अपरिहार्यता खः धइगु अनुयायीपिसं तायेकूगु खँ जायज खः धइगुली सकसियां ध्यान केन्द्रित जुइमाः । ईब्यःयात ध्यान तसें बौद्धिक तवरं न्ह्यज्यायेगुपाखे सकसियां नुगः क्वसायेमाः । संघया अवस्थायात धिसिमिसि धायेकेगुपाखे सजग जुसें संघया जःपिनि दथुइ बरोबर सौहार्दपूर्ण मेलमिलाप लकस-वातावरण श्रृजना यानाःलि सुयां वैचारिक मतभेद जूसां तबि मंकाःगु सैद्धान्तिक पक्षय् सकलें सकलें छधी व छप्पं जुइमाःगु थौंया आवश्यकता जुयाच्चन । संघय् थःगु हे महत्व व विशेषताया

लिधंसाय् क्वातुगु नियम दयेकाः दुजःपिंत चीगु स्वयेमाः ।
मखुसा दुजःपिसं हे नियमयात चीगु यानाहल धाःसा उगु
स्थितिं मेमेगु स्थितित ब्वलनावनीगु खनेदु ।

थ्व इलय् नेतृत्व संकटय दु धकाः म्हुतु तछ्यायेगु
ज्या जूगु दुसा थुकियात भिक्षु संघं रचनात्मक तवरं स्वीकार
यायेमाःगु अवस्था नं खने दयाच्चंगु दु । संघयात छ्धीछपाँय् (
एकताया सूत्र) यान्ना तयेगु, समग्रभाव पिज्वयेकाः टूटफूटया
अंकुररहित अवस्था पिज्वयेकाः, प्रसन्नतापूर्वक बिना वादविवाद
धर्म व विनययागु अभ्यास यासें उकी जीवनयात प्रतिष्ठित
याना वनेगु सुखया मूल खः धयागु खँ सकसियां नुगलय् थाति
तयाः न्ह्यज्याः वनेगु सकसियां हे लागिं सुखकर विषय खः ।
बुद्ध भूमि नेपाल अधिराज्यय् बुद्ध धर्म वा बुद्ध शासनया
पुनर्जागरणय् अखिल नेपाल भिक्षु समहासंघया तःधंगु देन दु,
थुकियात मह्येकुसें हे स्वीकार यायेमाः ।

न्ह्यागु हे थजुइब्यु, शोकया घडी, धर्म संवेगया अवस्था
खः, वसपोलया देह अवसानयात भीसं स्वभाव धर्मकथं स्वीकार
यासें थःथः पिसं थःथःगु क्षमतायात सुदपयोग यासें शासनिक
अभिवृद्धिया ज्याखँय थःत पाना वनेगुपाखे केन्द्रित जुयावनेगु
सकसियां लागि सुखकर विषय खः ।

अन्तय् वसपोल श्रद्धेय सुदर्शन महास्थविरया निर्वाण
कामना ।

पूज्य सुदर्शन भठ्ठेया प्रेरणाय्

-रत्नसुठ्ठर शाक्य, स्वप

नेपालय् स्थविरवाद बुद्धधर्म पुनरुत्थान याना बिज्याःपिं आपालं भन्तेपिं थुगु छगू दशक (बि.सं. २०४९-४९) या दुने मंत । २८ फागुन २०४९ कुन्हु संघमहानायक भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविर, भिक्षु प्रज्ञारश्मि महास्थविर-२७ कात्तिक २०५१ कुन्हु, २४ फागुन २०५२ कुन्हु भिक्षु महानाम 'कोविद' महास्थविर, ८ कात्तिक २०५४ कुन्हु निम्ह संघनायक भिक्षु शाक्यानन्द महास्थविर, भिक्षु सुमंगल महास्थविर २२ फागुन २०५५ कुन्हु, अले भिक्षु चुन्द महास्थविरनं १७ फागुन २०५६ कुन्हु मंतसा सा ५ श्रावण २०५९ कुन्हु भिक्षु सुदर्शन महास्थविर नं मंत ।

पूज्य सुदर्शन भन्ते- नेपालय् स्थविरवाद बुद्धधर्म पुनरुत्थानया निगूगु चरणयाम्ह छम्ह प्रतिष्ठित श्रामणेर एवं भिक्षु जुया बिज्याःमह खः । वसपोल धार्मिक, साहित्यिक, सांस्कृतिक, पुरातात्विक जगतय् जक न्ह्यलुवा जुया बिज्याःमह मखु मेमेगु आपालं थी थी ख्यलय् नं अमूल्य योगदान बिया बिज्याःमह बहुआयामिक व्यक्तित्व खः । वसपोलयात शरद कसाःया शब्दय् हानं छको लुमंके-

“वसपोल छम्ह भिक्षु, थेरवादी बुद्धधर्मया न्ह्यलुवा, नेपालभाषाया तःजिम्ह साहित्यकार, लुम्बिनी जिषयया ज्वःमदुम्ह ज्ञाता, संघर्षशील व्यक्तित्व, थः स्वया क्वकालिपिं भन्तेपिन्त छुं नं अध्ययन यायेगु नितिं माःगु कथं हःपा बिया बिज्याःमह, अन्तर राष्ट्रिय ख्यलय् ब्वय्बहःमह छम्ह व्यक्तित्व, छम्ह प्रखर वक्ता आदि सकतां गुण दुम्ह छम्ह व्यक्ति खः ।”

वसपोल भन्तेनापं थुगु पंक्तिया च्वमिया स्वापू (चिर-परिचित) नीदँति न्ह्यःनिसें दुगु खः । नीदँ-नीदँ न्ह्यः श्रद्धेय

(७०)

भिक्षु विवेकानन्द महास्थविर (बि.स. १९७३-२०४२) तस्सकं मफया च्वंगु । वसपोलया २०३८ सालया वर्षावासया ईः या दुने हे ख्वपया बौद्ध समस्कृत विहारं स्थानीय भक्तपुर अस्पतालय यंके माल । थुकिं लछि लिपा २० भाद्र २०३८ कुन्हु पूज्य सुदर्शन भन्तेनं अमृतानन्द भन्ते (बि.सं. १९७५-२०४७) यात नापं ब्वना अस्पतालय भन्तेयात स्वः बिज्याःगु खः ।

खँया खँय् प्रसंग वय्का थःगु विगत या छुं छुं न्ह्याइपुगु घटना त नं कना बिज्याःगु लुमसे वः-

वसपोल कलकत्ताय् “धर्मोदय” मासिक पत्रिकाया ‘सहायक सम्पादक’ जुया च्वनाच्वंगु ई, १९ फरवरी १९५६ कुन्हु स्व.श्री ५ महेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव लुम्बिनी सवारी जुइगु जुया कलकत्ता-लुम्बिनी थ्यंकेत वया च्वनागु हँ । उगु इलय् छगू स्टेशनय् निम्ह विद्यार्थी (कलेज थ्यपिं) पिं नापं ताः ईतक न्ह्याइपुक समय बिते याना बिज्यागु जुया च्वन । न्ह्याइपुगु खँ ध्व खः कि वसपोलं अबले समय बिते यायेया निंतिं (रेल महनिगुलिं) थःके दुगु पत्रिका पूर्वक स्वया नं ई मवनिगुलिं पत्रिका उत्थां स्वया च्वंबले वसपोलयात लक्षित याना इमिसं धाःगु जुया च्वन । देखो ! देखो !! उस ढोंगी साधुको, कैसा धाक जमा रहा है ! पढ्नेका ढंग तो देखो !

इपिं वसपोलया न्ह्यःने वया अनेकः खं न्यंगु जुयाच्वन ?

वसपोलयानं ईः छ्याय्माःगु दु, उकिं भचा म्हाइपु छ्याय्गु विचाः याना इमिसं न्यंगुलि छ्यं जक संका बिज्याना हँ, अर्थात मूक (लाटा) पहः पिकया बिज्यागु जुयाच्वन । अलेला इपिं मध्ये छम्हेसिनं साधारण रूपं एशियाया नक्सा च्वया लड्का, बर्मा, थाइलैण्ड, तिब्बत, मंगोलिया आदि देशय् ल्हाः पचिं सुया-क्या तु यहाँका है ? वहाँ का है ? धाधां न्यनाच्वंगु जुयाच्वन । वसपोल अभ्क नं संम्क च्वना बिज्याना हँ । अले हानं छम्हं

मेम्हसित भिक्षुपिनि परिचय बिल हँ- ये लोग भगवान् बुद्धके बेटेके बेटे है।" आदि धा:धां: बुद्ध धर्म- धर्म सम्बन्धि ख:गु मखुगु, अनेक परिचय ब्युब्यु वन हँ । अलेला जि हे मजिया प्यात्त छगू शब्द पिहाँ हे वल हँ । अलेला इमिसं ये तो बोलता है ? धाल हँ । थुकिं लिपा इमित वसपोलं बुद्ध, बुद्धधर्म व भिक्षुपिनि सही परिचय ब्युब्यु वना हँ, अलेला रेल थ्यंक, रेल मन्त्याक तले, अफ वसपोलया सामान समेतं रेलय् तयाबिया सिट समेतं रिजर्व याना बिल हँ, वसपोलया खँ बडो ध्यान तया न्यना च्वन हँ । रेल न्त्याय् धुंकातिनि नमस्कार याना ल्याहाँ वन हँ ।

जित:वस्पोलं अम्बेडकरया बौद्ध धर्म हे मानव धर्म ख: धैगु सफू, महापण्डित राहुल साँकृत्यायनया सफू ब्वनेगु एवं संकलन यायेगुली गुहाली याना बिज्या:गु दु । वसपोलं महापण्डित राहुल साँकृत्यायन (सन् १८९३-१९६३) मदय् धुंका स्वदँ लिपा (सन् १९६६ स्) राहुल साँकृत्यायनया साँक्षिप्त जीवनी, वसपोलया च्वसाय् नेपाल यात्रा (सन् १९२३, १९२९, व १९३६) या विवरण, वसपोलया लेख संकलन नापं वसपोलया संस्कृति व साहित्यया नं विवरण तया (सम्पादन् यानां) "नेपाले राहुल" नामं पिकया बिज्या:गु सफूलिं विशेष प्रेरणा जूवन्तं । पूज्य भन्तें राहुलया स्वँगू सफूनं ५ मार्ग २०३८ कुन्हु बिया हया विज्यात । उगु सफूत ख:

- १) रुस मे पच्चीस मास
- २) मेरी जीवन यात्रा, भाग-२ व
- ३) दाखुदा (उपन्यास) ।

थुकथं भिक्षु सुदर्शन महास्थविरया प्रेरणां थुगु पंक्तिया च्वमियात बाबासाहेव डा.अम्बेडकर व महापण्डित राहुल साँकृत्यायनया जीवनी (लेखया रूपय) च्वय्गु, सुअवसर प्राप्त जूवंगु ख:सा लिपा थुकियात विस्तृत याना "बाबासाहेव डा.अम्बेडकर" व "भिक्षुत्रयी" (महापण्डित राहुल साँकृत्यायन,

भदन्त आनन्द कौशल्यायन व भिक्षु जगदीश काश्यपया जीवनी) सफू प्रस्तुत याय् फुगु धाय् माल । वसपोलं जितः “धर्मोदय” पत्रिका संकलनस नं टेवा विया बिज्यागु दु ।

भ्रिदँ-भ्रिन्यादं न्ह्यःनिसें थःम्ह विशेष याना बौद्ध जगत्या जुया च्वपिं छम्ह निम्हसिगु जीवनी (संक्षिप्त रूपं) च्वयागु आनन्द भूमि, धर्मकीर्ति व न्हूगु ‘धर्मोदय’ पत्रिकास प्रकाशित जीवनी च्वयागु याना हयागु खंका बिज्याना छन्हु वसपोलयात नापला वनावले चिट् छक बिया बिज्यात, गुकि वसपोलं महान पुरातत्ववेत्ता जनरल अलेक्जेण्डर कनिंघम, बौद्ध वाङ्मय सुविख्यात अंग्रेजी अनुवादक- डा.टी डब्लू- रीस डायविड्स, त्यागशीलताय् सुविख्यात अमेरिकन मयजु मेरी ऐलिजाबेथ फोस्टर थुकथं, वसपोलया घ्वासां “बौद्ध जगतका स्मरणीय व्यक्तिहरू” प्रस्तुत याना हयागु जुल । गुकिया तेश्रो भाग पूर्ण याना चौथो भाग गर्भय् तयाच्चना ।

यूरोपया बौद्ध विद्वानपिनिगु जीवनी च्वय्त वसपोलया “विश्वय् बुद्ध-धर्म, भाग-४” सफू अतिकं ज्या कयागु (सन्दर्भ) लुमंसे वल । वसपोलं जापानी “भिक्षु निचिदात्सु फूजी” या जीवनी च्वयेत २९ माघ २०४८ कुन्हु फुजी गुरुया प्रसंगया निगू सफू, (जापानय् प्रकाशित) बिया हया बिज्याःगु कथं भिक्षु निचिदात्सु फुजी सफू च्वयागु खः ।

थुकथं महास्थविर भन्तेनं गबलें छगू-निगू खँ न्यनेकने यायेत फोन नं याना हया बिज्याई । भ्रिला ति न्ह्यः फोन यासे :-

तिब्बतय् धनया समवितरण याम्ह सम्राट सु जुयाच्चन ? वयागु नामं राहुल साँकृत्यायनं सफू छगू समर्पण याना तःगु दु धाःगु, व छु सफ जुयाच्चन ? अले व समर्पण शब्द गुकथं च्वयातल ?

तुरुन्त साम्यवाद हि क्योँ लिकया समर्पण शब्द धयायंका-

“जिसने अपने विशाल राज्य में तीन बार धनका समवितरण कर साम्यवादका क्रियात्मक प्रयोग किया, और इसी कारण जिसे माताने विष दिया, उसी के नगर (ल्हासा) में लिखा यह ग्रन्थ उसी साम्यवाद के पुराने शहीद मुनि-चन्-पो (८४५-४६ ई.) की स्मृतिमें समर्पित ।”

पूज्य भन्तें थ्व हे प्रसंग सम्मिलित याना 'आनन्द भूमि' वर्ष-२९, अंक-७,८ (कथिनमास, २०५८) स प्रकासित याना बिज्या:गु जुल । थुगु लेख ख:- बौद्ध मिखाय राष्ट्रिय विभूति साखा: । थुगु लेखस वसपोलं उपयुक्त प्रसंगयात कया थुकथं उल्लेख याना बिज्यागु दु-

“मु-नि वचन-पोया ८४५।४६ ईश्वीया गरीवपिन्त धन इना बीगु व साहमदयका बीगु ज्यायां ३३३४ दँ लिपा साख्वालं नेपाल मण्डलया मनूतयगु मू साहु पुला बीगु ज्या जूगु खने दु । नेपाल मण्डल व तिब्बतया अबलेया धर्म, संस्कृति व अर्थया सत्तिगु स्वापू पाखें मिखा ब्वयवले मती वं, मुनि वचन पोया दसू व बोधिसत्व चर्याया आदर्श साखाया उगु ज्याय् घ्वासू जुया च्वंगु दतं छुं अजू चायेम्वा.....।”

थुकथं वसपोलं तुरुन्त हे लेख, सफू तयार याना बोधगम्य याना बीफू ।

थथे हे छको छें भोजन बिज्यावले थ:के दुगु “फहियानया यात्रा विवरण” सफू स्वयेत यंका बिज्या:गु नं लुमंसे व:, गुकिया छगू-निगू हप्ता लिपा हे व सफूया आधारय् च्वया बिज्यागु लेख “पाहियानया यात्राय् कपिलवस्तु, लुम्बिनी व रामग्राम” ‘आनन्द भूमि’ वर्ष- १४ अंक-११ स स्वय् खन् ।

भन्ते मदय् न्ह्य: २२ आषाढ २०५९ कुन्हु “लुम्बिनी पुनरुद्धार प्रसंग” शीर्षक तया लेख छपू तयार यानागु वसपोलयात क्यने यंकागु ख: । “बुद्ध-जयन्ती-स्मारिका-२५४६” न्ह्य:ने हया

बिज्याना थःगु “लुम्बिनी सेवाय् समर्पित श्रद्धा” क्यना थुकियात भचा विस्तृत रूपं च्वय्माल धया बिज्याःगु अनुरूप वसपोलया नापं ममेपिसं लुम्बिनी सम्बन्धी च्वयातःगु सफू, धर्मादित्य-लुम्बिनी विशेषाङ्क, भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविर नापं खँल्हा-बल्हा आदि सन्दर्भ कया उगू लेख तयार याना क्यनेयंकागु खः । वसपोलं निगू स्वंगू पेज स्वय्धुंका, मेपिनं वयाच्वंगु कारणं लिपा स्वया तय् धया बिज्यात । मति तया- न्हापाथें वसपोल फोन याना हया बिज्याइ धका ।

भिन्हु लिपा ला दुण्डबहादुर दाइनं सुदर्शन भन्ते तस्सकं मफं, गंगालाल हृदय रोग केन्द्रय् धका जक फोन वयेवं स्वःवना । सुयातं नाप लाके मब्यूगु जुया च्वन । तर कुरुवा निग्रोध भन्तेया कुतलं वसपोल भन्तेयात छ्भा दर्शन याये खन, वस ! थुलि हे....

लिपा ला वसपोल मनूत हे धका.....

आः वसपोलयात लुमंकेगु धैगु हे वसपोलया कृतित लुमंकेगु खः, वसपोलया कृति अध्ययन मनन यायेगु खः वसपोलया कृति संकलन यायेगु खः अले वसपोलयाके दुगु गुण व योग्यता थःथःपिंके नं दय्का वनाः वसपोलं याना-क्यना बिज्याःथें धर्म, भाषा, साहित्य, सम्पदा आदियात संरक्षण व सम्बर्द्धन यानावं यंकेगु खः ।

सुदर्शन भठते व गण महाविहार

-भिक्षु सोभित, गण महाविहार

नेपालय् धेरवादी बुद्ध शासन उन्नति यायेगु ज्याय् आपालं योगदान ब्यूपिं थी थी व्यक्तिपिं मध्ये भिक्षु सुदर्शन महास्थविर छम्ह प्रमुख खः । वसपोलं सम्पादन अनुवाद, च्वया बिज्याःगु ग्रन्थ-चय्गु (८०) नं मयाक दु । धर्म प्रचार प्रसारण यायेगुलिं अमूल्य सहयोग नापं विहार निर्माण यायेगुली नं यक्व देन दु । विशेषं येँ गण बहाले गण महाविहार दयकेगुलि वसपोल भन्तेया प्रयास आपालं दु । ज्ञानमाला भजन खलः स्वयम्भुया आयोजनाय् बहा बहि पत्तिकं बुद्ध पूजा या वनेगु ज्या भूवलय् पीच्याकःगु (४८) थुगु “गगन बही” धयागु थासय् थ्यन, सिमा निमाः, स्वमाःतिया द्वं ख्यो थें जाःगु थासय् लिपा म्हुया माःथं वकुवंले लिच्छवि कालया चीभाः निगः स्वंगः लुया वल, व इलय् थः नाला तःपिं सत्वगुरुजुपिन्सं प्यंगू दिशां बिज्याकपिं भगवान् बुद्धया शिष्य भिक्षु संघपिन्त बुद्ध सम्बत् २५०७ सालय् प्रदान याना बिज्यात । २०२० सालय बर्षा वास समय जूगुलिं- दकले न्हापां श्रामणेर सुदर्शन थुगु थासय् फलचा छगू दयेका च्वना बिज्यात । शुरुबले स्थानीय बासिन्दा तयेसं “छपिं आमकन च्वना बिज्याये फैं मखु, ग्यानापुसे च्वं, ख्याः वै मच्चंसां ज्यू, इत्यादि कथं धाल ।” अय्धाःसां नं उकियात वास्ता मतसे परित्राण पाठ याना धैर्य तथा च्वना बिज्यात । च्वना च्वंबले नं वसपोल यात आपालं दुःख बिल । अप्पां कयेका हइगु, वां छ्वया हइगु, फुसा ख्याय् मफुसा ग्याय् धयाथें ब्यवहार यात । तर “गगन बही” धयागु थाय् गण महाविहार निर्माण यायेगु अधिष्ठान त्वःता बिमज्या । न्हापां वर्षावास च्वना बिज्यात,

(७६)

अनं लिपा भिक्षु सुबोधानन्द, भिक्षु प्रज्ञारस्मि, भिक्षु सुमङ्गल भन्तेपिं स्वम्ह बिज्याना गण महाविहार विकासया लागी अमूल्य सहयोग याना बिज्या:गु खः ।

थःम्हं योगदान यानातःगु गण महाविहारयं इलय बिलय् बिज्याना माःगु सल्लाह बिइगु खः । थन् भन्तेपिं बुढा जुई धुंकूगुलिं ज्यायाना यंकेगया लागी माःगु सल्लाह बियाबिज्याः । पूज्य सुदर्शन भन्तेनं दिना च्वंगु “बौद्ध परियत्ति शिक्षा” संचालन याना मस्तयत् ब्वंकेगु थाय् पुलां जुया जीर्ण जूगुलिं “परियत्ति शिक्षा भवन निर्माण यायेगु जिम्मा जितः आज्ञा बियाबिज्यात । उकथं “निर्माण समिति” गठन यासे धर्मानुशासकया रूपय् पूज्य सुबोधानन्द महास्थविर, पूज्य सुदर्शन महास्थविर च्वना बिज्यात । २०५९।३।१२ गते वसपोल भन्ते बिज्याना येँ महानगर पालिकाया नायः भाजु केशव स्थापितया ल्हाःतिं जूगु सिलान्याश समारोहस ३४०००।- चन्दा, सिमेन्ट १०० बोरा बिया बिज्यात । व हे दिं गण महाविहारे बिज्याःगु अन्तिम दिं खः । आषाढ २६ गते वसपोलया जन्म दिं जूगुलिं सुथय् न्हापां दान व भिंतुनेत वनाबले “छं जिगु जन्म दिं गथे सिल” धकाः न्हिलाः न्यना बिज्यात ।

एकघण्टा नापंच्वना थी थी विषय खँ जुल, भवन निर्माण विषयलय् अतिकं हर्ष ताल । भन्तेनाप अन्तिम खंल्हाबल्हा थ्व हे जुल । बुद्ध शासनया लागी गण महा विहार निर्माण याय्गुली आपालं योगदान बिया बिज्याःम्ह वसपोलयात श्रद्धाञ्जली देछाय्गु परियत्ति शिक्षा भवन तयारी याय्गु कर्तव्य भाःपिया ।

श्रद्धेय सुदर्शन भन्तेया लुमन्ति

-श्रीमति प्रकाश प्रधाणाङ्ग

दाजु समानम्ह श्रद्धेय सुदर्शन भन्ते मदुगु लुमन्तिइ छत्वाःचा नुगः खँचव्य त्यना । बि.सं. २००६ पाखे बुद्धघोष भन्ते व सुदर्शन भन्ते पाल्पा-तानसेन बिज्यात । वर्षावास अन हे च्वना बिज्यात । जिपिं अष्टमी, पुन्ही, औसी न्त्याबले विहारय् वनेगु, बाखं न्यनेगु । भन्तेपिसं नेपाल भाषां हे बाखं कना बिज्याइगु खः । उबले सुदर्शन भन्तेयात सकसिनं मचाम्ह भन्ते धाइगु खः ।

कुशीनगरे श्रामणेर जुया न्हापां पाल्पा हे बिज्याःगु खः । जिमिके नं मचा पहः सा भन्तेयाके नं मचा पहः दुगुलिं खःला वा पूर्व जन्मया संस्कारया स्वापू धाये, ब्वने फु व मफु, हिसाब याये फु कि मफु धका अध्ययनया विषयलय् अनेक न्त्यसःत न्यना बिज्याइगु । थ्व हे क्रमे जिमिसं 'कथिकोदक' धका छगू संस्था दयेका । पूज्य भन्तेपिं छम्ह सित सभापति दयेकेगु अले म्त्यायेमचापिं जक १६-१७ म्ह सिनं छपु छपु बाखं नेपाल भाषां दनाः कनेगु । बाखं मकन धाःसा न्यागः ध्येबा, उपस्थित मजूसा भिगः ध्येबा जरिमाना थजागु । नियम दयेका कथिकोदक संचालन याना ।

वर्षावास सिधयेका बुद्धघोष भन्ते व सुदर्शन भन्ते पाल्पां ल्यहां बिज्यात । तर जिमिके नेपाल भाषां नवायेगु न्यनेगु संस्कार च्वंगु च्वनं ।

कुशीनगरं सुदर्शन भन्ते नं जि व मदुम्ह बाखं च्वमि पुष्पलता श्रेष्ठयात नेपाल भाषां पौ छ्ववया हया बिज्यात । जिमिसं नं सः मसः च्वयाः लिसः बिया । वयां लिपा भन्ते कलकत्ता बिज्याना "धर्मोदय" या अन्तरंग सम्पादक जुया बिज्यात ।

(७८)

जिमिगु ब्याक्क पौ करेक्शन याना लिततं छ्वया हैगु खः । नेपाल भाषाया महत्व कना जिमित बाखं च्वयेगु प्रेरणा बिया बिज्यात । सः मसः बाखं च्वया । जिमिगु बाखं करेक्शन याना “धर्मोदय” पत्रिकाय् प्रकाशित याना बिज्यात । उकिं जिमि च्वयेगु ज्या न्ह्याना वन । थ्व हे क्रमं ७ दँ तक पौया भरय् नेपाल भाषा अध्ययन याना । ७ दँ लिपा ४-५ न्ह्या निरितिं सुदर्शन भन्ते हानं पाल्पा-तानसेन बिज्यात । अबलय् नेपाल भाषा सयेकेथें छिमिसं ब्याकरण नं सयेकेमाः धकाः जिमित ब्याकरण ब्वंका बिज्यात । ‘च, ज, प, ल, त, ख, थ, क नवाय् बले मधाय् धुंकूगु अले विसर्ग व दीर्घ जुइगु स्यना बिज्यात । थुलिं ब्याकरणं यक्व हे ग्वाहालि बिल । जिगु च्वयेगुलि यक्वं सुधार जुल, द्विविद्वं मदयावन । जिगु कलम भहे न्ह्य ज्यात । भन्तेया प्रेरणां जि व पुष्प नेपाल भाषा साहित्य ख्यलय् न्ह्यज्याये फत ।

२०१६ वि.सं. हानं सुदर्शन भन्ते पाल्पाय् बिज्यात । नाटक च्वयेगु प्रेरणा बिया बिज्यात । अले जिं बाखंयात हे नाटकया रूप बिया । व नाटक नं ‘धर्मोदय’ स पिहां वल । १६ सालं हे भन्तेया नेतृत्वय् जिमिसं वृहत् नेपाल भाषा सम्मेलन याना । काठमाडौंपाखें केदार मान व्यथितया नेतृत्वय् २४म्ह साहित्यकार व कलाकार पिं पाल्पाय् भाल । भन्तेनं पाल्पालीपिन्त ‘नेपाल भाषा’ या महत्व थीका बिया बिज्यात । अबले भन्तेया प्रयास व पाल्पालीपिनि सहयोग ‘नेपाल भाषा’ सम्मेलन स्वन्हु तक भः भः धायेक कवचाल । जिगु ‘कलाकार’ नाटक अबले हे प्रदर्शन जूगु खः । थुकथं भन्तेनं जि व पुष्पयात ल्हाःज्वना हे ‘नेपाल भाषा’ ख्यले थने हल ।

वस्पोल पाल्पाय् च्वना अध्ययन व च्वयेगु यक्व याना बिज्यात । नेपालं च्वःगु ‘सुप्रिया’ एकांकी नाटक कन्या हाइस्कूले प्रदर्शन जुल । लहरे पिपल धाःथाय् बाःपिनि छें छखा दु । व छें

ख्याः वयः । उकिं सुं मच्चं । भन्ते व हे छे लच्छि तकं मौन जुया शायद १२ गू नाटक सफू थन हे च्वया बिज्यात ।

श्रामणेर जुया दके न्हापां बिज्याःगु पाल्पा, च्वयेगु शुरु जूगु पाल्पा अले जि व पुष्पयात केहें थें ल्वीकूगु पाल्पा, व पाल्पामीपिनि नुःगलय् च्वगु पाल्पा । उकिं भन्तेयात पाल्पा साप हे यः, अथे जुया हे M.A. ब्वनाच्चंबले नं एन. डि. एस यायेत पाल्पा हे बिज्याःगु खः ।

वि.सं. २०२० सालं जिपिं काठमाडौं वया । वहे ईले गणमहाविहारया शिलान्यास जूगु खः । अबले अन जङ्गल थें यक्व सिमात दु । भन्तेनं-‘थन जि एकान्ते च्वयेत वया बले थन पुलांगु भगवान् बुद्धया मूर्तित लुया वल । उकिं थन विहार दयेकेत शिलान्यास यानागु’ धका कनां बिज्यात ।

२०२५ सालं ९न्हु ब्वना साहित्य रत्न परीक्षाय् प्रथम श्रेणी बोर्ड फस्ट, हानं लच्छिति ब्वना S.L.C परीक्षाय् प्रथम श्रेणीस पास जूगु खबर विराटनगरे पौ च्वया बिज्यात । जि साप लयताल । भन्तेनं गनं स्कूल ब्वना मदी । थःगु प्रयत्नं हे उच्च शिखरे थ्यंम्ह मनू ।

२०२९ सालं जिपिं हानं काठमाडौं वया । भन्तेनं न्हिलाः थुगुसिं I.A. परीक्षा प्राइभेट बिया, पास नं जुल धका धया बिज्यात । जि लयताल । उगु इले भन्तेया आनन्द कुटी हाइस्कूले ज्या । लिपा B.Ad ब्वनाच्चंबले हे भन्तेया मने कीर्तिपुरे चिकिचाधंगु विहार दयेकेगु विचाः वल । वहे विचारं न्हापां ला चीधंगु विहार निर्माण जुल । लिपा व हे विहार नेपालया छगू नमूना विहारया रूपे परिणत जुल । भन्तेया विद्वता संसारे फैले जुल ।

पूर्व जन्मया सन्निवास नातां हे ज्वी जिगु छे कुलेश्वर अले भन्तेया विहार कीर्तिपुर जुल । भन् सतिल, विहारे वनेत

अःपुल । भन्तेनं साहित्य पाखे जक मखु धर्म व सेवाया पुसा न
जिगु नुगले दुथ्याका विज्याःगु दु । ध्व हे कारणं जिमिसं कीर्तिपुर
विहारे भन्तेया आज्ञा अनुरूप ४दं न्ह्यवः निमं फ्री क्लिनिक
चलेयाना । थन जिम्ह कागु डाक्टर राजेशं रोगी स्वइ । जिं वासः
इनेज्या याये । थन होमियो प्याथिक उपचार जुइ । थुकथं भन्तेया
प्रेरणां छुं सेवा यायेगु शौभाग्य प्राप्त जुयाच्वन ।

पूज्य दाजु सुदर्शन भन्ते ध्व संसारे मदुसां वस्पोलया
विश्वय् कीर्ति पताः ब्वया च्वना । अन्तय् वस्पोलया निर्वाण
कामना याना ।

Dhamma.Digital

श्रद्धा-सुतन !

-बुद्धरत्न शाक्य 'क'

श्रमण केवल श्रमणजक मजुसे,

वियावन यक्व भाषा रत्न !

धर्म केवल धार्मिकजक मजुसे,

वियावन यक्व नाटक दर्शन !

थुकथं जित थौं लुमन,

श्रद्धेय भन्ते सुदर्शन !

नेपाःया पुनर्जागरणया ईलय्,

बाखंकनेगु लहर न्ह्याःवलय् !

यल लायेकूया मू चुकय्,

युवकपिंगु नुगः त्याकूगु प्रवचन !

थुकथं.....

१७ सालं धर्मोदय धनेत,

छ्रपिसं याःगु अपार कुतः !

धर्म सेवायागु श्रद्धा स्फूर्त,

थौं मत्यवं धन त्वःतावन !

थुकथं.....

गुरु प्रति समर्पित जुयाः,

न्ह्यज्याना वै शिष्य जुयाः !

गुरुया न्ह्यःने मौन जुयाः,

वन, प्रकृतियागु नियम जुयाः !

थुकथं.....

कुशल संस्कारजक थःगु धयाः
मेगु फुक्क अनित्य ब्वयाः !
भाषा साहित्यया जक मखु दर्शन,
मौन दर्शन नं थन बिया !
थुकथं.....

ख्वे हालेवं थन छुँ ज्वीमखु,
ध्वीके माःगु लँपु बियाः !
नुगले स्याकिभनं सुँक जुया,
बिज्यात सकलपाखेँ बिदाजुया !
थुकथं.....

भावनाया छफ्वः स्वाँ देछाना !
ध्व अन्तिम श्रद्धा-सुमन्
निर्वाण कामना यासे !

Dhamma.Digital

श्रद्धाञ्जली देखा

-चन्द्रशोभा शाक्य, सरस्वती नदि, यल

बुद्ध धर्मया थीगु नगु जुयाः भी सकसितं जः क्याना बिज्याःम्ह
भगवान् बुद्धं पिनाथकूगु सिमाय् साः तयाः यइपुस्से च्वंका
बिज्याःम्ह

बुद्ध वचनयात प्रमाणित रूपं छयलेगुली कुतः याना बिज्याःम्ह
भगवान् बुद्धं क्याना थकूगु लय् वनेत असंख्य साहित्य रचना
याना बिज्याःम्ह

वसपोल भन्तेयात श्रद्धाञ्जली !

बुद्ध, धर्म, संघ, किलं नइ धकाः निरन्तर रूपं चिन्ता क्या
बिज्याःम्ह

गां गां त्वाःत्वाः पतिकं ज्या छिं कथं धर्म प्रचार न्ह्याका बिज्याःम्ह
मचा निसें बृद्धा बृद्धिपिन्त थ्यक ल्वः ल्वःगु कथया ताः चायेका
बुद्ध धर्मया चिं किया बिज्याःम्ह
वसपोल भन्तेयात श्रद्धाञ्जली !

बौद्ध जुया नं बौद्ध नालेमसया च्वंपिं जनजाति तय्त न्ह्यलं
चायेका बिज्याःम्ह

थःगु भाय्, थःगु संस्कृति कुमिचां नइ धकाः वासः ह्वला बिज्याःम्ह
बुद्ध जन्मभूमि देय् धकाः अन्तराष्ट्रिय प्रमाणित यायेत थःगु
जीवन संकल्प याना बिज्याःम्ह

वस्पोल भन्तेयात श्रद्धाञ्जली !

पूज्य गुरुजनपिनिगु कृतज्ञ गुणयात लुमंकाः तन, मन, वचनं बुद्ध
जुयाबिज्याःम्ह

छुं नं धार्मिक ज्याभ्वः न्याइबलय् लय्लय्ताया ब्वाय् ब्वाय्
जुया बिज्याःम्ह

बुद्ध धर्मया सारतत्व अध्ययन व अनुसन्धानया ज्यासः स्वना
बिज्याम्ह

वस्पोल भन्तेयात श्रद्धाञ्जली !

जिं तहसिकातह सुदर्शन भन्ते

-तुणीढ्ढरत्ता वजाचार्य

सुदर्शन भन्ते जिं मचानिसे हें म्हस्यू । वसपोलं जितः
म्हमस्यूसां जिं वसपोलया म्हासुगु चीवरयात म्हस्यू । वसपोल
छम्ह भन्ते खः । 'भन्ते धयापिं बुद्ध खः । बुद्ध थें घर गृहस्थी तोता
त्याग याःपिं त्यागीपिं ऋषि मुनि खः । भन्ते धयापिं मेमेपिं मनु
स्वयानं अलगगपिं खः ।' थ्व जिगु मचाबले लुमनां धैगु खँपु खः ।
उवले जि मचा बले वसपोल सुदर्शन भन्ते थँहित्वाया
किरणफोटो सेन्टर नागु साइनबोर्ड दुगु छें (थौकन्हे मन्त) ।
म्हासुक चीवर पुना वड्गु लुमं । मेमेपिं मन स्वया विस्कं वसः
पुना वड्गु जुया वसपोल छम्ह भन्ते खः धका लुमंकेगु । थथेहे
जि मचाबले श्रीःघ विहारया तले म्हासुगु चीवर पुनाः च्वपिं
आपालं भिक्षुपिं खँका । थवले हे भिक्षुपिं गुलि श्रद्धावान महत्वपूर्ण
धयागु भचा थुइकागु खः ।

सुदर्शन भन्ते नाप खँल्हाय् मखंसा वसपोल धर्मोदय
पत्रिकाय् 'श्रामणेर सुदर्शन' धका किपादुगु लेख आपालं ब्वने लँ ।
खासयाना वसपोलया नाटक ब्वनेगु याना । लिपा वसपोलयात
०२२ साल पाखे जीवन दबू रेडियो नेपालं लिकाःगु इलय् थ्वया
विरोधय् वसपोलं सरकारया विरोधयाना भाषण बिया बिज्यात ।
उवलेया सरकारं वसपोलयात जेल कुने यंकल । नेपाल भाषाया
लागि समर्पित भन्तेपिं मध्ये छम्ह नीडरम्ह भन्ते धका लुमंकेफु ।
वसपोलं थी थी साहित्य सम्मेलने बिड्गु भाषण साहसिक जू ।
समसामयिक समस्या प्रति वसपोलं भतिचा हे ग्या चिकुपहः
मकासे स्पष्ट रूपं हे भाषण बिया बिज्याइ ।

नेपाले चीवर पुना विहारे च्वना जक भिक्षु जीवन हनां
मगाः । नेपाःया आपालं भिक्षु पिसं थपिनिगु भिक्षु जीवने छुं छुं
(८५)

ज्याना याना हे च्वंगु दइ । वसपोल भिक्षुपिसं धर्म, समाज, भाषा, संस्कृतिया लागी अनवरत सेवा याना हे च्वनी । भिक्षु जीवन अथें हे कठिन अय्सां थपिनिगु जीवन संघर्षरत जुया छुं नं छुं देश, समाज, विश्वया लागि अनवरत सेवा यानाहे च्वनी नेपालय् थेरवाद दुतहयेत सँबले भिक्षुपिसं आपालं दुःख सिल । वि.सं. २००१ सालय् जुद्धशमशेरया पालय् नकतिनि थेरवादीं हाकागु इले भिक्षुपिं प्रज्ञानन्द, धर्मालोक, सुबोधानन्द, प्रज्ञारश्मि, प्रज्ञारस, व श्रामणेरपिं रत्नज्योति, अग्गधम्म, कुमार काश्यपपिन्त देशं पितिनेगु यात । लिपा अमृतानन्द महास्थविरया कुतलं पद्म शमशेरया पालय् वि.सं. २००४ साल पाखे भिक्षुपिन्त नेपाः दुहाँ वयेगु अवसर वल । थनलि आपालं भिक्षुपिं खनेदया वल । थुगु इले वसपोल सुदर्शन भन्ते नं भिक्षु जुया विज्यात । वसपोलयात प्रज्ञानन्द महास्थविर भन्ते नं प्रव्रजित याना विज्यागु खः । थुकथं भिक्षु जीवन याना विज्यात । धर्मप्रचार व साहित्य सेवाया ज्या याना विज्याना थःगु जीवन न्हयाका विज्यात ।

ई न्हयाना हे च्वनी । मनूया जीवनं छथासं च्वनेगु औसर मदु । थ्व हे क्रमय् सुदर्शन भन्ते आनन्दकुटी विद्यापीठय् नेपाल भाषा च्वंकेगु व स्कूलया रुपभाइजर नं जुया विज्यात । थथे हे ०२७ साल पाखे थ्व पंक्ति च्वमि अमृतानन्द महास्थविर या कुतलं जागिर नया ज्या यानावले भिक्षु सुदर्शन नाप सतिक सम्पर्क तय् फत । वसपोलं क्लाश कया विज्याइ, जिमिसं वन्दना याय् थुलिं हे ई फुत । तर मेमेपिं कुमार काश्यप, अश्वघोष, महानाम भन्तेपिं थें खा खा चूलाका खँ व्याके मखं । अय्सां वसपोलया व्यक्तित्वप्रति श्रद्धाभाव तया वन्दना याना हे वया च्वना ।

इलं मनूयात गन यंकी । संयोगवश स्वीदँ लिपा जि सुदर्शन भन्तेयात विश्वशान्ति विहारय् नाप लाय्गु मौका चू लाः

वल । जि विश्व शान्ति विहारय् मच्चापिं श्रामणेरपिन्त ब्वका च्वनागु खः । छन्हु विश्वशान्ति बौद्ध शिक्षालयया बैठके वसपोल नाप लात । जि खनेवं वसपोलं धया बिज्यात “मुनीन्द्र छ नं थनला ? जिं खः भन्ते धया । वन्दना याना । वसपोलं हानं धया बिज्यात । छिपिंथें जापिं प्राध्यापक तसें नं जिम्ह श्रामणेरपिन्त स्यने कने यात धासाः बुद्ध शासनया लागि छुं फलदायी जुइ । जिं वसपोल यात नमस्कार याना धया - भन्ते थ्वनं छगू धर्म हे धकाः भापिया च्वना । मेगु याये फुगु हे छु दु ? भन्तेया उगु बचनं जितः अवले छुं आनन्द वःगु खः । जि वसपोलया बचंयात शिरोपर याय् धका मनं मनं भापिया ।

सुदर्शन भन्ते, तसकं हे अलसी मच्चाह भन्ते खः । थःत थी थी ल्वचं अशक्त जूसां बुद्धशासनया लागी आपालं ज्या याना बिज्यात । छन्हु विश्व शान्ति बौद्ध शिक्षालय् दकले न्हापां एस.एल.सी पास जूपिं श्रामणेरपिन्त आशीर्वाद बिइगु व थुमित उच्च शिक्षा छु ब्वकेगु धयागु बैठकय् वसपोल मफू मफू बिज्यात ।

वसपोलं श्रामणेरपिन्त सरकारी मान्यता दुगु उच्च शिक्षा व बौद्ध शिक्षा नं बिइमा धका बांलागु विचाः बिया बिज्यात । थ्व हे बैठकय् बिज्यागु जिं वसपोलयात दकले लिपा खनागु खः । लिपा वसपोल परलोक जुया बिज्यात धयागु दुःखया खँ न्यनेमाल । बुद्ध धर्मया लागि वसपोलं गुलि ज्या याना बिज्यात व गुबलेसं लोमंके फइमखु वसपोलया देनयात हानं छको नुगः मछिंके लुमंके माल । सुदर्शन भन्तेपाखें दकले अप्पो थेरवादया करीव ८० गू सफू च्वया बिज्यागु दु । थ्व खँ बोधिज्ञान भन्तेया नेपाल मण्डलया ब्वमाः सफूति अनुसन्धान कथं खने दु । थुलि जक मखु दकले ल्वमंके मफैकथं संघमहानायक प्रज्ञानन्द महास्थविरं कीर्तिपुरे च्वंगु नगर मण्डप विहारे प्यंगू संवेजनीय तीर्थस्थान कथं बुद्धत्व प्राप्ति, बुद्धया धर्मचक्रप्रवर्तन,

बुद्धया परिनिर्वाण लू पिज्वयुक्के कथया विहार दयकेगु परिकल्पना
 याःकथेया ज्या भिक्षु सुदर्शनपाखे पूर्वका विज्यात । स्थानीय
 श्रद्धालु भक्तजन उसासकउपासिकापिनिगु अति गहन श्रद्धां व
 दान पुण्यं श्री कीर्ति विहारया स्थापना जूवन । थुगु ज्याये
 सुदर्शन भन्ते नं अथक परिश्रम याना थःम्ह गुरु प्रज्ञानन्द
 महास्थविरया इच्छा आकांक्षायात साकार याना विज्यात । आखिर
 मनुखं थःगु जीवनयु कीर्ति तया थकेगु धयागु हे थजागु हे ज्या खः ।
 न्ह्यागुसां सुदर्शन भन्ते नं थःगु जन्मभर गुलि ज्या याना विज्यात
 उपिं बुद्ध धर्म व शासनयु जक मखु नेपाल भाषाया ख्यलेनं
 उत्तिकं हे महत्व जूवंगु दु । वसपोलया मृत्युं बुद्ध धर्मया नं
 नेपाःया थी थी ख्यले तःधंगु क्षति जूवंगु दु । तर न्ह्यागुसां यत्तले
 च्वने मदुगु संसारे छन्हुला छन्हु थ्व नश्वर शरीर तोता वने
 माःगु जुल । थौ भीगु न्ह्योने सुदर्शन भन्ते मन्त अयुसां भीसं
 वसपोलया गुणानुस्मरण यासे लुमका वसपोलं थें बुद्ध धर्म संर
 क्षण यायुगु लागी भी सकलें समर्पित जुया न्ह्यावले न्ह्यज्या
 वनेगु स्वये ।

अठतेया लुमण्टि

-शोभा शाक्य (पाल्पा)

लोमंका लोमंके मफु थो नुगलं
अनित्य सीकानं थुइके मफु थों
गथे याना थो दुःख लोमंकेगु
कारे जितः धयाब्बु अनित्य मदु धका

गुणया खानी स्नेहया स्वामी
विचारया धनी विवेकी प्राणी
जन्म व मृत्यु ल्युउ ल्युउ वइ धाइम्ह
थो सत्य यात सार्थक याना वंम्ह
वहे खः जिमि गुरु भिक्षु सुदर्शन

मांयागु गर्भे च्वने व निसे
बुद्ध धर्मया चिन्तन याना वःम्ह
नेपाःमी बौद्ध जगते च्वंपिन्त
क्वातुगु लंपु केना बिइम्ह
वहे खः जिमि गुरु भिक्षु सुदर्शन

सीधका न्ह्याबले मग्याजि धाइम्ह
याय्मागु पुण्य याय् धुन धाइम्ह
ज्या धैगु कन्हेसित लेइ मते धाइम्ह
वर्तमान यात महत्त्व बिइम्ह
वहे खः जिमि गुरु भिक्षु सुदर्शन

बुद्धधर्मयात जीवन बिइमह
लुम्बिनीहे बुद्ध जन्म जूगु खः धका कनीमह
इतिहासयात सत्य प्रमाणित याय् फुमह
असत्य खंयात पाचुका, सत्ययात जगते केने फुमह
वहे खः जिमि गुरु भिक्षु सुदर्शन

गुण लुमंकीमह सत्य धर्म थूमह
शिक्षायात हे सर्वश्व ख धाइमह
उपकारी गुणी व्यक्तित्व ज्वना वःमह
नेपाल भाषायात न्ह्य ज्याके मा धाइमह
वहे खः जिमि गुरु भिक्षु सुदर्शन

जन्म जुया खुइ च्यादँ दं दुमह
खुइ च्यागु कीर्ति आपाः कीर्ति तोता वंमह
बुद्धधर्म व नेपाल भाषाया संरक्षक धाय् लोमह
विवेकी गुणी सत् धर्म कर्मी
वहे खः जिमि गुरु भिक्षु सुदर्शन

थःत सृजनाय् च्वलावंम्ह भिक्षु सुदर्शन

-दुर्गालाल श्रेष्ठ

नुगः मछिंसां विन्ति दु बाबा, अय् ख्ववि वय्मत्य आसे !

यात्रा धुंकाः थ्यंकः वन का याउंक लँजुवाः थासय् ।

धित्तुधिनाः ख्वबि वःगु स्वरे का वय्मत्य धाय्कं !

विन्ति, सुनां नं धाय्मत्य थ्वैत ख्वबिलु-नुगया न्हाय्कं !

मखु मखु, जि खहे मखु न्हां ख्वैगु धरधर ख्वबि हे वःसां !

शोक-काव्य नं थ्व खहे मखु न्हां च्वैगु ख्वबिं हे खःसां !

गुम्हस्यां छ्यूगु पलाःख्वार्यय् जक नं जूगु दु जीवनजन्य,

मृत्यु महान व भयसुइ फुम्ह हे वीर सुदर्शन धन्य !

धन्य छ् थें तुं, छ्क्य च्वनाः थौं मृत्यु स्वयं नं धन्य !

धन्य च्वसाया शक्ति प्रबल हे मांभाय्-भक्त अनन्त !

राष्ट्रियताया थीगु दलू-मत, हे उर्वर चैतन्य !

चारधाम हे थन बँय् स्वम्ह हे चीवरधर धन्य !

खः भगवन्, संसार थ्व खः स्यू दुःख, अनात्म, अनित्य,

ख्वयाः ख्वयाः नं गर्वित जुइगु किन्तु थ्व अमृत ई खः ।

जीवितपिनि धन, धन्य सुदर्शन ! छ्गु किपाः थुलि तःपाः,

ख्युंगु दिपय् नं जिमित उकिं ब्यू जः लूथें गुलि हःपाः ।

छ् धकाः धाय्वं नःलिगु छ्किचः गुगु आः लू जिमि लुमनाय्,

खः त्वय्कूगु व काजयी स्वां थःत चुलाः छ् सृजनाय् ॥

भिक्षु सुदर्शनयात स्वस्व

-भिक्षु सुशील

म्वत्तले अल्याख चिन्ताया कुं
थःत थरहं क्वत्ययेकाः नं
ल्हायेगु मत्वःतू शासनया खँ
दिवंगत भिक्षु सुदर्शनं ।

मन्त वसपोल भिक्षु पुचलय्
ल्यनि केवल नां छगू जकं
थुलिया नितिं खः ला मनुखं
भ्यातुगु कु क्वबुइगु हँ ?

मयल बाबा थथे हे खःसा
मधाः खै ला वसपोलं
थःगु हे न्ह्यःने वपिं खंकाः
भ्यातुगु कु त्वःतेगु खं

किन्तु अजू अजू हे मखुला
इच्छाया भवः छुकाच्वंगु
पूर्वकल जुइ गुलिं गुलिं ला
सासः नापं तनावन जुइ ।

बिन्ति मनू थुलिसां थुइकि
कालं छन्त पी मखुसो
थौं हे थःगु इच्छा पूर्वकि
ल्यंकेमते कन्हय्यात सो ।

सत्य, थथे हे धाः थें च्वं दः
दिवंगत भिक्षु सुदर्शनं
घाँय् थें पी हे म्वायेक बुयावः
इच्छा धैगु थः थमं

(९२)

वसुपोल ऋते

-शैलेश कुमार महर्जन (कीर्तिपुर)

सुनसान हे याना: वंथे वसुपोल महास्थविरं
दक्व मुनां च्वंथाय् थ: व्यागलं च्वनां
सकल मनूतय् दथुई याक:चा घना
थौला म्हिगला थें सकल मनूतय् दथुइ
न्व:वाना बिज्याइम्ह थें मनूया हुलय्
याउँक घना: वसुपोल हथाय् पथाय्सं दर्शन यानाम्ह जि
धात्थें वयेक: छम्ह हे ख: सदाया लागी परन्तु,
(वसुपोलया) कृति त अभ् ल्यं दनी वसुपोलया मिखाय् लुम्बिनीया
अशोक स्तम्भया किपा: नापनापं कुशीनगरया सिरपा:
असीमित इच्छाया धनीम्ह वसुपोल
गुन्हेसिया नितिं इन्साइक्लोपिडिया
जुया बिज्या:म्ह वसुपोल
वैज्ञानिक सोचं भयेब्यूम्ह वसुपोल
बुद्ध धर्मया मूलभूत लँय् वं वं
भतिचाहे लिफ: मस्वसें
बहुजन हिताय बहुजन सुखायया
ध्वाँय् ज्वना:
सुइतं नुगलय् थुं मदिकुसे
ज्ञान मालारूपि स्वाँ ज्वना:
बुद्धया तीर्थयात्राय् वनां नं
बुद्धत्वया ल्यू ल्यू बिज्या:म्ह वसुपोल
थौं नं ल्यं दनी
कन्हय् नं ल्यं दइतिनि

सुदर्शन भन्तेया ग्वाहालि भावना व प्रेरणा

-भिक्षु बोधिज्ञान

सुं नं व्यक्ति सुंनापं थवं थवय् ग्वाहालिया भावना ज्वना ज्याः न्ह्याकल धाःसा उम्ह व्यक्तिया नापं मेपिं व्यक्तिपिं नं अवश्यमेव दयाच्चनी । अले उजाम्ह व्यक्तिया चिकिधंगु ग्वाहालिं नं यक्वसित उपकार जुई । उजाम्ह उपकारी तथा सहयोगी व्यक्तिया गुण वर्णन न्ह्याक्व हे याःसां साध्य जुइमखु । उजापिं व्यक्तिपिं दथुई लाम्ह खः - सुदर्शन भन्ते ।

पुरातत्व, इतिहास, संस्कृति विषयय् रुची तथा अनुसन्धानपाखे न्ह्यज्याम्ह सुदर्शन भन्ते थी थी ख्यलय् बिया बिज्यागु योगदान अतुलनीय जू । बुद्ध शिक्षायात प्रचार यायेगु भूवलय् थी थी थासय् बिया बिज्यागु प्रवचन, धर्मदेशना, नेपाल व नेपाली भाषां धार्मिक सफूया लेखन तथा सम्पादन, अ ने.भि. महासंघ व ने.बौ प. शिक्षायात न्ह्याकेगु भूवलय वसपोलं बिया बिज्यागु नेतृत्वदायी भूमिका ल्वंमके हे मफइगु वसपोलया योगदानत खः । अनुसन्धान तथा सोधखोजय् न्ह्यज्यापिं न्ह्याम्हेसित निस्वार्थ रूपं ग्वाहालि यायेगु वसपोलया आदर्शपाखें यक्वं व्यक्ति लाभान्वित जूगु दु । त्रिपिटक अन्तर्गत सूत्रपिटकय् च्वंगु ब्याक्कं ग्रन्थयात नेपालभाषाय् प्रकाशन यायेगु भूवलय् वसपोलया प्रेरणा, उत्साह, कुतः तथा उगु उगु ग्रन्थय् च्वया बिज्यागु भूमिकात यक्व हे महत्वपूर्ण जू । सफू च्वइम्ह च्वमियात हौसला बीगु तथा सफूया महत्वयात बढावा बिइगु हेतुं सम्बन्धित ग्रन्थय् बिया बिज्यागु भूमिका जक नं ५०-६० पौया छगू चिकिधंगु सफू तयार यायेत माक्वं गाः ।

वसपोलया थुजागु गुण तथा आदर्शत मध्ये थःम्हं खनागु, न्यनागु तथा थःत दुगु वसपोलया ग्वाहालि तथा उदारताया भावनायात धन उलेगु कुतः याना च्वना ।

(१४)

(१) भिक्षु ज्ञानपूर्णांक महास्थविर व भिक्षु सुदर्शन

महास्थविरया सम्बन्ध तथा सहकार्य :

वसपोलपिं निम्हं श्रद्धेय भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरया शिष्यपिं खः । वसपोलपिं छम्ह हे माया दाजुकिजाथें जुया नेपाःया थेरवाद बुद्धशासनयात उन्नति अभिवृद्धि यायेत नापनापं न्ह्यने न्ह्यज्यागु खः । शासनया नितिं छम्हसिनं याःगु ज्याय् मेम्हसिनं महत्त यायेगु तथा छम्हसित वःगु दुःख, समस्यात मेम्हसिनं थःत तुं वःगु थें तायेका उकियात लिचिकेत स्वईगु खः । वसपोपिं निम्हसित नं थेरवादी भिक्षु श्रामणेरपिनिगु संगठन अ.ने.भि. महासंघयात संगठित याना बौद्ध गतिविधित सञ्चालन यायेत नेतृत्व कायेत महत्वपूर्ण पदय् च्वना कार्य सञ्चालन याना बिज्यागु खः । अथे हे बौद्ध परियत्ति शिक्षायात विस्तृत रूपय् चर्ककेत तथा थः गुरुया सदित्छयात पूर्वकेत शारीरिक अस्वस्ताया समयय् तक्क वसपोलपिं न्ह्यज्याना च्वंगु खः । सुदर्शन भन्तेनं जीवनया लिपांगु अवस्थाय् तक्कं परियत्तिया बारे चिन्ता कया बिज्यागु खः । ज्ञानपूर्णांक भन्ते थः अस्वस्थताया इलय् नं परियत्तियात गुकथं व्यवस्थित व सकसिया ग्वाहालि कया न्ह्यने न्ह्याकेगु धैगु ज्याय् सना बिज्यानाच्वंगु दु ।

बुद्ध शिक्षाय् बांलागु दक्षता दुसां श्री ५. या सरकारं मान्यता बियातःगु शिक्षा नं दया च्वनेमा धैगु मान्यता तथा बिज्याःम्ह सुदर्शन भन्ते बर्माय् 'धम्माचरिय' उपाधि उत्तीर्ण याना लिहाँ बिज्याम्ह भिक्षु ज्ञानपूर्णांकयात S.L.C निसें M.A. तक अध्ययन याकेत नं उतिकं हे साथ बिया बिज्यागु खः । वि.सं. २०२८ य् ३२ वर्षया उमेरय् प्राइभेट S.L.C. परीक्षा बिइगु भ्वलय् भिक्षु सुदर्शनपाखें थःत दुगु ग्वाहालि तथा साथया बार ज्ञानपूर्णांक भन्ते बरोबर धया बिज्याइगु -"जिं S.L.C. परीक्षा बिइत तयारी याना च्वनागु खः । आकाभाकां जि म्ह मफूत ।

१०३-१०४ डिग्री ज्वर दुगु खः । जिं ला छुं ब्वनेफइगु अवस्था मदुगु खः । थुबले सुदर्शन भन्ते सान्त्वना ब्यूब्यू पाठ्यसफू ब्वना बिज्याइगु । बहनी जुलकी छ्थं ल्त्वने हे मफयेक ज्वर वइगु । सुदर्शन भन्ते ब्वना बिज्याइगु बांलाक न्यना वहे न्यनागु भरे जाँच बिया अले पास नं जुल ।' थुकथं ज्ञानपूर्णक भन्ते सुदर्शन भन्तेया कृतज्ञ गुण बरोबर लुमंका धया बिज्याइगु अले उकिया आधारय् हे थवं थवय् ग्वाहालि यायेगु भावना वृद्धि जूगु धका धायेफु ।'

२) भिक्षु ज्ञानपूर्णकया सफूती सुदर्शन भन्तेया भूमिका:

बर्माय् १२ दँ अध्ययन याना धम्माचरिय उपाधि पास याना बिज्याम्ह भिक्षु ज्ञानपूर्णकया २०२६ सालय् ३४ पेजया १४x११x०.२cm या चिकिधंगु पुस्तिका पायासि सुत्त सफू भिक्षु सुदर्शनं अनुवाद शुद्ध याना बिज्यागु खः । उगु सफूती निसें हे भूमिका च्वया बिज्याना तःतःधंगु सफूतय्गु नितिं नं गहन अध्ययन याना विश्लेषणात्मक रूपं स्यल्लागु भूमिकात च्वयाबिज्यागु खः । गथे- महास्मृतिप्रस्थान सूत्रय् ५ पेजया, वम्मिक सुत्तय् १३ पेजया, सल्लेख सुत्तय् २० पेजया, धर्मचक्र सुत्तय् १६ पेजया, न्हूगु परित्राण निश्रयय् २१ पेजया, बुद्ध व बुद्धवादय् ७ पेजया संस्मृति व अभिधर्मार्थ संग्रहय् २३ पेजया भूमिका च्वया भिक्षु ज्ञानपूर्णक महास्थविरया साहित्यिक यात्राय् साथ बियाबिज्यागु खः ।

(३) विश्व शान्ति बौद्ध शिक्षालय संचालनय् सहयोग

नेपालय् संख्यात्मक व गुणात्मक रूपय प्रब्रजितपिं वृद्धि याना स्वदेश तथा विदेशय् नापं धर्मप्रचार यायेफूपिं दक्ष जनशक्ति स्वदेशय् हे उत्पादन यायेगु लक्ष्य तथा श्रद्धेय गुरुवर भिक्षु ज्ञानपूर्णक महास्थविरं वि.सं. २०५३ सालय् विश्व शान्ति बौद्ध शिक्षालययात संचालनय् हया बिज्यागु खः ।

बौद्ध परियत्ति शिक्षाया नापं सरकारी मान्यता प्राप्त

पाठ्यक्रम निगुलिं अध्ययन याकेगु उद्देश्य ज्वना निस्वंगु विश्व शान्ति बौद्ध शिक्षालययात व्यवस्थित व नियमित रूपं सञ्चालन यायेत व थी थी नीति नियम तर्जुमा यायेत २०५३ माघ १६ गते छगु शिक्षालय व्यवस्थापन समिति गठन यायेगु ज्या जूगु खः । उगु समिती श्रद्धेय भिक्षु सुदर्शन महास्थविर उपाध्यक्ष जुया शारीरिक अस्वस्थताया बाबजुद जीवनया अन्तिम अवस्थातकं शिक्षालययात निरन्तरता बिइत थी थी सुभाब, सल्लाह बिया तन मन व धनं शिक्षालयया स्थापना कलं निसेहे यक्व ग्वाहालि याना बिज्यागु खः ।

शिक्षालय सञ्चालन यायेत शिक्षालय्य अध्ययन याइपिं विद्यार्थीपिं भर्नाया नितिं थाय् थासय् आह्वान पत्र छवयागु खः । शिक्षालयया न्हापांगु कुतःयात साथ बिइगु उद्देश्यं सुदर्शन भन्ते थःगु विहारय् वइपिं उपासक उपासिकापिन्त आह्वान याना इमि सन्तानपिन्त श्रामणेर अनागारिका दयेकेत छवया हया बिज्यागु खः । वसपोलया कुतः व प्रेरणा कथं थौकन्हे थुगु शिक्षालय्य कीर्तिपुर पाखें ३ म्ह श्रामणेरपिं व २ म्ह अनागारिका पिं अध्ययन याना च्वंगु दु । शिक्षालययात भौतिक रूपं ग्वाहालि यायेगु भूवल्य वसपोलं माःगु स्टेशनरी सामानत बराबर प्रदान याना बिज्याःगु दु । वथें तुं विद्यार्थी श्रामणेरपिन्त उपयोगी तथा बहुश्रुत दइगु विभिन्न सफूत नं उपलब्ध याना विद्यार्थीपिनिगु ज्ञानस्तर थकायेत तःधंगु ग्वाहालि याना बिज्यागु खः । थःके दुगु सफूत मेगु सफूकुथि (पुस्तकालय) तय्त बिया तथा मेपिनि पाखें नं थुकथं सफू थःगु विहारया पुस्तकालयया नितिं ग्वाहालि कया पुस्तकालय्य सफू अभाव जुइगु समस्यायात न्हंकेत चाहे जुया बिज्याः गु खः । थुजागु हे ज्या कथं वसपोलयात प्राप्त थी थी सफूत इलय् बिलय् शिक्षालयया पुस्तकालयया नितिं प्रदान याना बिज्यागु खः ।

थुगु शिक्षालयय् अध्ययनरत भिक्षु श्रामणेरपिन्त प्रेरणा व हौसला बिइत वसपोल न्ह्यागु कथं नं लगे जुया बिज्यागु खः । शिक्षालययात निरन्तरता बिइत, नसा त्वंसा व आर्थिक समस्यायात हल यायेत ललितपुरया विश्व शान्ति पुस्तकालयं हरेक पुन्हीया दिं कुन्हु बिभिन्न त्वालया भिक्षाटनया कार्यक्रम आयोजना याना वया च्वंगु दु । भिक्षाटनया परम्परायात कायम यायेमा धैगु मान्यता तथा बिज्याम्ह श्रद्धेय सुदर्शन भन्ते कीर्तिपुर लागाय् भिक्षाटन याकेगु प्रबन्ध यायेगु नापं थःम्हं फक्वं सहयोग याना बिज्यागु खः । वथें शिक्षालयया शिक्षक समूहं २०५५ सालय् पोखरा, तानसेन, भैरहवा क्षेत्रय् शैक्षिक भ्रमणया नापं भिक्षाटन ज्याभूवः जूबले वसपोल नं भिक्षाटनय् सरिक जुया श्रामणेर पिन्त बिया बिज्यागु हःपा तथा आदर्श लुमंके बहःजू ।

वसपोलं विद्यार्थीपिनिगु अध्ययन अध्यापन, लवाईखवाई, चहःपहः तथा स्वास्थ्य स्थिति बारे चासो कया बिज्याना बराबर जानकारी कया बिज्याना च्वनिगु खः । अले छुं समस्या खने दतकि थःम्हं याये फइगु समाधानया नितिं थःगु उसाय्यात तकं उलि महत्व बिया बिमज्यासे ई बिया बिज्याइगु खः । अध्ययनया भूवलय् नये त्वनेगुया अभाव जुया लिपा वना उसाय् स्यनेफु धैगु थःम्हं भोगे यायेमाःगु दुर्दशायात दृष्टिगत याना थुगु शिक्षालयया विद्यार्थी श्रामणेरपिनिगु स्वास्थ्य खराब मजुइमा धैगु मनसायं शिक्षालय सञ्चालन जुसां निसें निरन्तर रूपं क्वातिया व्यवस्था याना, याकेबिया अटुट सहयोग याना बिज्यात । नापं थःम्हं धाये ज्यूथें जाःपिं दातापिन्त आक्कान याना नं शिक्षालययात सहयोग याना बिज्याना च्वंगु खः ।

छम्ह अध्ययनशील व्यक्ति जुया थःनापं सम्बन्धित व्यक्तिपिन्त थम्हं थें अध्ययनय् दक्षता हांसिल याये फयेमा धैगु चाहना वसपोलं याना बिज्यागु खः । उकिया लागि गबले थःत

जूगु अनुभव धया, गबलें सुभाव बिया, गबलें आर्थिक रूपं सहयोग याना बिज्याइगु खः । वसपोल श्रद्धेय सुदर्शन भन्तें श्रामणेर विद्यार्थीपिनि लब्धांक पत्र स्वया बिज्याना कमजोर विद्यार्थीयात अप्व मेहनत याकेया नितिं बरोबर निर्देशन बिया बिज्याइगु खः । गबलें गबलें ला श्रामणेर विद्यार्थीपिन्त छथाय् मुंका क्लास कया छु गजागु किसिमं ब्वनेगु, च्वयेगु धैगु स्यना अभिरुचि दयेका बिज्यागु खः । जाँचया इलय् नं विद्यार्थीपिन्त आवतजावतया ज्याय् शिक्षालयात अप्व बोझ मजुइमा धका यातायात खर्च नं व्यवस्था याना बिज्यागु खः ।

थुगु शिक्षालयय् अध्ययन याना २०५८ सालया S.L.C. परीक्षाय् उत्तीर्ण जूपिं विद्यार्थी श्रामणेर, अनागारिकापिन्त सफल लेखक, कहानीकार, कथाकार, साहित्यकार, विद्वान जुइकेगु वसपोलया तःधंगु उद्देश्य खः । व हे उद्देश्य अनुरूप ज्या थालनी यायेगु क्रमय् छन्हु श्रीकीर्ति विहारय् भोजन सःताबिज्याना भगवान बुद्धया किजा नन्द स्थविरया बारे च्वकाः बिज्यागु खः ।

भन्तेया आज्ञायात शिरोपर याना श्रामणेरपिसं मेहनत याना थःथ पिसं फूकथं थःथःगु तरिकां उक्त विषयया लेखत च्वःगु खः । उपिं श्रामणेरपिनि लेखत ब्वना प्रभावित जुया थथे हे याना अमिगु ल्हाः चले याके बी मा धैगु मनसाय तया नन्दा नापं विछोड जुया भिक्षु ज्वी मागु अवस्थाय् नन्दया मनय् छु गजागु भावना ब्वलन धैगु विषयय् थः नन्द कुमारया रूपय् च्वना मनोवाद च्वयेया नितिं निर्देशन बिया बिज्यागु खः । छम्ह श्रामणेरं च्वया ब्यूगु उक्त मनोवाद ब्वना उकिया प्रतिक्रिया बीमलावं वसपोलं संसारयात त्वता बिज्यात ।

शिक्षालयय् अध्ययनरत श्रामणेरपिं प्रवजित जीवन त्वःता गृहस्थी जू वनेगु विचा याना च्वंगु वा तरखर याना च्वंगु दु धैगु खँ वसपोलया न्हाय्पने थ्यने मात्रं अजापिं श्रामणेरपिन्त प्रवजित

जीवनय् हे च्वंकेया लागि हरसम्भव प्रयास याना बिज्यागु खः । थुकिया लागि श्रामणेरपिन्त थःथाय् सःता अथवा वसपोल हे थुगु विहारय् बिज्याना समस्या समाधानया लागि बिभिन्न लँपुत क्यना बिज्याइगु खः । उत्कण्ठित जुया च्वपिं प्रवजित भिक्षु श्रामणेरपिन्त छुं मखु छुं उपाय याना ५-१० वर्ष तक जूसां शासनय् टिके याये फत धःसा इमिगु कारण बुद्धशासने छुं नं छुं योगदान जुयाचवनी अले च्वंच्वं मन परिवर्तन नं याना बानी सुधार याना उन्नति यायेफै धैगु विचार वसपोलया खः । S.L.C. उत्तीर्ण याये धुंकूपिं श्रामणेर विद्यार्थीपिं लिपातक प्रव्रजित जीवनय् च्वने फयेक गुकथं न्ह्यज्याके, अले इमित बुद्धशिक्षा प्रचारया लागि गुकथं सक्षम याये फै धैगु उद्देश्य ज्वना हृदयघात जुइगु ३/४ न्हु तक उकी लगेजुया बिज्याना च्वंगु खः ।

(४) संघनायक स्वास्थ्य कोष स्वनेया नितिं कुतः-

नेपाःया जेष्ठ, संघनायक भिक्षु स्वास्थ्य उपचारय् आर्थिक अभावं समस्या मजुइमा धैगु उद्देश्यं वसपोलं श्रद्धेय भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविरयात संघनायक पदवीं सम्मान याःगु समारोह २०५५ वैशाख १२ गते वसपोलं दातापिंत आह्वानं लिपा अ.ने.भि. महासंघय् संघनायक स्वास्थ्य कोष निस्वने ज्या जूगु खः । वसपोलया कुतल उगु हे दिनय् बिभिन्न दातापिनिगुं श्रद्धा कथं १,३६,०१०।- ध्यबा जम्मा जूगु खः । उगु ध्यबा बैकय् तया प्राप्त जूगु व्याजं संघनायक जुया बिज्याइम्ह नेपाःया जेष्ठ भिक्षुयात लय् लय् १०००।- द्विछि ध्यबा स्वास्थ्य उपचारार्थ खर्च कथं बीत सम्भव दुगु खः । वसपोलं विशेष रूपं संघनायक भन्तेयात छत्रतलं ग्वाच्च ध्यबा मब्यूसे महिना शुरु जुइसात कि हे उपचार खर्च वीगु यायेमा धका बरोबर फोनं याना लुमंका च्वना बिज्याइगु खः । उगु संघनायक स्वास्थ्य कोषयात बल्लाके माः धैगु मती तया तत्कालीन संघनायक श्रद्धेय भिक्षु अनिरुद्ध

महास्थविरनं उगु कोषय् मिति २०५८।२।१७ गते रु. ५०,०००।- (न्ययेद्वः तका) चन्दा बिया बिज्यागु खः । थुकथं थुगु कोषय् १,८६,०१०।- (एक लाख छयासी हजार दस रुपैयां) जम्मा जुया च्वंगु दु । श्रद्धेय अनिरुद्ध भन्ते देहावसानं लिपा वर्तमान संघनायक भिक्षु सुबोधानन्द महास्थविरयात वसपोल सुदर्शन भन्तेया सदिच्छा कथं लय् लय् द्विछि हिसाबं स्वास्थ्य उपचार खर्च उपलब्ध जुया च्वंगु दु ।

(५) भिक्षु श्रामणेरपिन्त अध्ययनय् सहयोगः

भिक्षु श्रामणेरपिन्त बौद्ध परियत्ति शिक्षाया नापनापं सरकारी पाठ्यक्रमया शिक्षाय् नं दक्षता दयेकेमा धैगु भावना ज्वना कार्य क्षेत्रय् लगेजुया च्वना बिज्यामह सुदर्शन भन्ते उच्च शिक्षा अध्ययन याइपिं विद्यार्थीपिन्त प्रेरणा व हौसला बीत आर्थिक रूपं सहयोग प्रदान याना बिज्याना च्वंगु खः । अ.ने.भि. महासंघया उपाध्यक्ष भिक्षु सुदर्शन महास्थविरं नगर मण्डप श्रीकीर्ति विहारया तर्फ २०५६ चैत्र ५ गते भिक्षु महासंघयात अक्षय कोष स्थापनार्थ एक लाख नगद प्रदान याना उकिं वइगु ब्याजं स्नातकोत्तर तह तथा PGD Buddhist Studies ये अध्ययन याइपिं भिक्षु श्रामणेरपिन्त आर्थिक सहयोगया व्यवस्था मिलेयाना बिज्यागु खः ।

अध्ययन व अनुसन्धानय् दिलचस्पी तया बिज्यामह सुदर्शन भन्ते शोध प्रबन्ध (Dissertation) च्वइपिं शोधार्थीपिन्त हरतरहं सहयोग याना बिज्याःगु दु । जिगु नेपाल भाषा विषयय् M.A यायेत च्यागूगु (आठौं) पत्र अन्तर्गत शोध प्रबन्ध च्वयेत जिं 'नेपाल भाषाया विकासय् धर्मदूत पत्रिकाया योगदान' शीर्षक कयागु खः । शोधग्रन्थ पूरा यायेगु क्रमय् वसपोलया पाखें विभिन्न किसिमया सरसल्लाह तथा सुभाबत कयागु खः । अथे हे १ वर्षे PGD Buddhist Studies या अध्ययन यायेगु सिलसिलाय्

भर्ना शुल्क, यातायात तथा अन्य खर्चया लागि म्हतिं सात हजार रुपैयाँ जि सहित भिक्षु धर्ममूर्ति तथा भिक्षु प्रज्ञामूर्तियात प्रदान याना बिज्यागु खः । नापं पाँचौ पत्रया ५० अंकया शोध ग्रन्थ च्वयेया लागि नं अमूल्य सहयोग तथा सुभाब बियाबिज्यागु दु । Dissertation च्वय्या लागि गुगु विषय उपयुक्त जुइ धैगु खं न्यना बले वसपोलं बियाबिज्यागु, शिर्षक खः- Buddhist Literature in Nepal Bhasa. जिगु निगूनं शोध ग्रन्थत वसपोलं स्वया बिज्यात । अले तसकं खुसी नं जुयाबिज्यागु खः ।

गुगुं अवस्थाय् अध्ययन तथा परीक्षाया समये आपद विपद जुइबले सुदर्शन भन्ते थःगु विहारय् थाय् बिया नं सहयोग याना बिज्यागु ख । B.A. न्हापांगु वर्षया इतिहास सम्बन्धि परीक्षा समयय् ७२ घण्टे चक्का जामया आयोजना जूगु खः । जिगु परीक्षा केन्द्र त्रि.वि.वि. क्याम्पस, कीर्तिपुर जूगुलिं परीक्षाय् समस्या मज्जीमा धका च्वनेया लागि अनुरोध यानाबले नयेत्वने व च्वनेया उचित व्यवस्था मिलेयाना सहयोग यानाबिज्यागु खः ।

मेपिन्त थें थःगु लागि नं अति उपकारी सुदर्शन भन्तेयात म्हसीकेगु अवसर २०४२ सालय् जित प्राप्त जूगु खः । संघमहानायक भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविरया ८६ वर्षया जन्म दिनया उपलक्ष्यय् ८६ म्ह कुलपुत्रपिन्त प्रव्रज्या कार्यक्रम जूबले जिमि बाज्याः (हर्षलाल), बा (हरि) अले जि स्वंगू पुस्ताया बौ, काय् व छय् नापं सहभागी जुइगु सौभाग्य चूलाःगु खः । उबलेया दृश्य तथा वसपोलं यानाबिज्यागु थुपिं सूत्रपाठत आदि थौं कन्हे नं न्हाय्पने गुञ्जायमान जुया च्वंगु अनुभव याना च्वना-

सब्ब पापस्स अकरणं-कुसलस्स उपसम्पदा

सच्चित्त परियोदपनं-एतं बुद्धानुसासनं ।

बुद्ध शासनिक एक अध्याय :

भिक्षु सुदर्शन चिर निद्रामा बिलाए

बुद्धशासनिक बहुआयामिक व्यक्तित्व श्रद्धेय भिक्षु सुदर्शन महास्थविर निधन हुनुभयो । यस्ले हामी सबैलाई स्तब्ध तुल्याइदिएको छ । बौद्ध विद्वान, इतिहासविद्, पुरातत्वविद्, बौद्ध संस्कृतिविद्, लुम्बिनीको आधिकारिक विज्ञ श्रद्धेय सुदर्शन महास्थविरको निधनले सम्पूर्ण बौद्ध क्षेत्रलाई ठूलो आघात पुगेको अहिले नै सर्वत्र महशूस हुन थालिसकेको छ । बुद्ध धर्मलाई साहित्यिक क्षेत्रमा प्रयोग गर्ने, संचार क्षेत्रमा समेट्ने, नेपाल भाषाको आन्दोलनमा जेल जीवन यापन समेत भोगेका उहाँ महास्थविर बहुआयामिक शासनिक व्यक्तित्व हुनुहुन्छ ।

बुद्ध धर्म र नेपाल भाषाले राणा शासनको अन्त्यतासंगै बिताउनु परेका ती संघर्षका दिनहरू आज इतिहासमा परिणत हुँदैछ । त्यतिबेला देखि नै नेपालमा थेरवाद बुद्धशासनको पुनर्जागरणकाल शुरु हुन्छ र दिवंगत श्रद्धेय प्रज्ञानन्द, धर्मा लोक, महाप्रज्ञा, अमृतानन्दले अथक प्रयास गर्नु भएको कुरा कसैले बिर्सका छैनन् भने उहाँहरू नै नेपालको थेरवाद बुद्ध शासनमा अग्रगण्य प्रव्रजित व्यक्तित्व हुनुहुन्छ । नेपालमा थेरवाद बुद्ध शासनको पुनर्जागरण भएको आधा शताब्दी नाघिसकेको छ । २००१ सालमा बुद्ध धर्म प्रचार गर्न नपाइने भनी भिक्षु श्रामणेरहरूलाई देश निकाला समेत गरिएको कलंकित इतिहास जीवित नै छ । थेरवादको पुनर्जागरणमा सुनौलो पाना थप्ने व्यक्तित्वहरूलाई सम्झदा भिक्षु महाप्रज्ञा (पछि बौद्ध ऋषि), भिक्षु प्रज्ञानन्द (कर्मशील), भिक्षु नारद (श्रीलंका), भिक्षु प्रियदर्शी (श्रीलंका), बर्माका श्रद्धेय चन्द्रमणी महास्थविर, धर्मादित्य

धर्माचार्य, भाजुरत्न उपासक, चित्तधर हृदय स्मरणीय ब्यक्तित्वहरू हुनुहुन्छ ।

पहिलो पुस्तासँगै श्रामणेर सुदर्शन उदीयमान लेखक एवं प्रभावशाली वक्ताको रूपमा देखिएका थिए । श्रामणेर सुदर्शन जस्ले पहिलो पुस्तासँगै नेपालमा बुद्ध धर्म, बौद्ध संस्कृति, इतिहास, पुरातत्व एवं नेपाल भाषाको क्षेत्रमा अद्वितीय योगदान पन्याउनुमा ठूलो भूमिका निभाएका थिए । विधिको विधान नै यस्तै छ जहाँ जन्म हुन्छ त्यहाँ मरण अवश्यम्भावी छ, उत्पत्ति र विनाश दिन पछि रात, कहिले घाम त कहिले छायाँ, कहिले जीवन त कहिले मरण भने भैँ यो धरतीमा जन्मने जति विलाएर जानुछ, बस अन्तरता भन्नु ढिलो र चाँडो, अवस्थामा फरक हुनसक्छ र पनि अनिश्चित जीवनमा मरण अवश्यम्भावी छ, सुनिश्चित छ । त्यसै चक्रीय पद्धतिलाई बुद्धशासनिक क्षेत्रमा बहुआयामिक ब्यक्तित्व श्रद्धेय भिक्षु सुदर्शन महास्थविरले स्वीकारेर गत २०५९ अषाढ ५ गते यो धर्तीबाट सदाका लागि विलय हुनुभयो, चीर निद्रामा विलीन भई मरणोन्मुख गन्तव्यमा प्रस्थान गर्नुभयो ।

अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका उपाध्यक्ष भिक्षु सुदर्शन महास्थविरको निधनले थेरवाद बुद्धशासनलाई अपूरणीय क्षति भएको अहिले नै महशूस भैसकेको छ । साथै बुद्धभूमि नेपाल अधिराज्यमा परियत्ति शासन, लुम्बिनी क्षेत्र, नेपाल भाषा, बौद्ध जनजाति तथा समस्त बौद्ध धर्मावलम्बी समुदायहरूलाई ठूलो धक्का लागेको छ । उहाँको तत्काल तर दुरदर्शीपनले निर्णय दिन सक्ने क्षमता, बौद्धिक ब्यक्तित्व एवं नेतृत्वको अभाव खट्किन थालेको महशूस गरिन थालेको छ । विशेषतः वर्तमान नेपालको थेरवाद बुद्ध शासनमा आइपर्ने धार्मिक, सामाजिक, राजनैतिक एवं अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको सभा सम्मेलनमा उहाँबाट निभाइएका

महत्वपूर्ण भूमिकाहरूले हामीलाई उहाँको स्मरण गराई रहने नै छ । आज वहाँ हाम्रो सामु हुनुहुन्न बश वहाँको योगदान माफत प्रेरणालाई समेटिएर बुद्ध शासनिक क्षेत्रको विकास अब हाम्रो काँधमा आइपरेको कुरालाई बिसन्नु हुँदैन । उहाँ पछिको तेश्रो पुस्ताले अब सोच्नुपर्ने बेला आएको मात्र नठानी तदारूकताका साथ सजक र सतर्क भई अगाडि बढ्नु अपरिहार्य भएको कुरालाई नकार्न सकिँदैन । यर्थाथतः उहाँका अविस्मरणीय योगदानहरूलाई प्रेरणाको स्रोत मानेर बुद्ध शासनानुरागीहरू अगाडि बढ्नु नै उहाँ प्रति सच्चा श्रद्धाञ्जली व्यक्त गरेको सावित हुनेछ ।

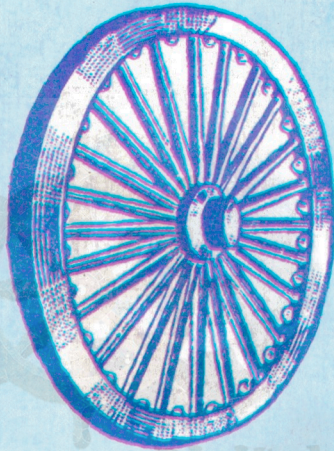
उहाँ आफैँ अविस्मरणीय व्यक्तित्वहरूको स्मरणमा उ पनि गयो, त्यो पनि गयो आखिर सुदर्शनपनि कति नै टिक्ला र.....भन्नु हुने आज आफैँ चीर निद्रामा परी सदा सर्वदाका लागि भिक्षु सुदर्शन महास्थविर विलीन भएर गए । कयौँले आँशु बहाए, कयौँले वहाँको निधनमा धर्म संवेग उत्पन्न गरे, कयौँले आज पनि वहाँलाई जीवन्त रूपमा सम्झिनै रहे अन्ततः आनन्दभूमिलाई निरन्तरता दिन सुखी होतु नेपाललाई मृत्यु शैय्यामा विलीन हुन एकदिन अगाडि सम्म निर्देशन दिनुहुने वहाँ श्रद्धेय बुद्ध शासनिक बहुआयामिक व्यक्तित्व महास्थविर भिक्षु सुदर्शनप्रति नतमस्तक भई निर्वाणको कामना व्यक्त गर्नु हाम्रो कर्तव्य ठानेका छौँ । उहाँको निर्देशनमा परिमार्जित भएर प्रकाशित भएको आनन्द भूमिलाई हामीले यसरी नै निरन्तरता दिँदै जानु छ ।

श्रद्धेय निर्देशक भिक्षु सुदर्शन महास्थविरप्रति पुनः भावपूर्ण निर्वाण कामना ।

(वर्ष ३० अंक ३/५ आनन्दभूमि : सम्पादकीय)

Dhamma Digital

Dhamma.Digital

Sukhi Hotu BV Series 008/2547

Published by :

Sukhi Hotu Nepal

Buddha Vihar, Bhrikuti Mandap

Ph : 4226702/4482984

E-mail : sukhi@ntc.net.np